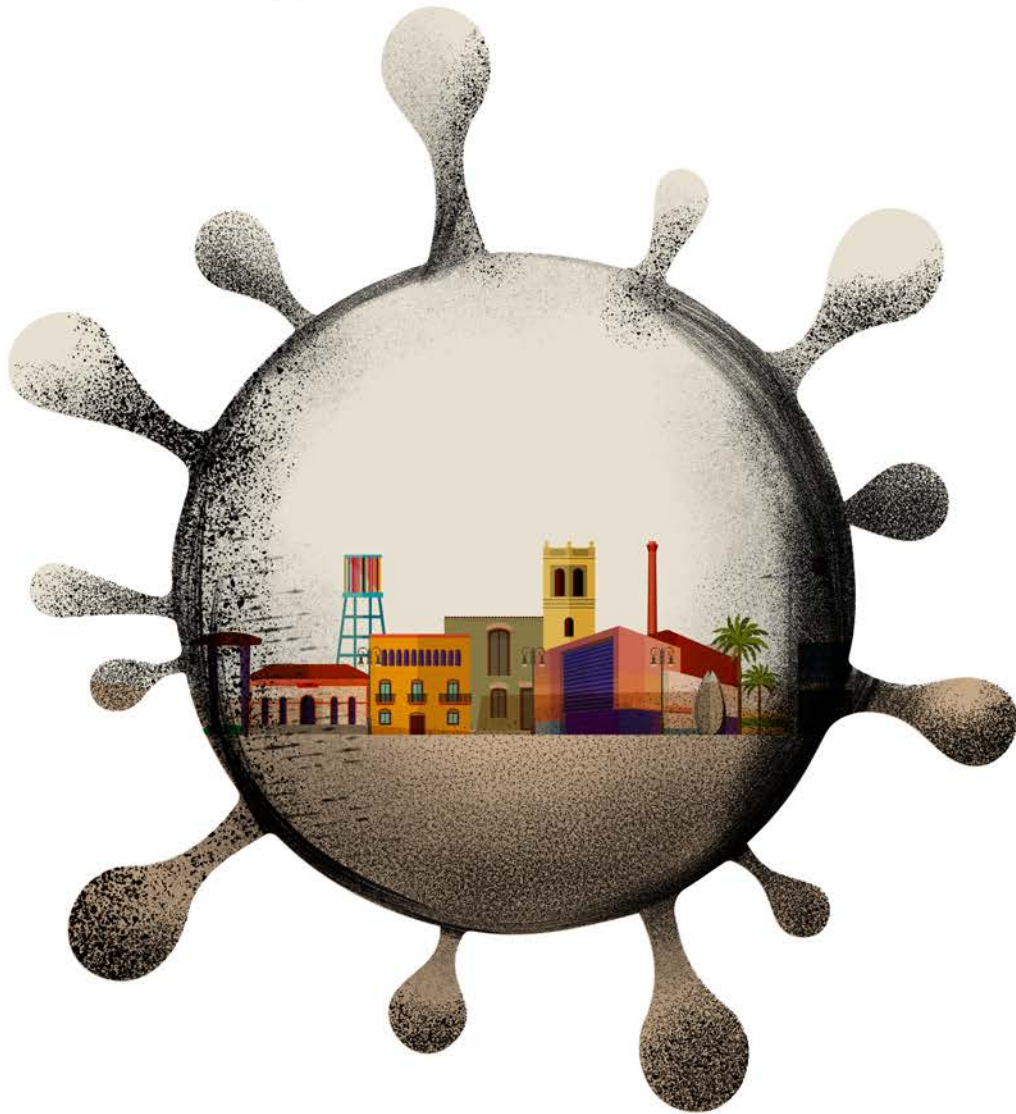

Gràcies Aldaia

Radiografia de la pandèmia

Edita: Ajuntament d'Aldaia

Alcalde: Guillermo Luján Valero

Regidora de Cultura: Empar Folgado i Ros

© **Del text:** Els diversos autors i autores

© **D'aquesta edició:** Ajuntament d'Aldaia/ Servei de Cultura

Imatges: De diversos autors i autores.

Coordinació de textos: Vicent Boscà i Perelló

Coordinació editorial: Ajuntament d'Aldaia

Correcció lingüística: Oficina de Promoció del Valencià – Rubén Capella i Núñez

Disseny: Estudi Grafema - estudigrafema.com

Impressió: Set i Set Impressors

Dipòsit legal: V-2207-2022

ISBN: 978-84-09-42852-6

Gràcies Aldaia
Radiografia de la
pandèmia

Índex

De l'emergència a l'esperança: una resposta col·lectiva a la pandèmia.

Guillermo Luján Valero, alcalde d'Aldaia.

8

Sanitat i social

- Què és un virus i què és la COVID 19.** Juan Ginés Córdoba Cortijo. **16**
- De mascaretes, gels i hàbits.** José Vicente Folgado Mateu. **24**
- COVID-19, la pandèmia de la globalització.** Francesc Martínez Sanchis. **32**
- Dos veus, dos tasques, un mateix objectiu.** Benjamin Andrés Andrés i Anna Martínez Sanchis. **40**
- Més socials que mai: creixem durant la crisi de la COVID.** Amelia López Cayuela. **58**
- Creu Roja: "Responde" davant la COVID-19, la major mobilització de la història.** Salvador Folgado Iglesia. **66**
- Experiències socials. "Muchas nueces y poco ruido".** Francisco José Furió Alcover. **72**
- Amelia és una aldaiera valenta.** Carol López Camp. **78**

Economia

- La pandèmia, repte extrem per a les institucions.** Empar Folgado i Ros. **86**
- Vivència de la COVID-19 d'una xicoteta empresa.** Pepe Camp Mora. **102**
- La vivència de la pandemia. Una nueva forma de ver el mundo.** Enrique Andrés Bonet. **106**

Societat i cultura

- Caminant fent cultura i salut.** Francis López Sanchis. **112**
- L'educació en temps de pandèmia i la lliçò del virus.** Paula Boscà López. **126**
- Disfrutem d'allò que puguem, demà ... està per vindre.** Alberto Toledo i Medina. **130**
- Xarxes socials, xarxes vitals.** Eugeni Chillida Cerezo. **134**
- El vocabulari en temps del coronavirus, paraules per a comprendre .** Maria Jesús Caballer Senabre i Enric Juan Redal. **140**
- Mirant als ulls al coronavirus.** Javier Romero Ros. **150**
- COVID(A).** Elena Pérez Fernández. **156**
- Periodisme comarcal i pandèmia.** Laura Sena Martí. **160**

Gràcies Aldaia
Radiografia de la
pandèmia

De l'emergència a l'esperança: una resposta col·lectiva a la pandèmia

Guillermo Luján Valero

Alcalde d'Aldaia

Permeteu-me que comence compartint una xicoteta reflexió personal: Els qui conviuen més a prop meua ja ho saben, però aprofite estes línies per a revelar obertament quina va ser la motivació per a què en un moment determinat m'invocara en la política local per a participar activament de la gestió del meu poble, Aldaia.

Des de xicotet, he viscut especialment en la figura de ma mare la vocació de servir als altres, de la cooperació i l'ús de política i del treball des d'allò públic com a ferramenta per millorar la societat que ens envoltava.

Així, va créixer en mi el compromís d'ajudar les persones, implicar-me en els problemes de la societat que ens envolta i protegir més encara els més vulnerables. Vaig entendre que la millor manera de fer-ho era des del meu poble, des de l'administració més pròxima als veïns i veïnes. I així ho he intentat fer sempre. Este ha sigut el deure que he après, bé estant en l'equip de govern o bé, des de la bancada de l'oposició.

Des de fa set anys soc alcalde del meu poble assumint una gran responsabilitat amb passió, perquè Aldaia i els seus veïns i veïnes sempre han estat al centre de les meues prioritats.

Des de l'alcaldia, vos ho assegure, he viscut dies i moments de molta satisfacció per vore evolucionar el nostre poble i la nostra gent, amb diverses iniciatives que des del primer dia hem impulsat i que em reconforten, per poder encapçalar un projecte de millora i de creixement d'Aldaia. També, com podeu imaginar-vos,

alguns altres dies he viscut situacions complicades, d'aquelles que et fan mal, a voltes per no poder tindre la capacitat de resoldre tots els problemes que tenim, i que em provoquen una sensació de preocupació per no poder fer front a una necessitat concreta.

Estar al capdavant d'un projecte com és Aldaia és un gran repte, perquè somies cada dia en un futur millor per als nostres veïns i veïnes. I soc afortunat per treballar envoltat d'un gran equip de professionals que ens ajuden dia a dia en la gestió municipal. Per tant, vaja per davant l'agraïment a totes i cadascuna de les persones que conformen l'engranatge de les àrees de l'Ajuntament, així com als meus companys i companyes del govern municipal i de la corporació. Tots i cadascú, des del vostre lloc, aporteu el vostre saber fer per al benestar de la gent que vivim ací. Les vostres inquietuds i aportacions fan que este projecte camine fermament.

Però vos preguntareu si estes paraules meues, en la presentació d'un llibre sobre l'epidèmia de la COVID-19, són les més apropiades. Per què les compartisc amb vosaltres? Si no haguera sigut per tot allò que he escrit abans, hauria estat molt difícil no caure en el desànim en vore com, en un instant, la COVID transformà la nostra societat, haguérem de parar les nostres vides, abaixar les persianes dels nostres negocis, tancar-nos a casa, escoltar cada dia xifres alarmants de morts (també d'Aldaia), visitar pacients a l'hospital en un moment en el qual poc se sabia sobre este virus... i alhora, sentir-me el responsable de la vida dels nostres veïns i veïnes.

El 10 de març de 2020 el Consell comunicava la suspensió de les Falles a causa de l'expansió del coronavirus i la possibilitat, ja real, que el sistema sanitari poguera col·lapsar si no es prenién mesures immediates.

Per això, eixe primer el colp va ser realment impactant, més encara en una terra com la nostra que ja encarava els dies grans de les festes josefines. Al nostre poble, tot el món faller encapçalat per la Junta Local Fallera, així com les nou comissions del municipi, van desplegar un exercici de responsabilitat, trellat i exemplaritat que passarà a la història.

Però uns dies abans d'este "Dia D" de la pandèmia, des de l'Ajuntament ja començàvem a prendre mesures de protecció de la ciutadania amb la suspensió de les activitats a diversos espais públics com els centres esportius o de persones majors.

I el 14 de març arribà la confirmació de què ens enfrontàvem a una emergència inèdita i extremadament greu: el Govern d'Espanya decreta l'estat d'alarma per a fer front a la crisi sanitària. A partir d'ací i de forma immediata, posàrem en marxa un dispositiu per a coordinar el funcionament d'allò que anomenaren Servicis Públics Essencials i la implementació de la gran quantitat de normatives que les autoritats sanitàries ens feien arribar en un continu degoteig. Havíem de prendre decisions diàries, amb normes canviants i sobretot molta, moltíssima preocupació per allò que estàvem vivint.

A tot això, cal sumar quan la xifra de morts no parava de pujar, quan no trobàvem ningú caminant pel poble, en canvi, sí hi havia personal militar duent a terme tasques de vigilància, o Policia Local i Personal Essencial de l'ajuntament desenvolupant la seua labor tot assegurant el compliment de les restriccions, cuidant els majors i persones més desprotegides o reforçant els treballs de desinfecció de la via pública que els nostres servicis municipals realitzaven diàriament en cada cantó del nostre poble.

Com a alcalde vostre, he fet el que creia que havia de fer: arromangar-me des del primer moment i fer tot el que estiguera al meu abast per protegir el meu poble, malgrat la por i la incertesa d'eixes primeres hores en les quals encara ningú no ens havia dit què calia fer per a posar fi a l'epidèmia i aconseguir que no morira una sola persona més, què calia perquè tornara el soroll dels xiquets i xiquetes als carrers i què calia perquè les persones pogueren reprendre la seua vida en llibertat i sense perill de morir. En eixe entorn, pensàrem que, en especial, havíem de cuidar els més majors, els més vulnerables davant la pandèmia, i per això, ens reinventàrem i crearem el programa Prop de tu Telefònic, mitjançant el qual es van realitzar més de 14.000 cridades telefòniques amb l'objectiu de verificar que tenien les seues necessitats bàsiques cobertes, però també per intentar que no s'hi sentiren soles.

Les xarxes socials es van convertir en el pont que ens connectava amb el món en un moment de reclusió i aïllament, i en la via perfecta per a comunicar les directrius sanitàries, intercanviar informació, compartir emocions i sentiments i posar en marxa iniciatives socials, solidàries o d'oci. Inclús la iniciativa de felicitar els veïns i veïnes del poble pel seu aniversari, es va convertir en una experiència que en eixos moments ho era tot.

Que afortunat soc de viure envoltat de les entitats i associacions que formen el gran teixit social, cultural, esportiu i fester del nostre poble. Moltes persones que durant estos dos anys han demostrat una enorme capacitat d'adaptació a les circumstàncies i de reinvençió per a què la seua activitat no parara, omplint els primers mesos de la pandèmia de contingut i propostes de tota classe a les xarxes socials així com la solidaritat mostrada per tots estos col·lectius i el bon gratat d'empreses i xicotets comerços que des del primer moment es posaren a la nostra disposició per ajudar en allò possible.

Després van arribar les desescalades i nous confinaments al ritme que marcaven les successives noves onades de la COVID. I amb les primeres persones vacunades, començarem a vore la llum al final del túnel. Arribà el moment de les ajudes als sectors econòmics que més estaven patint, i sobretot la necessitat de crear noves fórmules, com el fons de rescat municipal, que va ser pioner en adaptar les ajudes en funció de la major o menor urgència de cada sector.

Mai no oblidaré l'entrega i dedicació de tanta gent. El vostre saber fer em (ens) va ensenyar una bona lliçó: només si caminem junts podem superar qualsevol adversitat. Unint tots els esforços hem estat capaços de doblegar el virus i les seues

conseqüències. Sé que encara no ha desaparegut, que hem de ser conscients que encara està entre nosaltres; no obstant, hem pogut recuperar la nostra vida.

Disposar de mascaretes per a tot el veïnat, gel hidroalcohòlic i material de protecció, recursos de primera necessitat, desinfecció i neteja dels espais públics, mantindre la flama de les tradicions, la nostra cultura, unes festes del Crist reinventades i acoblades a cada moment, unes Falles a setembre, reduccions d'aforament, les aules bambolla, un professorat molt implicat, la Policia vetlant per seguiment de les recomanacions sanitàries, canvi del mercat ambulant, Agents Covid als nostres carrers, la gestió del teletreball per a que el servicis municipals donaren la millor de les respostes... en definitiva, una gran ona coral de solidaritat i implicació sense comparació.

Amb este llibre volem donar veu a persones i col·lectius que van estar a la primera línia d'esta batalla per la vida i en la qual sols teníem com a armes de treball el compromís i la solidaritat. Estos dos anys ens han donat grans lliçons de vida.

Hem d'estar alerta i saber fer front a nous reptes desconeguts fins al moment. I si ho fem com ara, units, braç a braç i de la mà, de segur que podrem tornar a superar-los i a lluitar per la vida, per la nostra i per la de tots i totes.

Moltes gràcies, Aldaia!

Sanitari i social

Què és un virus i què és la COVID-19

Juan Ginés Córdoba Cortijo
Especialista en Microbiologia i Parasitologia

Els virus són agents infecciosos microscòpics formats per un fragment d'àcid nucleic (ADN o ARN) envoltats per proteïnes anomenades capsòmers i que formen una coberta denominada càpsida. Tots dos elements, àcid nucleic i càpsida, formen la nucleocàpsida que determina la forma que adquireix el virus. Segons la seua forma, es diferencien dos tipus de virus:

aquells que presenten una aparença esfèrica, perquè els capsòmers es disposen formant un icosaedre, i els helicoidals o allargats, en els quals els capsòmers se situen al voltant i al llarg de la cadena d'àcid nucleic. Els virus anteriors també s'anomenen virus nus o sense embolcall. Existeixen uns altres, amb embolcall, en què la nucleocàpsida està recoberta per un embolcall lipídic (1).

El virus només es multipliquen a l'interior de les cèl·lules

Quan un virus entra dins d'una cèl·lula, s'allibera l'àcid nucleic i aquest es replica efectuant nombroses còpies de si mateix i de les proteïnes víriques (capsòmers) utilitzant els diferents orgànuls de la cèl·lula. Els capsòmers recobrixen les molècules d'àcid nucleic formant noves nucleocàpsides que permeten als nous virus eixir a l'exterior sense ser destruïts. Els virus madurs alliberats a l'exterior infectaran noves cèl·lules per a iniciar un nou cicle de replicació.

Els virus només es multipliquen a l'interior de les cèl·lules perquè manquen de mecanismes propis per a l'obtenció d'energia i per a la síntesi proteica. En general, tots els virus tenen una

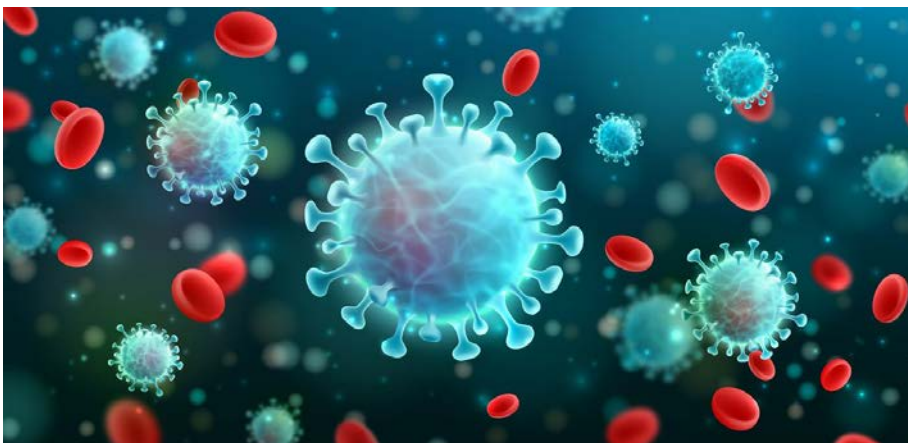

Foto: Istock. Abel G.M. 26.11.2021

elevada especificitat d'hoste. També poden propagar-se en el laboratori amb cèl·lules mantingudes *in vitro*.

Els virus són els agents que causen infeccions a l'home amb més freqüència. El pronòstic d'aquestes infeccions varia des de formes lleus, com el refredat comú, a malalties greus com la ràbia o la sida.

El nombre de medicaments antivírics disponibles és limitat i alguns virus adquireixen fàcilment resistències per mutacions puntuals.

Entre els causants d'infecció amb major freqüència en les persones es troben el grup dels virus respiratoris. Aquest grup està format pels virus de la grip A, B i C, el virus respiratori sincític, els virus parainfluença, els adenovirus, els rinovirus i els coronavirus. Produeixen infeccions en les vies respiratòries altes (rinitis, faringitis i otitis) i broncopulmonars.

En l'actual pandèmia, el virus que la causa es coneix com a coronavirus SARS-CoV-2 i la malaltia que produeix es denomina COVID-19.

Característiques de SARS-CoV-2:

Els coronavirus són membres de la subfamília *Orthocoronavirinae*. Aquesta subfamília comprèn quatre gèneres: Alpha, Beta, Gamma, i Deltacoronavirus d'acord amb la seua estructura genètica. El SARS-CoV-2, patògen emergent a partir d'un reservori animal, és responsable d'infeccions respiratòries greus de tall epidèmic amb gran repercussió internacional a causa de la seua morbiditat i mortalitat. El coronavirus SARS-CoV-2 suposa el setè coronavirus aïllat i caracteritzat capaç de provocar infeccions en humans. El nom de coronavirus prové de les protuberàncies (en forma de corona), que sobreixen de la seua cobertura.

El virus causant dels primers 9 casos de pneumònia descrits en Wuhan (la Xina) va ser aïllat i seqüenciat. Els genomes complets seqüenciats eren quasi idèntics entre si amb un percentatge d'homologia del 99%, la qual cosa dona suport a la idea que és un virus de molt recent introducció en la població humana. Després de realitzar l'anàlisi filogenètica d'aquestes seqüències, es va observar una alta homologia amb virus del gènere Betacoronavirus, concretament un 88% d'identitat amb dos coronavirus aïllats de ratpenat en 2018 (2).

La seqüència genòmica de referència del SARS-CoV-2 Wuhan-Hu-1 està composta per 29.903 nucleòtids i presenta una

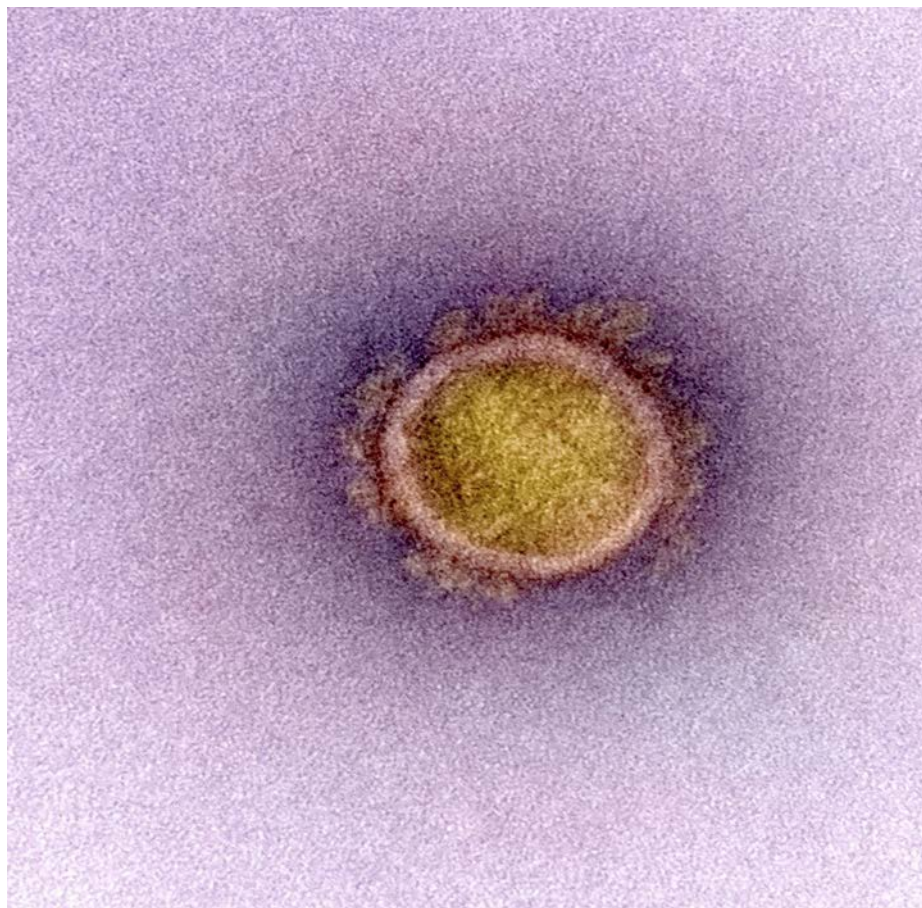

Foto: Niaid/Planet Pix via Zuma Press/ Cordon Press (4)

estructura i ordre dels gens similar a altres coronavirus.

Variants i filogènia:

La taxa estimada de mutació del virus és menor que altres virus ARN. Per això, el SARS-CoV-2 evoluciona més lentament que altres virus ARN coneguts com el de la grip o el VIH. La seua taxa d'evolució se situa aproximadament en dos canvis de nucleòtids cada mes. No obstant això, s'han detectat diverses mutacions respecte a la considerada seqüència de referència. La identificació amb una major freqüència d'aquestes homoplàsies (mutacions repetides sorgides de manera independent) podria considerar-se un indici que el virus es troba en fase d'adaptació a un nou hoste, l'ésser humà. La introducció de la vacuna genera diversos interrogants, entre ells la possibilitat que el virus desaparega per la pressió de la vacuna o que es produïsquen mutacions de fuga.

L'OMS estableix la importància de la detecció de les noves variants en la vigilància de COVID-19 mitjançant la seqüenciació genòmica i destaca l'interès dels estudis filodinàmics per a caracteritzar l'evolució d'una epidèmia, els canvis en la transmissió, patogenicitat i la investigació de nous brots.

A Espanya s'ha creat una Xarxa de Laboratoris de seqüenciació del SARS-CoV-2 amb la finalitat d'integrar els resultats de la seqüenciació en la vigilància. Entre altres objectius, els resultats obtinguts per aquesta xarxa permetran l'anàlisi de les variants a nivell nacional.

Variants de preocupació o d'interès en la salut pública:

Al llarg del curs de la pandèmia s'han descrit nombroses variants de SARS-CoV-2 que mostren diferències genètiques amb la seqüència original del virus. Algunes mutacions semblen haver sorgit de manera independent en diferents variants cosa que podria indicar que conferixen algun avantatge adaptatiu. Les diferents mutacions presents en les variants poden atribuir-los un major impacte potencial en la salut pública a través de diversos aspectes:

Augment en la transmissibilitat: pot suposar un augment en el nombre de casos i per tant en la pressió sobre el sistema assistencial.

Augment en la gravetat i/o letalitat.

Fuita a la resposta immune (adquirida després d'infecció natural o generada per algunes vacunes i resposta a anticossos monoclonals).

Disminució en la sensibilitat dels mètodes de diagnòstic microbiològic.

Disminució a la resposta al tractament.

La informació actualitzada sobre la situació epidemiològica de les variants del SARS-CoV-2 a Espanya pot consultar-se en:

<https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludpublica/ccayes/alertasactual/ncov/situacionactual.htm>

La informació relativa a l'impacte en la salut pública d'aquestes variants pot trobar-se en l'avaluació ràpida de risc:

<https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludpublica/ccayes/alertasactual/ncov/variantes.htm>

Evolució de la pandèmia a Espanya:

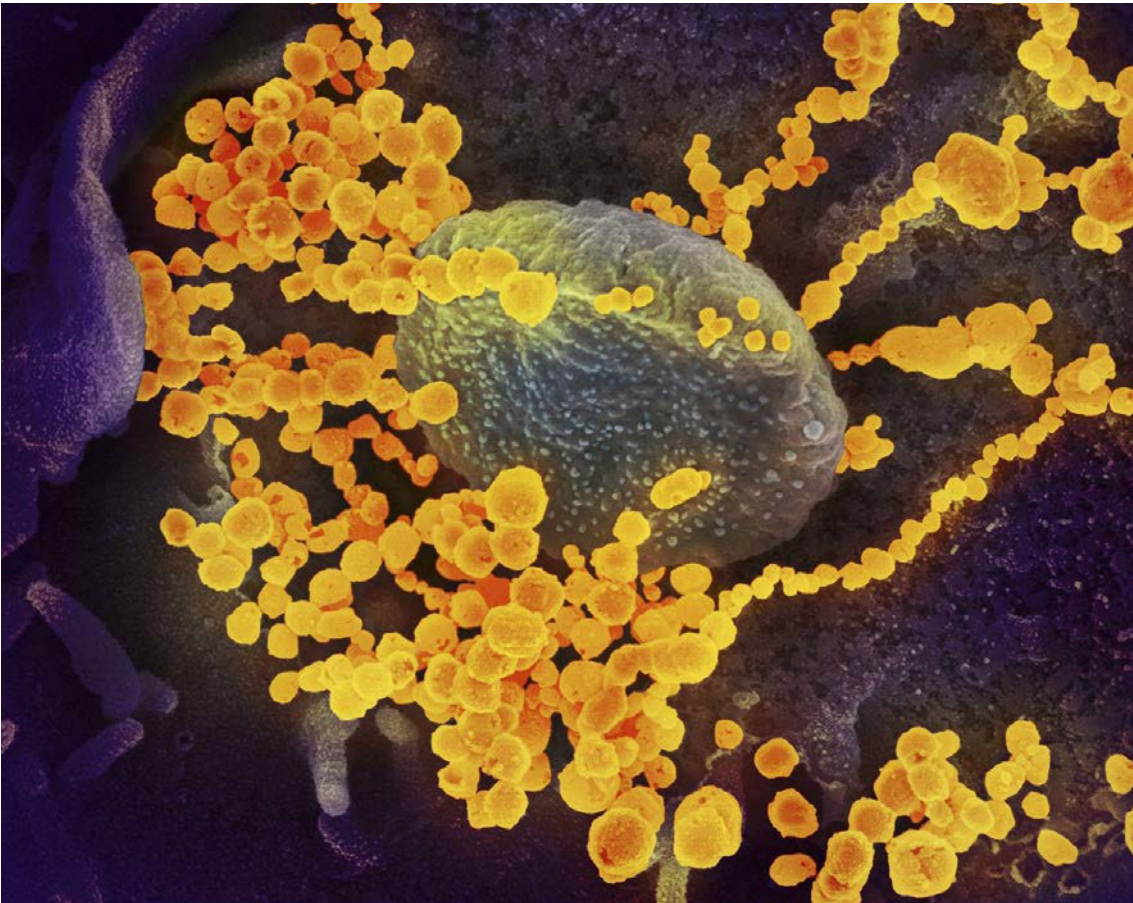
L'11 de març es van complir dos anys des que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) catalogara la propagació global de COVID-19 com una pandèmia.

La pitjor crisi sanitària del planeta en l'últim segle ha deixat arrere quasi **sis milions de morts**, 500 milions de persones **contagiades** i l'esperança que la **vacunació**, la conscienciació del món, la solidaritat entre governs i els avanços científics puguin anar resolent la pandèmia i les seues conseqüències a diferents nivells.

Tot va començar al desembre de 2019, quan un nou coronavirus amenaçava la Xina. Llavors, allò es veia llunyà, fins que al febrer va arribar a Espanya amb un missatge ben diferent a l'inicial: el Sars-Cov-2 no era una grip, era una cosa nova i molt més letal (3).

En la Primera Onada: El Govern va paraitzar el país el 15 de març de 2020. Es **va decretar l'estat d'alarma** i, va començar un **tancament que duraria mesos**. En tres mesos, sanitat va notificar 247.486 positius en COVID-19, una dada molt inferior a la resta d'onades. Una cosa similar ocorre amb els decessos: 28.330 persones

Cèl·lules humanes envoltades de virus . Foto: Niaid/Planet Pix via Zuma Press/ Cordon Press (4)(4)

van morir en UCI, cases o residències, un dels llocs més castigats. La seua letalitat va ser tal (van arribar a morir 900 persones al dia) que es va habilitar **el Palau de Gel de Madrid com morgue**. Va ser l'onada del desconeixement, del desbordament hospitalari, dels comiats sense adéu i dels ERTO.

En la segona onada: Al maig, **Espanya va començar a eixir de la seua letargia**. Hi havia una sensació generalitzada d'optimisme, semblava que el pitjor s'havia deixat arrere, però a l'estiu, Sanitat va començar a registrar un degoteig de casos constant.

La incidència va tornar a pujar el 26 de juny de manera progressiva. En realitat, no va ser fins al 9 d'octubre quan es va disparar. El 5 de novembre, va tocar sostre i es va dissipar l'11 del mes següent amb **1.483.089 persones contagiades i 19.294 morts**.

En la Tercera Onada: L'esperança va arribar el 27 de desembre de 2020 a Espanya amb la dosi de la vacuna que marcaria un abans i un després en la pandèmia. Els sanitaris i majors, els més desprotegits davant l'atac del Sars-Cov-2, van rebre la punxada. Ací començava una campanya de vacunació fonamental per a guanyar-li la batalla al virus i que encara hui no ha acabat. Després d'un nadal atípic, la corba de contagis va començar a ascendir i no seria fins al 28 de gener de 2021 quan va tornar a baixar. Al febrer es va dissipar deixant després de sí 1.475.541 positius i 25.169 morts més. La relaxació durant aquell Nadal **la converteixen ja en la segona onada més letal per darrere de la primera**.

En la quarta onada: És la més difícil de determinar perquè va ser, amb diferència, la més lleu. El seu inici es pot situar en el 17 de març, el sostre el va aconseguir el 26 d'abril i el 22 de juny es va dissipar. Va coincidir en el temps amb la vacunació massiva a grups de més edat. En aqueix període es van notificar **562.575 nous contagis** i 7.926 morts.

En la cinquena onada: Es va produir al juny de 2021, unes setmanes després que decaigueren l'estat d'alarma i el toc de queda. Va afectar, sobretot, al grup de **20 a 29 anys**, precisament els que encara estaven sense vacunar. Aquesta onada s'inicia el 23 de juny, baixa a partir del 28 de juliol i conclou el 14 d'octubre després d'1.213.447 i 6.198 morts.

En aquesta, ja es comencen a notar els efectes de la vacunació perquè la letalitat és inferior a les d'onades anteriors. **Es va situar en el 0,2% per cada 1000 diagnosticats.** De mitjana en tota la pandèmia se situava en el 1,7%, més de vuit vegades superior.

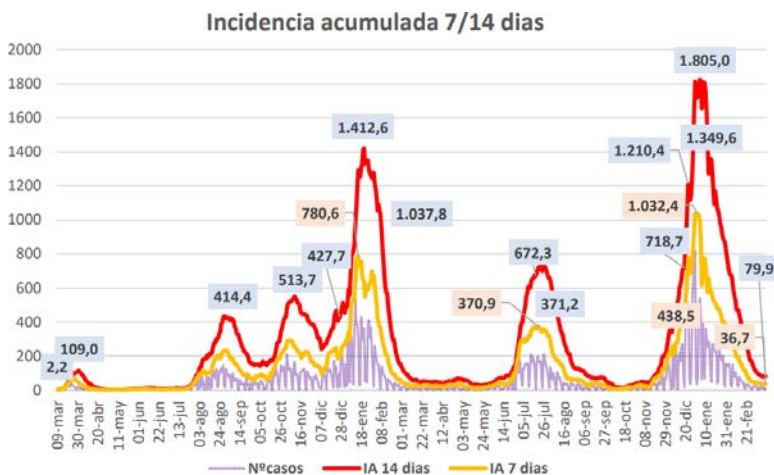
En la sisena onada: La de la variant Òmicron, que apareixia a Sud-àfrica a l'octubre de 2021. A estes altures, les noves mutacions del coronavirus original eren conegudes però les seues característiques la convertien en una possible amenaça. **Era molt més contagiosa i transmissible,** encara que en principi menys letal. Quasi tots els països d'Europa van començar a registrar incidències mai vistes abans en qüestió de dies. A Espanya va tardar a arribar, i va anar al desembre quan, després d'un pont de la constitució sense a penes restriccions, la situació va explotar.

Aquesta onada d'Òmicron, amb rècords d'incidència i contagis, va disparar cap a la fi de l'any i és la que més casos ha notificat, amb **més de 5 milions de persones infectades.** El major pic es va notificar el cap de

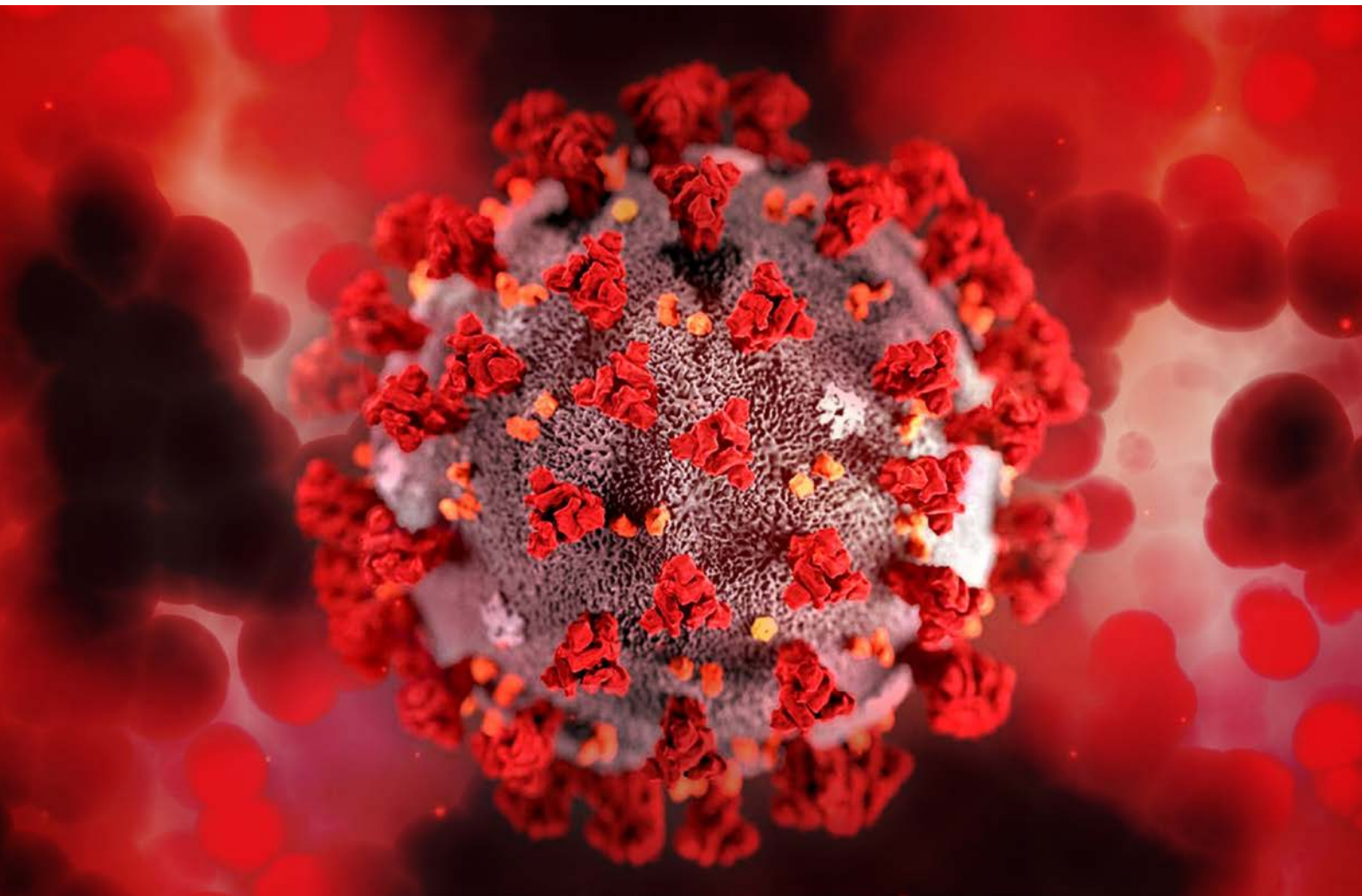
setmana de cap d'any, amb quasi 400.000 contagis.

Quant a la mortalitat, **supera la de les dues onades anteriors** perquè, com més contagis, més morts. La seua magnitud només és comparable a la de la tercera onada, encara que les dues estan molt distanciades en nombre de morts i en contagis. Durant la tercera, amb una quarta part de positius diagnosticats, moria el 1,7% dels infectats. Ara, s'ha reduït al 0,5%. Això es tradueix en **més de 13.000 decessos en qüestió de tres mesos,** una dada que continuarà pujant perquè la sisena onada encara no ha acabat.

Respecte del futur que ens oferix aquesta pandèmia, és una incògnita però les dades semblen esperançadores. Com he comentat prèviament, semblen existir indicis científics que el virus es troba en fase d'adaptació a l'ésser humà. Això, unit als beneficis de

Gràfica: Exemple d'evolució d'incidència durant la pandèmia

la vacuna, quan s'implante en la major part de la població mundial, podria fer preveure un escenari en el qual, el SARS-CoV-2, com altres coronavirus coneguts prèviament, es esdevinga en un virus respiratori estacional a l'ús, i la vacunació anual pot suposar un factor important per als grups de població vulnerable.

BIBLIOGRAFIA

- 1.- *Microbiologia Clínica*. G. Prats. Editorial Mèdica Panamericana ISBN: 978-84-7903-971-4.
- 2.- Informació microbiològica del de SARS-CoV-2 Actualització, 13 de gener 2022. Ministeri de Sanitat. Govern d'Espanya.
- 3.- Radiografia de dos anys de pandèmia: sis ones, 10 milions de casos i més de 100.000 morts per covid a Espanya. Carlota Chiarroni i Jorge Millán. 14.03.2022. 20 minutos.
- 4.- National Geographic España

De mascaretes, gels i hàbits

José Vicente Folgado Mateu

Professor Facultat de Química, Universitat de València

Mentre escric estes línies es complixen exactament dos anys des que la malaltia COVID-19 es va convertir oficialment en pandèmia per l'OMS, després d'haver-la declarat prèviament "emergència de salut pública" el 30 de gener de 2020. Posteriorment, el 14 de març, el govern espanyol va decretar l'estat d'alarma a tot el país.

Ara, quan els indicadors ens situen en les acaballes de la sisena onada, pareix que tot el que va passar queda mot enrere i ja es parla de "gripalitzar" la COVID-19, d'eliminar en molts casos l'ús de la mascareta i ampliar els aforaments en interiors, i fins i tot de

considerar-la sanitàriament com “endèmia”. Tot pareix que, ara sí, l’ansiejada “normalitat” està cada vegada més a prop, encara que la forma de viure, de relacionar-nos, de veure la sanitat i el personal sanitari, de prendre mesures preventives, el mateix llenguatge i moltes altres coses ens han canviat per sempre. Hem après i hem incorporat a les nostres vides nous conceptes, nous hàbits i noves situacions que han vingut per a quedar-se.

Fins a la fi de gener i principis de febrer de 2020 el contacte de la majoria de la gent amb una cosa tan aparentment simple com una mascareta havia sigut nul, zero. L’havíem vist a les pel·lícules i sèries de metges. També a alguns reportatges i notícies sobre el seu ús pels habitants del Japó i havíem pensat com d’exagerats eren els orientals! Però mai havíem imaginat que esta minúscula vestimenta entraria a la nostra vida de la manera com ho va fer des d’aleshores.

Les notícies sobre la misteriosa pneumònia xinesa que havia sorgit en un mercat de Wuhan començaren a arribar a Espanya a finals de gener de 2020. En un primer moment, les autoritats ens digue-

ren que no hi havia casos al nostre país, però a partir del primer de febrer tot va començar a anar molt de pressa. De seguida, les imatges de Fernando Simón i Salvador Illa van aparèixer a qualsevol hora a la televisió. Ens anaven informant que hi havia contagis en Espanya, però no calia alarmar-se. Malgrat tot, durant el mes de febrer els casos varen anar augmentant. Les compareixences transmetien tranquil·litat i no recomanàvem l’ús de la mascareta, per no ser necessària segons els experts, però nosaltres, en vista de les imatges que veiem, tant de Xina o Europa i dels nostres centres assistencials, no acabàvem de refiar-nos molt i anàvem prenent precaucions, entre d’elles aconseguir mascaretes. De fet, les farmàcies havien notat un fortíssim increment de la seua demanda des de finals de gener, i per a principis de març estaven pràcticament desabastides, ja que s’estaven destinant als hospitals i altres centres sanitaris.

L’ús de la mascareta per a persones sanes no fou recomanat per les autoritats fins a principis d’abril, ben entrat l’estat d’alarma i esdevingué obligatori el 20 de maig, en plena fase de desescalada, però ja des

del principi la població va optar per l'autoprotecció per si de cas. Encara no sabíem moltes coses i no érem els experts en les diverses classes de mascaretes i la seua utilitat segons el cas com ho som a hores d'avui, però la por i la imaginació anaven treballant. En aquells dies la recomanació fonamental era la distància interpersonal de dos metres com a mínim i tots els comerços i altres instal·lacions varen esforçar-se a retolar tot el terra interior i els accessos en el carrer perquè sabérem quina era eixa distància i no la sobrepassem. Es varen controlar els aforaments i va aparéixer en les nostres vides l'altre element que ens faria lluitar contra la propagació: el gel hidroalcohòlic. Però tornant a la protecció facial, es varen veure per aquelles dates elements protectors de tota classe. Des de pantalles de plàstic, en pocs casos homologades i en la majoria d'ells de

fabricació casolana, intentant copiar les imatges dels sanitaris que apareixien en les UCI tots protegits pels EPI (equips de protecció individual, altra parauleta que se'ns va anar introduint), fins a mocadors de quadres típicament valencians o passamuntanyes més o menys sofisticats. Estàvem veritablement espantats i tot valia per què el "bitxo" no entrara a les nostres vies respiratòries. Foren els dies en què, donada la dificultat de trobar mascaretes homologades, les persones que tenien coneixements de costura, sobretot mares i iaies de certa edat, es dedicaren a buscar els patrons i cosir mascaretes casolanes a gran velocitat. Elles varen ser les que assortiren les famílies, els xiquets i els grandets, de mascaretes de tots els estils. Varen buscar als mercats i tendes les teles adients, estampats a vegades cridaners o simplement teles blanques, gomes i fils, buates i tot el que calguera per a impedir l'entrada del virus. En feren de totes les classes. D'una capa, de dues capes, de dues capes amb buata pel mig, negres, blanques, estampades,... encara tenim de segur en un caixó moltes de les que no vàrem fer servir. Després vindria la profusió de mascaretes amb tota mena de símbols, llegen-

des, caretes com si foren de carnestoltes, missatges solidaris o comercials i tota mena d'iconografia. Una manera de donar-li colorit a la penosa situació. Els més espavilats començaren a estudiar i entendre el llenguatge i les especificacions de les mascaretes: quirúrgiques, higièniques, reutilitzables i no reutilitzables, FFP1, FFP2, FFP3... amb vàlvula i sense vàlvula. Calia fer un màster per a fer un bon ús de la mascareta. Les autoritats ens informaven sobre manera amb infografies i esquemes del bon ús.

Les notícies sobre la forma de propagació eren moltes i a vegades no totalment confirmades. Però ràpidament es va parlar de les gotetes de saliva (aerosols diem ara que ja som entesos) en l'ambient i sobre les superfícies. Per això es va popularitzar la regla de les tres emes: mascareta, mans i metres. Havíem de guardar la distància perquè les gotetes caiguessen al terra i no contactaren amb nosaltres. En un primer moment, la cosa més important era saber quant de temps durava el virus amb "vida" sobre les distintes superfícies, bé foren de tela, metall, fusta, ceràmica, etc. , ja que si les tocàvem amb les mans abans que el virus morira i després ens les dúiem als ulls o la boca ens podríem infectar. Hi havia tota mena d'estudis i taules informant sobre eixa

duració (encara que després es va veure que allò més rellevant eren els aerosols). Aparegué l'obligació d'utilitzar guants per tocar els productes alimentaris a les botigues i la recomanació de netejar sovint qualsevol zona de contacte (manovelles, comandaments, claus de llum, etc.) en les nostres cases amb productes desinfectants, des de la ben coneguda dissolució de lleixiu en aigua (1 part de lleixiu domèstic i 50 d'aigua), als productes comercials que ara proliferaven als lineals dels supermercats. Mai en la vida li hem donat tant al drapet com des d'aleshores.

A finals del mes de març de 2020 la sensació de por que teníem al dintre era més que considerable. Les notícies i les imatges que arribaven de la situació, sobretot en les residències d'ancians, eren esgarrifoses. Per això, quan eixíem de casa per qualsevol dels motius que ens deixava la limitació de moviments decretada per l'estat d'alarma, tota precaució era poca. I quan tornàvem a casa teníem la sensació i la por que el virus hi entrara amb nosaltres. Encara que en tots els llocs varen proliferar com a bolets els dosificadors de gel hidroalcohòlic, nosaltres dúiem el nostre particular potet de gel o esprai desinfectant per si de cas. I el féiem servir molt sovint. Després de tocar qualsevol superfície sospitosa, nyas!, fregadeta de gel al canto. I a l'entrar a casa doble racció d'aigua i sabó i de gel. Abans de la pandèmia no es comercialitzava una gran quantitat de gel hidroalcohòlic. Es venien gels de neteja de mans o altres solucions

Les notícies sobre la forma de propagació eren moltes i a vegades no totalment confirmades

higienitzants. Una altra parauleta que començarem a entendre millor. Estos no eren realment eficaços contra el virus. Aprenguérem ràpidament que allò que realment havíem d'usar eren aquells productes que contingueren almenys un 70% d'alcohol (etanol), els anomenats gels "desinfectants," que sí eren capaços de matar als virus. De seguida els gels de "marca" varen ser insuficients i molts fabricants, alguns en la nostra comunitat, varen fer l'esforç de fabricar-los en gran quantitat, a pesar de les dificultats d'obtenir gran subministrament dels components (bàsicament alcohol i glicerina) i fins i tot dels recipients. Però, també el podíem fabricar en casa! Solament havíem de seguir els nombrosos tutorials que aparegueren en internet basats en la recepta que havia publicat l'OMS (etanol o propanol, aigua oxigenada, glicerina i aigua destil·lada en les proporcions adients). Ara bé, tampoc era fàcil en aquells moments trobar l'alcohol etílic del 96% i la glicerina o glicerol. Després varen haver-hi botelletes i potets de gel d'ús

personal de tota mena, de dissenys pràctics i estètics, quasi com un complement de moda.

A partir de finals d'abril les coses començaren a millorar. Ens havíem acostumat a esperar cada dia la notícia del nombre de morts i la incidència acumulada a 14 dies, els anomenats indicadors de la pandèmia, i estos pareixia que anàvem baixant. L'onada s'anava doblegant, altra expressió que va començar a ser molt emprada. Estàvem aconseguint aplanar la corba, com també es deia. Mesos després vindrien la segona, la tercera i així fins a la sisena onada que és la que ara ens toca anar baixant. I el 2 de maig va començar la fase zero de la desescalada. Eixe dia vàrem eixir tots pletòrics a passejar en l'horari que ens permetien, això sí, ben proveïts de la nostra mascareta, el gel per si de cas, i caminant per grups de convivència ben distanciats dels veïns. Malgrat que tots dúiem la disfressa facial, es notava l'alegria, si més no l'eufòria, en les cares de la gent, encara que quan ens creuàvem teníem por d'estar massa a prop i caminàvem més de pressa. Així, dia rere dia, alliberàvem per una estona les tensions del confinament a casa. Sorprenentment, la mascareta no era obligatòria (no ho fou fins el 20 de maig) però tots érem conscients que calia dur-la, pel nostre bé i el dels altres. I vàrem traure el "màster" en mascaretes: Higieniques i Quirúrgiques, que eren les que recomanava la norma. Les primeres podien ser no reutilitzables (NR) i reutilitzables (R) i es podien vendre als supermercats o fabricar-se amb teles adients. I les segones totes no reutilitzables

i que eren abans utilitzades pel personal sanitari, de venda, en principi, només en farmàcies. Recomanades per a persones sanes, protegeixen als altres perquè fan de barrera frenant les gotícules, però no protegeixen a qui les porta del possible contagi. La recomanació era no dur-les posades més de quatre hores, encara que ningú dúiem el compte i les féiem servir algunes hores més. D'altra banda estaven les mascaretes filtrants anomenades FFP (de l'anglès "Filtering Face Piece") que es consideren EPIs. Encara que es recomanaven per al personal sanitari per tindre una major seguretat i evitar el contagi a qui les duu, ràpidament foren les d'un ús més ampli. Val més que sobre que no que falte, com diríem. Això sí, sempre sense vàlvula d'inhalació, si no, no servien per no contagiar. La més popular fou, i continua sent-ho a hores d'ara, la FFP2, amb una capacitat de filtració del 92%, mentre que la FFP3, amb major capacitat (98%) es recomanava per als professionals sanitaris en els processos de cura dels malalts. Malgrat tot, hi havia persones que no se'n refiaven i duïen una FFP2 i damunt una higiènica o quirúrgica, o a l'inrevés.

Ara fa dos anys de tot açò i hem passat per unes quantes valls i onades i per tres estats d'alarma i les seues pròrrogues. La gravetat dels primers mesos ha estat vençuda gràcies a les vacunes que començarem a rebre a finals del 2020 i les seues dosis de reforç. La regla de les tres emes s'ha ampliat a les sis emes (les tres

ja esmentades i màxima ventilació, mínim contacte i em quede en casa), encara que com he dit abans, a hores d'ara totes les mesures s'estan relaxant.

Malgrat tot, encara que no siguem obligatòries, les mesures i hàbits que vàrem aprendre en aquells mesos perduren i no estem massa convençuts que no siguem "necessàries" durant un temps que no tenim massa clar. Continuem vestint la mascareta en exteriors, per si de cas, i hem interioritzat en extrem que les mesures higièniques, com el rentat de mans sovint amb aigua i sabó o amb gel hidroalcohòlic, són molt importants per la salut encara que la COVID-19 s'acabe. En definitiva, hem après que allò més rellevant és cuidar-nos i cuidar als que ens envolten, ser solidaris en la salut.

Així que ja sabeu: encara que s'acabe la pandèmia, cuideu-vos molt i tingueu molta salut.

COVID-19, la pandèmia de la globalització

Francesc Martínez Sanchis

**Responsable del Museu del Palmito d'Aldaia
(MUPA)**

Estic absolutament convençut que la ciència i la pau triomfen sobre la ignorància i la guerra, que les nacions s'uniran a la llarga no per a destruir sinó per a edificar i que el futur pertany a aquells que han fet el bé per la humanitat»

Luis Pasteur

Des dels orígens de la Humanitat l'ésser humà ha patit malalties epidèmiques que en propagar-se s'han convertit en pandèmies, minvant la població i provocant canvis en tots els ordres de la vida. En els llibres d'història hi ha documentades pandèmies i malalties infeccioses endèmiques que van provocar milions de morts, com la Pesta Negra que va abatre Europa entre els segles VI i el XVIII, o les epidèmies de còlera que des de 1817 fins a 1961 es van expandir per tot el món. Les malalties epidèmiques es van començar a controlar a partir del segle XIX amb els descobriments de Luis Pasteur i Robert Koch sobre microbiologia i la invenció de les vacunes. Però les pandèmies van continuar. En el segle XX es van propagar, entre altres epidèmies d'alta prevalença, l'anomenada Febre Espanyola (1918-1919) que va causar més de 50 milions de morts a tot el món,

la Grip Asiàtica (1957-1958) amb 1,1 milions de morts, la Grip A (2009-2010) amb més de mig milió de morts, o el virus del VIH-Sida que va aparèixer en 1981 i que ha causat fins a hui més de 30 milions de morts, malaltia de la qual encara no existeix vacuna.

Hui vivim una nova pandèmia planetària. La coneixem, ja estem familiaritzats amb ella. Es tracta d'un nou coronavirus SARS-CoV-2, denominat COVID-19, que va aparèixer a la ciutat xinesa de Wuhan a la fi de 2019. El 31 de desembre d'aquell any, la Xina notificava a l'Organització Mundial de la Salut (OMS) l'existència d'esta malaltia mortal, una pneumònia d'etiologia desconeguda que infecta implacablement els pulmons causant la mort i que molt aviat es convertiria en pandèmia mundial per l'alt nivell de comunicació i d'interconnexió econòmica d'un món globalitzat. Començava així un llarg calvari del qual encara hui patim greus seqüeles socials, econòmiques i psicològiques.

La nova malaltia es va expandir per tot el planeta en pocs mesos. Durant el febrer de 2020 la COVID-19 va viatjar per les nacions

asiàtiques, principalment Corea del Sud, Hong Kong, el Japó, Singapur i Taiwan. I en les setmanes següents l'epicentre d'emergència es va traslladar al continent europeu: Itàlia començava a superar a la Xina en casos confirmats, seguida d'Espanya i de manera gradual per Alemanya, França, el Regne Unit i Suïssa.

Impacte de la pandèmia a Espanya

A Espanya el primer cas de la COVID-19 va ser diagnosticat el 31 de gener de 2020 a San Sebastián de la Gomera (Canàries), mentre que la primera defunció coneguda va ocórrer el 13 de febrer del mateix any a l'Hospital Arnau de Vilanova de València. Després, tothom sap com va evolucionar la malaltia, però convé recordar-ho per a aprendre dels encerts i dels errors. En els dos primers anys de la pandèmia hem viscut a Espanya sis onades de la malaltia amb un gran impacte sobre les vides humanes. Des de l'inici de la pandèmia al febrer de 2020 fins al 29 de març de 2022, s'han notificat un total d'11.508.309 persones contagiades i 102.218 morts. Són xifres oficials del Ministeri de Sanitat, obtingudes amb les dades notificades per les comunitats autònomes a la Xarxa Nacional de Vigilància Epidemiològica, a més dels casos notificats abans de l'11 de maig de 2020 que van requerir hospitalització, ingrés en UCI o van morir amb diagnòstic clínic de COVID-19. No obstant això, es pensa que l'impacte de morts ha pogut ser major ja que durant les primeres setmanes de

la pandèmia hi havia una manca de proves diagnòstiques (PCR i test d'antígens).

Efectes de la COVID-19 a Espanya (1/02/2020-29/03/2022)

Comunitat autònoma	Casos totals	Morts totals
Andalusia	1.339.804	13.171
Aragó	408.166	4.627
Astúries	205.070	2.590
Balears	266.580	1.250
Canàries	332.186	1.634
Cantàbria	130.091	787
Castella-La Manxa	486.970	7.137
Castella-Lleó	678.377	8.376
Catalunya	2.358.191	18.773
Ceuta	19.616	146
Comunitat Valenciana	1.348.138	9.135
Extremadura	252.313	2.273
Galícia	580.041	3.192
Madrid	1.635.314	17.952
Melilla	20.624	154
Múrcia	392.012	2.203
Navarra	230.735	1.512
País Basc	671.185	6.395
La Rioja	92.896	911

Font: Ministeri de Sanitat

A tot el món, l'OMS xifra en més de 380 milions els contagis i 5,9 milions de morts per COVID-19 a data 2 de febrer de 2022. Una xifra inferior a la real segons la prestigiosa revista mèdica britànica *The Lancet*. Aquesta publicació calcula que es van produir 18,2 milions de morts entre l'1 de gener de 2020 i el 31 de desembre de 2021, sense comptar 2022, la qual cosa suggereix que l'impacte total de la pandèmia pot haver sigut molt major. L'estudi proporciona les primeres estimacions revisades per a 191 països i territoris.

Temps de por i incertesa

Però fem un *flashback* en el temps, tornem als primers mesos de 2020 en els quals la pandèmia matava a una velocitat galopant, sobretot en les residències de majors. El Ministeri de Sanitat va estimar que durant els primers mesos de la pandèmia unes 19.000 persones ancianes residents en centres sociosanitaris van morir per coronavirus. Davant la ràpida expansió del virus i sense vacuna per a combatre'l, el 14 de març el Govern central, presidit per Pedro Sánchez, va decretar l'estat d'alarma sanitària en tot el territori de l'Estat ordenant el confinament de la població a les seues cases i limitant la lliure circulació de persones únicament a actes essencials com l'adquisició d'aliments, medicaments i productes de primera necessitat, assistència a centres sanitaris, desplaçaments als llocs de treball, retorn al lloc de residència habitual, o bé l'assistència i cura a majors, menors, dependents, persones amb discapacitat o persones especialment vulnerables.

El decret del 14 de març incloïa també la reducció de circulació dels transports públics al 50%, permetent sols el proveïment alimentari en els llocs de consum. Es va garantir, a més, el subministrament d'energia elèctrica. L'estat d'alarma implicava igualment la suspensió de l'activitat educativa presencial en tots els centres, incloent l'ensenyament universitari, així com les activitats d'hostaleria i restauració, l'obertura dels museus, arxius, biblioteques, monuments i establiments minoristes, a excepció dels comerços d'alimentació, begudes, productes i béns de primera necessitat, farmàcies, metges, òptiques i productes ortopèdics, productes higiènics, gasolineres i equips

tecnològics i de telecomunicacions, entre altres. Igualment es van suspendre les revetles, desfilades i festes populars. València va ser la primera gran ciutat espanyola a suspendre la seua festa gran, les Falles, amb els ninots ja al carrer, i així es va mantindre la situació fins al març de 2022 en què la capital valenciana recuperava la festa completament.

Durant el confinament les administracions públiques autonòmiques i locals van mantindre la gestió presencial, tot i que el 28 de març es suspenia tota activitat laboral presencial no essencial durant quinze dies. El Congrés dels Diputats va anar autoritzant successives pròrrogues de l'estat d'alarma fins a un total de sis vegades.

Sanitat i economia en estat d'emergència

El confinament ens va canviar radicalment la vida. De la nit al dia es van imposar prohibicions, restriccions i mesures sanitàries que portarien a la població a situacions de por, soledat, esgotament psicològic, ansietat i una gran incertesa sobre el futur. El Govern i les comunitats autònomes van

adoptar mesures dirigides a reforçar el sistema nacional de salut. Les primeres setmanes van ser caòtiques i autènticament dramàtiques. El sistema sanitari va quedar totalment desbordat: hospitals i centres d'atenció primària saturats, i col·lapse total en les Unitats de Cures Intensives (UCI), també anomenades UVI, fet que va obligar els governs autonòmics a construir hospitals de campanya per acollir els milers de malalts. A això es va unir la falta de material sani-

tari de contingència, com ara les mascaretes i els equips de protecció individual (EPI) per al personal sanitari, així com respiradors mecànics per als malalts.

El gran sacrifici humà dels professionals de la salut va ser determinant per a evitar el col·lapse total, els sanitaris es convertiren en autèntics herois de la pandèmia. De fet,

durant els dies del confinament, com una mena de ritual crepuscular, a les 20 hores es produïen emotius aplaudiments de la ciutadania als balcons i finestres en homenatge als empleats de la sanitat amb un gran seguiment a tota Espanya. Un altre moviment ciutadà fou l'anomenat «Jo em quede a casa», que promovia la immobilització de la societat de manera voluntària i responsable com a mesura per a frenar els contagis.

Durant les primeres setmanes de l'estat d'alarma el nombre de contagis i de morts va augmentar a un ritme molt elevat. El dolor, la mort i el sofriment es va cebar sobretot en les residències d'ancians, tot i que el virus també afectà a estrats més joves de la població. Moltes persones no van poder acomiadar ni enterrar els seus familiars morts davant l'alt nivell de contagi del virus.

Malgrat els esforços, els hospitals van arribar al límit de la capacitat de les UCI doblant el nombre de llits disponibles. També es van habilitar hotels medicalitzats en algunes autonomies, com Madrid, Catalunya, Andalusia o València, en els quals van romandre els pacients amb un quadre menys greu de la malaltia.

El confinament va canviar els hàbits socials i les relacions del treball. Es van implantar controls de policia als principals accessos de les ciutats per a garantir el compliment del confinament, alhora que s'incrementaven les mesures de seguretat ciutadana. La responsabilitat de la ciutadania va ser exemplar en general. La majoria de la població va respectar les indicacions del Govern, encara que també va haver-hi incompliments que van derivar en més d'un milió de propostes

de sanció (multes) i més de 8.000 detencions durant la duració de l'estat d'alarma.

Una altra de les conseqüències de la COVID-19 ha estat la desestabilització de l'economia. Moltes empreses van tancar o estigueren a punt de sucumbir durant el confinament. Això exigia mesures excepcionals. El Reial decret llei de 17 de març de 2020 va establir diverses mesures per a garantir la continuïtat de l'activitat de les empreses mitjançant préstecs d'entitats de crèdit i per a facilitar els ajustos dels Expedients de Regulació d'Ocupació (ERTO). Nombroses empreses van sol·licitar ERTO per a alleujar els seus costos salarials suspenent de manera temporal els contractes dels seus treballadors. I es va fer mitjançant la bonificació als empresaris en la seua quota de la Seguretat Social i garantint el dret dels treballadors i treballadores a cobrar l'atur mentre dure l'ERTO.

La paralització de l'economia va fer que el PIB espanyol caiguera en el primer trimestre de l'any un 5,2% i el consum de les llars un 6,6%. Igualment, l'índex de producció industrial va caure un 11,7% al març i un 33,6% a l'abril, segons l'Institut Nacional d'Estadística. El turisme es va veure molt perjudicat, amb pèrdues estimades entre el 30 i el 40%.

Crítiques a la gestió del Govern

Durant el confinament es van realitzar diverses casseroles als balcons com a protesta per la gestió de la pandèmia, generalment sobre les 21 hores, una hora després de l'aplaudiment sanitari. El 8 d'abril, per xarxes socials es va convocar a una protesta virtual demanant la renúncia del president Pedro Sánchez. No van faltar tampoc manifestacions de protesta en algunes ciutats i, fins i tot "escraches" en els habitatges de ministres com José Luis Ábalos o Pablo Iglesias i Irene Montero, així com crítiques polítiques per part del PP i de l'extrema dreta. A més van sorgir protestes de moviments antiquarantena, antimascaretes i negacionistes de la COVID-19.

La dura desescalada

Després de 81 dies de confinament i sis pròrrogues de l'estat d'alarma, a partir del 28 d'abril de 2020 començava el pla de desescalada asimètrica per províncies en quatre fases. Es va produir una bateria de decrets del Govern i comunitats autònomes per a regularitzar la nova situació, sobretot normes que limitaven els desplaçaments de la població i imposaven restriccions a determinades activitats com la hostaleria i la restauració. Mesures diverses i variables al llarg del temps, que responien a situacions concretes. En la fase inicial es van permetre les reunions socials a casa, l'obertura del xicotet comerç i de les terrasses d'hostaleria al 30% d'aforament i es van establir franges horàries per a eixir al carrer per edats. Hi van haver comunitats autònomes que declararen el toc de queda a partir de les 22 o 24 hores, segons situacions.

La desescalada va comportar moments de tensió i confusió per l'excés de normes i d'informació que venien de tots els fronts. La mobilitat entre províncies continuaria restringida fins a concloure les quatre fases. Aquestes mesures, sota l'eufemisme de "nova normalitat", pretenien normalitzar difícilment una activitat social, sanitària i econòmica tocada i alterada de tant en tant per nous rebrotos del virus amb algunes de les seues variants, entre altres les anomenades *alpha*, *beta*, *gamma*, *delta* o *òmicron*, la més recent. Paradoxalment, dos mesos després de l'inici de la pandèmia a Espanya, concretament el 21 de maig, es va fer obligatori l'ús de mascaretes en espais públics a partir dels 6 anys, després de milers de morts i persones contagiades.

Una de les mesures més importants fou l'aprovació el Reial decret-llei de 27 de maig de 2021 per a la defensa de l'ocupació, la reactivació econòmica i la protecció dels autònoms,

que incloïa entre altres accions la pròrroga dels ERTO fins al 30 de setembre de 2021 (situació que s'ha anat prorrogant al llarg de 2022) i ajudes per als autònoms i les PYME.

Comença l'esperança

Davant la proliferació d'assajos de vacunes, la Unió Europea va proposar al juny de 2020 una compra centralitzada. Per fi, després de mesos d'angoixa i espera, el 27 de desembre de 2020 començava la campanya de vacunació a Espanya amb la vacuna de Pfizer i BioNTech, una setmana després de ser aprovada per l'Agència Europea de Medicaments i la Comissió Europea. Posteriorment es van sumar la vacuna de Moderna al gener de 2021, la vacuna de AstraZeneca-Oxford al febrer i la de Janssen a l'abril. Des del 27 de desembre de 2020 fins al 23 de març de 2022, uns 38,9 milions de persones (el 92,4% de la població espanyola) han rebut la pauta completa de vacunació, més altres 24,4 milions la dosi de reforç. A la Comunitat Valenciana l'índex de vacunació ha sigut major: 4,3 milions de persones vacunades (el 97,75% de la població) més 2,8 milions amb la dosi de reforç.

Dades totals de vacunació contra la COVID-19 a Espanya (27/12/2020 - 23/03/2022)

Vacuna	Dosis adquirides des de Q1 2021	Dosis administrades	Persones amb pauta completa	Persones amb dosi de reforç
Pfizer / BioNtech Pfizer Pediàtrica	113.727.267	62.127.126 3.127.800	26.671.441 1.358.500	10.780.542
Moderna	52.289.755	16.776.510	5.242.798	13.644.314
AstraZeneca	31.555.469	9.794.076	4.864.134	
Janssen	20.875.725	1.981.609	1.981.601	
Total	158.050.315	93.807.121	38.969.62 (92,4% població)	24.424.856

Font: Ministeri de Sanitat

Dades totals de vacunació contra la COVID-19 a la Comunitat Valenciana (27/12/2020 - 23/03/2022)

Vacuna	Pfizer / BioNtech	Pfizer Pediàtrica	Moderna	AstraZeneca	Janssen
	6.731.200	546.000	2.144.530	863.900	213.125
Total dosis administrades			10.498.755		
Núm. persones amb la pauta completa			4.337.897 (97,75% de la població)		
Núm. persones amb la dosi de reforç			2.864.864		

Font: Ministeri de Sanitat

De la sisena onada al present

La sisena onada ha sigut molt complicada per als hospitals. Ha sigut la més llarga, amb molta diferència, malgrat produir-se en un context d'immunització generalitzada. Va començar amb la variant *delta* al novembre de 2021 i es va accelerar al desembre amb la variant *òmicron*. A principis d'abril de 2022 l'ocupació en planta i en UCI entrava en risc baix, els hospitals deixaven arrere la sisena onada. Cada vegada hi ha menys malalts de coronavirus als hospitals espanyols, però la pandèmia persisteix, no se n'ha anat del tot. Hem d'estar vigilants. El major perill és oblidar què ha passat.

Dos veus, dos tasques, un mateix objectiu

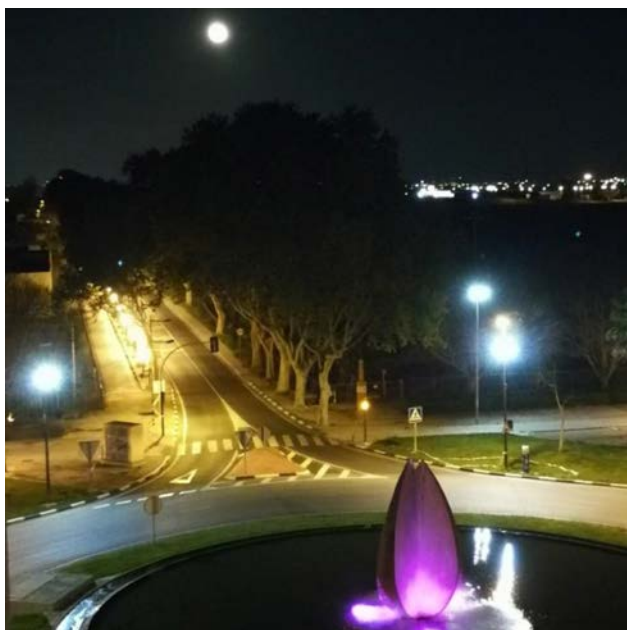
**Seguretat i material,
puntals d'atac enfront
la Covid-19**

Benjamin Andrés Andrés

Inspector de la Policia Local d'Aldaia

Amb la declaració de l'estat d'alarma el 14 de març de 2020 s'obria davant nosaltres un nou escenari, inèdit, mai vist ni per al qual teníem un full de ruta. Des de la Policia Local ens hem enfrontat a inundacions per les pluges, problemàtiques complicades i molt dures, però l'ascens d'una pandèmia global provocada per un patogen desconegut requeria mesures concretes i de molta comprensió, i també de molta responsabilitat tant per part nostra com per part de la ciutadania.

Tota aquella situació va generar en mi una reflexió aclaparadora, perquè com a policia he passat tota la meua vida vetlant pel compliment de les llibertats, regulades a l'article 20 de la Constitució Espanyola, però ara, eixa llibertat es traduïa de manera abrupta en un precepte: 'limitar-la' pel bé comú i general de la ciutadania. Custodiar el confinament dictat per tal d'evitar l'expansió d'un virus microscòpic ens va portar a situacions mai viscudes amb anterioritat ni de bon tros esperades.

Imatge del dia 15 de març de 2020

No es tractava d'evitar delictes, en el sentit fred de la paraula. Els delictes que emanaven de l'incompliment de les normes de l'estat d'alarma es basaven en un concepte diferent: es posava en perill la integritat física i la salut de la societat.

Una altra de les novetats que vam haver de fer front va ser la celeritat del BOE amb novetats i instruccions al voltant de la pandèmia, que calia tindre molt clares

per a poder-les transmetre unívocament a les persones que cridaven per telèfon a l'ajuntament: que si es podia o no eixir amb el tractor, a passejar al gos, anar a la farmàcia o a comprar el pa, per exemple.

Era temps de moltes preguntes, de molts dubtes i tot amb un servei presencial que vam haver de complir des del primer moment. Per a la Policia Local, els treballadors essencials i personal d'Alcaldia, com Anna Martínez o jo mateix, el teletreball no va existir. Vam viure la pandèmia en primera línia de front.

El paper dels cossos i forces de seguretat de l'Estat va ser difícil, molt complicat i amb arestes en tot moment. La llibertat o la seguretat de les persones, fou una dicotomia posada en tot moment sobre la taula, calia tractar amb l'empatia necessària un moment crític en l'àmbit social, econòmic i emocional. Però sempre ferm. Els hospitals s'omplien, també les UCIS, i les defuncions se succeïen en un panorama desolador. Per això, sempre apel·làrem a la responsabilitat individual, en primer lloc, fent pedagogia del moment i de les circumstàncies, explicant la gravetat de la situació i com de vital resultava seguir les instruccions de l'estat d'alarma per a vetllar per tota la societat. Tan senzill i tan complex: quedar-se a casa, salvava vides. Vam demanar civisme i maduresa, i

Aldaia va respondre com sempre sap fer, amb gran responsabilitat.

És cert que va haver-hi persones incíviques que no van voler entendre la situació i van generar escenaris complexos que vam haver de solucionar i sancionar. Afortunadament, eren molt poques, ja que majoritàriament es va entendre la situació. Les restriccions de circulació de persones i vehicles, la requisició de béns i el racionament d'articles de primera necessitat va portar la limitació de drets fonamentals que, amb les mesures de l'estat d'alarma, van ser necessàries. Però sempre pel bé major de la salut i la vida.

Cal destacar que vam comptar amb l'ajuda de la Policia Militar, que s'incorporà a la vigilància i el compliment de les mesures dictades. D'esta manera es van

reforçar les tasques que ja realitzàvem la Policia Local i la Policia Nacional.

Vist des de la perspectiva que ens oferix el temps, ara seria tot diferent si tornara a ocórrer. La pandèmia va arribar de colp, de la nit al dia, i ens va abocar a un carreró del qual, entre totes i tots, aconseguirem eixir. Malgrat tot, com a Policia Local no sols ens enfrontàrem a les situacions emanades del Reial Decret de l'estat d'alarma.

L'ajuda a les persones que ho necessitaven seguia ací, i ateníem serveis humanitaris, com algunes persones majors que vivien soles, pegaven un bac i no tenien ningú que les alçara. La diferència la marcava que tot ocorria en el context d'una pandèmia amb un virus llavors molt desconegut, amb el qual podíem tant contagiar-nos com transmetre'l. Tota mesura de seguretat i precaució s'extremava al detall.

Els índexs de delinqüència patiren una gran baixada a causa de la situació, però, per altra banda, desgraciadament, no l'atenció

a dones víctimes de violència masclista. Augmentaven també les discussions intrafamiliars durant el confinament.

I després estava la vivència personal. Arribaves a casa i havies d'explicar als teus fills que no podien eixir, i que no podíem donar-nos ni besos ni abraçades fins que no estiguérem desinfectats, fent-los entendre que era pel bé de tots. Havies d'eixir a treballar sense por i tornar a casa amb el millor dels teus somriures. La por de contraure el virus i d'infectar la teua família, els teus pares que són majors i els teus fills estava sempre present.

Després va arribar la desescalada, i la situació va anar canviant amb matisos. Es van obrir les portes de les cases i va començar a eixir la gent en trams horaris, per als quals va caldre completar operatives diferents d'aquelles de març de 2020. El distanciament en les zones d'afluència va haver de ser controlat pels cossos de seguretat, tot amb l'objectiu d'informar i assistir les persones en una situació tan nova en què la distància de seguretat era fonamental.

Caldria destacar, en este sentit, l'operativitat dels Agents Covid d'Aldaia, grup de voluntaris de Creu

Roja i treballadors d'Aldaia Pròxima coordinats amb nosaltres a la Policia Local.

La pandèmia de la Covid-19 va suposar per a la Policia Local tot un repte a gran escala, que va demanar i va rebre el millor de nosaltres per a mantindre la seguretat, vetlar pel bé comú i, sobretot, defensar i protegir la salut i la vida de les aldaieres i els aldaiers. Març de 2020. Mai hauríem imaginat què ens esperava. La situació provocada pel coronavirus i l'emergència sanitària van requerir un esforç de tots nosaltres i de les institucions sense precedent.

No ens vam detindre ni tan sols a valorar si podríem o no encertar en les decisions, no teníem temps; era moment d'activar els recursos per a respondre a la situació de manera concreta, efectiva i coordinada. Perquè la coordinació entre els diferents estaments i nivells de burocràcia era més que necessària. Va ser vital per a suportar els primers envits de la situació i per adaptar-se dia rere dia a les novetats marcades des de l'àmbit nacional o autonòmic. Van ser moments inquietants, plens de preguntes i poques respostes.

Anna Martínez Sanchis

Gabinet d'Alcaldia

De: 1-1-2 Comunitat Valenciana Para: 961769427 Pagina: 1/1 Fecha: 25/03/2020 9:05:32
 AGÈNCIA DE SEGURETAT I EMERGÈNCIES GENERALITAT VALENCIANA **S+EM**

7ª CIRCULAR COVID-19

24/03/2020

APOYO LOGÍSTICO AYUNTAMIENTOS

Con el objeto de dar cumplimiento a lo establecido en la Orden INT/228/2020, de 15 de marzo, por la que se establecen criterios de aplicación del Real Decreto 463/2020, de 14 de marzo, por el que se declara el estado de alarma para la gestión de la situación de crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19, en el ámbito del Sistema Nacional de Protección Civil, y como continuación de nuestra **5ª Circular**, de fecha 17/03/2020, se solicita de ese Ayuntamiento la designación de un **interlocutor** en esta materia con el CCE Generalitat. Los datos de contacto con este interlocutor que se solicitan son los siguientes:

- **Municipio:**
- **Nombre:**
- **Cargo:**
- **Teléfono:**
- **Correo electrónico:**

Deben enviar estos datos al correo electrónico: covid19_ayto@gva.es

A partir del día de hoy, **24 de marzo**, se implanta en el CCE Generalitat un puesto para contacto con los Ayuntamientos para este fin. Se pretende en una primera fase detectar las necesidades de los Ayuntamientos y gestionar las demandas en función de la disponibilidad de recursos, informando a la Administración General del Estado de aquellas que no puedan ser solventadas por la Administración del Generalitat, para que ésta las atienda.

Para efectuar las peticiones, hay que dirigirse al teléfono: **960.992.640**.

Las **solicitudes** se agruparán de la siguiente forma:

- Apoyo en el reparto domiciliario de alimentos y artículos de primera necesidad a personas discapacitadas y otros colectivos vulnerables.
- Transporte de víveres y materiales sanitarios.
- Limpieza y desinfección de espacios sensibles de contaminación.
- Material de protección personal y otro material de limpieza y desinfección.
- Otras solicitudes.

Amb l'objectiu de coordinar les necessitats en l'àmbit de material EPI i sistemes de protecció enfront del virus, haguérem de nomenar personal responsable per coordinar-se amb els estaments superiors, cas de la Generalitat, així com per a la coordinació logística dels recursos i el contacte amb el Centre de Coordinació d'Emergències.

Esta tasca la va encapçalar Guillermo Luján, com alcalde, la regidora de Seguretat Ciutadana, Serveis Socials i Sanitat, Empar Folgado, l'inspector de la Policia Local, Benjamín Andrés i, des d'Alcaldia, de la mà de l'alcalde, estava jo, la persona que signa este escrit.

Des de la nostra posició, i com a part d'eixe engranatge que l'Ajuntament d'Aldaia va activar com a grup de xoc per a combatre esta crisi sense precedent. La recollida, la classificació i la distribució del material arribat per diferents vies, tant la compra com la donació, per exemple, va ser una labor necessària i que va requerir de nosaltres dedicació i resolució. Perquè davant una emergència d'estes característiques ser resolutiu i atacar al problema d'arrel és la directriu més important de totes.

Les primeres setmanes era complicat abastir els treballadors i treballadores essencials i en general, férem moltes cridades telefòniques, buscàrem proveïdors, demanà-

BANDO

Guillermo Luján Valero
Alcalde de Aldaia
HACE SABER:

Si siguiendo las instrucciones del Ministerio de Sanidad y las autoridades sanitarias, así como las resoluciones ordenadas por la Consejería de Sanidad Universal y Salud Pública con el objetivo de evitar la expansión y la transmisión de la enfermedad Coronavirus (COVID-19), desde el Ayuntamiento de Aldaia se hacen públicas las siguientes medidas preventivas en vigor en todo nuestro municipio:

1. La Consejería suspende toda la actividad docente a partir del lunes 16 de marzo, por lo que los centros educativos del municipio (escuelas, colegios e institutos) quedan cerrados hasta nuevo aviso.
 2. Suspensión de todas las actividades públicas programadas.
 3. Cierre al público de todos los centros municipales.
- Servicios urgentes de guardia:**
- Oficina de Información de Aldaia (OIA) (tel. Ayuntamiento 96 150 15 00).
 - Agencia Tributaria Municipal (ATM) (tel. 96 198 88 18).
 - Policía Local (tel. 96 151 00 61).
 - Servicios Sociales (tel. 96 198 88 11).
4. Todos los servicios de guardia y aquellos que requieran de atención personalizada se realizarán telefóricamente. En caso de que no se pueda dar solución a través de esta vía se concertará cita previa.
 5. Suspensión del Mercado Ambulante de los miércoles.
 6. Todas estas medidas estarán en vigor desde hoy, viernes 13 de marzo, hasta que se comunique una nueva instrucción a través de este mismo medio.
 7. Apelamos a la colaboración y la responsabilidad de toda la ciudadanía de Aldaia ante las medidas adoptadas por las autoridades, y rogamos el seguimiento de las recomendaciones de las autoridades sanitarias. La Consejería de Sanidad ha habilitado un teléfono de información para la ciudadanía 900 300 555 ante cualquier duda o consulta sobre el COVID-19.
 8. El Ayuntamiento de Aldaia informará puntualmente de cualquier novedad a través de la web www.aldaia.es, las redes sociales municipales y el servicio de WhatsApp municipal (Para darte de alta envía la palabra ALTA al 627 364 903, y guarda el número de teléfono del Ayuntamiento a la agenda de contactos de tu móvil).

Aldaia, 13 de marzo de 2020

EL ALCALDE

Guillermo Luján Valero

PROPUESTA DE RESOLUCIÓN DE LA ALCALDÍA

Servicio: Oficina Administrativa - Protección y Seguridad Ciudadana

Asunto: Expedición de pago a justificar a DID^a Benjamin ANDRÉS ANDRÉS

Resultando necesario realizar pagos para los que no es posible aportar sus justificantes antes de su realización, consistentes en adquisición con carácter de urgencia de **Materiales Sanitarios COVID 19** por importe de 15000 euros con cargo a la partida del presupuesto **0260.31100.22106**, procede la expedición de un pago a justificar a favor de persona que recibirá el pago.

Considerando lo dispuesto por el artículo 190 del Texto Refundido de la Ley Reguladora de las Haciendas Locales, aprobado por Real Decreto Legislativo 2/2004, de 5 de marzo, por los arts. 69 y ss. del RD 500/90, de 20 de abril, y por la Base 35 de las Bases de Ejecución del Presupuesto vigente, dado que no existe la posibilidad de realizar los gastos anteriores con cargo a los anticipos de caja fija, previa fiscalización de la intervención.

Por todo lo expuesto, se propone a la Alcaldía resolver:

PRIMERO. - Conceder un pago a justificar en los siguientes términos:

- Aplicación presupuestaria: 0260RG - 31100 PRO - 22106 ECO
- Perceptor: Benjamin Andrés Andrés
- Descripción: Elementos de MATERIAL SANITARIO COVID 19

SEGUNDO. - Comunicar al perceptor/a de esta orden de pago que queda obligado a justificar la aplicación de la cantidad percibida en el plazo máximo de tres meses desde la percepción, mediante la presentación ante la intervención municipal de la cuenta justificativa y resto de documentación que proceda; y que, en caso de incumplimiento de tal obligación, se exigirán las responsabilidades establecidas por la normativa vigente.

TERCERO. - Comunicar la presente Resolución al Departamento de Intervención, así como al perceptor/a del pago a justificar.

Aldaia, a la fecha de la firma

FIRMADO
01/07/2020 16:03

Documento firmado electrónicamente

vem a les Institucions, posàrem en marxa donacions per part del comerç, empreses i particulars. Havíem d'arreglar i seleccionar per poder repartir a la gent que havia de cuidar de la societat: policia, brigada d'obres, residències, centre de salut, Càritas, Creu Roja i farmàcies, entre d'altres.

Davant d'una emergència d'estes característiques ser resolutiu és la directriu més important de totes. Uns donaven allò que altres necessitaven, i l'Ajuntament va ser una baula de la cadena més; va fer de pont per a fer arribar el que en aquell moment era essencial, la protecció sanitària.

Uns dies abans del Reial Decret d'estat d'alarma i el confinament, l'equip de Govern prenien la decisió de tancar les activitats grupals als centres municipals i tancar les portes per evitar els contagis entre la població, excepte el servei d'atenció a la ciutadania i l'atenció essencial de Serveis Socials i Policia.

Ja des d'eixe moment començarem, des del consistori, la compra del subministrament necessari davant els anuncis que apuntaven a un possible empitjorament de la situació al voltant de la Covid-19.

Tot allò que poguera provocar contagi es retirava i tot allò que abans compartíem desaparegué de l'escena de les instal·lacions municipals. Eren moments roïns per als picaports, anses, ascensors, baranes, cadires, taules, etc. Millor era no tocar res i si tocaves, després calia desinfectar-ho. Tot el món es cobria les mans amb guants o les amagàvem per a no infectar-nos. Les zones comuns ja no ho eren tant. A més, en els llocs de treball dels centres municipals es van instal·lar mampares quan la presencialitat era necessària.

De sobte, diversos elements es van transformar en objectes de vital importància, per exemple els famosos EPI (equips de pro-

tecció individual), o les pantalles facials, per no parlar de les mascaretes i del gel hidroalcohòlic per a la higiene personal i social. Tot un món nou el qual la ciutadania havia de conèixer i familiaritzar-se ràpidament, i al qual havíem de tindre accés donades les greus circumstàncies que planaven sobre nosaltres.

Perquè ara, si repassem aquells dies, recordarem que no hi havia suficient material de protecció. La manca d'estos elements, que resultaven fonamentals, va fer que les institucions ens posàrem a la feina per a buscar i adquirir amb celeritat per als nostres conciutadans tot allò necessari per a la seua protecció davant un perillós virus del qual sabíem poc o res en aquells dies. I perquè no dir-ho, el que sí compartíem era la por d'allò que no es veia i que tantes morts estava causant.

Des de l'Ajuntament manteníem un contacte permanent amb les residències de majors de la nostra població, la residència del menor, Creu Roja, Centre de CIDES (Ciudad de la Esperanza), Cáritas, Centre de Salut i Mercat Municipal entre altres. Patíem junt amb ells la incertesa, els dubtes i el temor de no poder atendre totes les necessitats de la població. El Consistori va fer diverses donacions de material covid: desinfectant, gel, guants, bates i mascaretes, tant a les residències com als centres nomenats.

Amb l'etiqueta #YoMeQuedoEnCasa es traslladava a la població l'obligació de quedar-se en les seues llars per a protegir-se del virus i protegir els altres. I mentrestant, els serveis essencials i de coordinació intentàvem que totes les necessitats vitals estigueren cobertes, sobretot aquells materials essencials que derivàvem a Serveis Socials i Policia Local per a les persones més vulnerables i en risc.

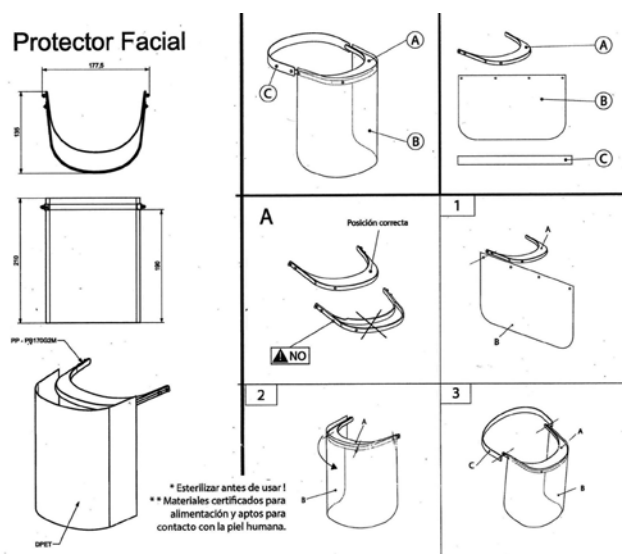
En este llibre parlem amb detall de cada àrea que va estar donant el màxim per cui-

dar de la societat en el seu conjunt. La nostra tasca era, en part, cuidar-los a elles i ells: a la Policia Local, la brigada d'obres municipal i les persones cuidadores que ateniaven als nostres majors. Havíem de subministrar-los a tots els EPI necessaris per a poder cuidar i cuidar-se, perquè eren essencials.

La pandèmia avançava i els subministraments eren cada volta més necessaris. Es distribuïen als sectors fonamentals, fins i tot oferint instruccions per al funcionament i desinfecció.

Durant eixos dies només es parlava de gel, mascaretes, bates, 'buzos', ulleres, gorres, peücs, guants, termòmetres o viseres facials. Depenent de les necessitats i les existències, es preparava la distribució per espais i tasques al personal municipal, especialment al de primera línia, i com hem dit a residències de majors i altres centres.

Per a poder repartir, primer s'ha de tindre, i és això el que ara recordarem. I és que cal destacar que la solidaritat ja es feia notar en aquells primers dies de crua pandèmia. Va ser molt important com el veïnat venia a fer donació d'allò que tenia per a compartir-ho. Les donacions, conjuntament amb l'adquisició de material, van ser imprescindibles per a poder su-

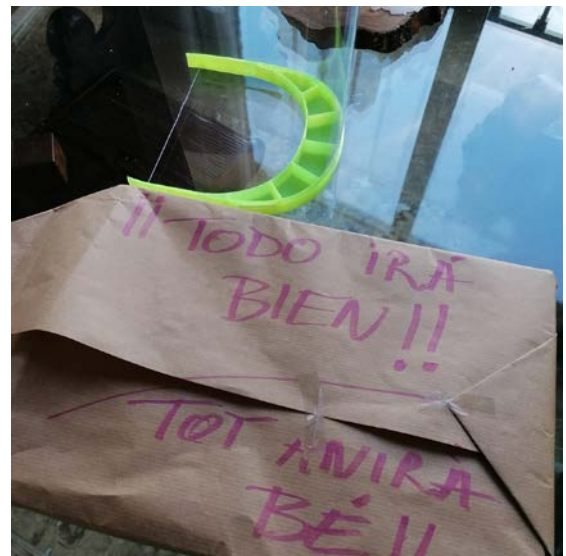
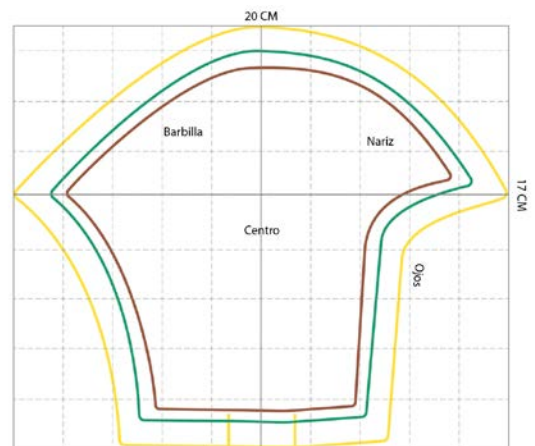

portar els envits de la pandèmia. Els qui estàvem prenem nota d'aquells materials amb què vam comptar en els primers dies de pandèmia, quan els recursos escassejaven. A poc a poc, prompte ens organitzarem i crec que va funcionar.

Faré memòria i nomenaré, amb un cert ordre complementari entre elles, les donacions i aportacions realitzades al llarg del primer mes de pandèmia (març-abril de 2020) per alguns comerços, empreses i particulars:

Juan Quereda Tronch, el nostre veí, es va sumar fent una donació curiosa i valuosa al mateix temps. Mitjançant la impressió en 3D, va oferir-nos una solució dins de l'àmbit de la protecció: la fabricació de pantalles facials fetes al seu domicili amb la seua família.

La impremta de **Miguel García Besó** ens va facilitar algunes de les làmines de polietilè que Juan utilitzava en estes pantalles facials. I des de València ens feia arribar este mateix material l'associació **Juntos Somos Más Fuertes** (gràcies, Juan). També des de **Solrima** i l'empresa de plàstic **Flome** ens arribà el mateix producte.

Diversos comerços com **Luzcopel**, de productes de perruqueria al detall, va fer una donació de botelles de gel hidroalcohòlic. La **Comunitat China** d'Aldaia feu una aportació de material sanitari i de desinfecció. La **farmàcia Europa** ens va cridar per arreplegar una donació de guants i gel hidroalcohòlic en garrafa. Com a dada anecdòtica, esta garrafa va ser la primera que va entrar a l'Ajuntament i **Deseval Suministros** ens entregava una remesa de guants i gel desinfectant.

També les empreses com **Flower TMU** **Kristal España S.L.**, empresa aldaiera, ens

va facilitar teixit i goma per a la confecció de mascaretes casolanes i, bates i gorres de protecció directament al Centre de Salut i residència de majors. **Levacel**, proveïdor de material de protecció, va fer diverses donacions tant per a la desinfecció com altres articles EPI, i ens va portar rolls de tela TNT per a mascaretes casolanes. **Josemi S.L.** que ens va fer entrega de algunes caixes de gel hidroalcohòlic. **Sport-Tandem**, empresa distribuïdora, va fer una donació de mascaretes. Directament per a la Policia Local **Martínez Alcaraz** ens aportava material higienitzant i **Fusteria Cabel** de mascaretes i guants.

Un altre tipus de donacions, que es van sumar a les compres que el Consistori feia

com a donació per a ser distribuïda a les famílies més vulnerables des de Serveis Socials, Càritas i Creu Roja, van ser les fetes pel **CEIP Ausiàs March, des de l'AMPA del centre. Fruteria Fleming. Associació Acoda; Mercadona; Consum; Caixa Bank i Caixa Rural de Torrent.**

L'ajuda dels aldaiers i les aldaieres arribava també col·laborant a la desinfecció de carrers. El nostre veí llaurador **Enrique Andrés** se sumava a finals de març a eixes tasques com a mostra de solidaritat amb el poble, afegint-se així al treball desenvolupat per la brigada d'obres de l'Ajuntament en una desinfecció que resultava fonamental; un treball valuósíssim que es va allargar dos anys i pel qual els estem molt agraïts.

Carlos Herráiz donava en solidaritat i ajuda a l'Ajuntament una màquina de neteja intel·ligent per ozons. **Ángel Torrijos** també va cedir una màquina sulfatadora per a la desinfecció dels carrers. **Juan Simón García López** va entregar material de protecció per a la Policia Local.

Si parlem de desinfecció i de les tasques que es van desenvolupar des del començament de la pandèmia, he de destacar el incansable treball de nostra **Brigada d'Obres Municipal**, coordinat per Jesús Valero, regidor de l'àrea. Tota la plantilla va abocar-se de valent per a combatre el virus, prevenint-lo i lluitant contra la seua presència als espais públics, tot eliminant allò que estava però no podíem vore. La seua feina de desinfecció als carrers, parcs, col·legis, poliesportiu i edificis municipals es va mantindre incansable i fidel a la cita durant mesos i mesos, fil per randa i de dilluns a dilluns; un treball, del qual tota la ciutadania n'ha sigut testimoni durant el llarg temps que es va dur a terme.

Juntament, també cal subratllar que l'UME va fer en aquell moment tasques de vigilància i reforç dins de la desinfecció de la via pública, coordinats per Benjamín Andrés.

Mascaretes, rentat de mans, distància de seguretat, pantalles facials i guants. Els principis bàsics d'un 'mantra' que havia de ser útil per a protegir-nos i protegir als altres.

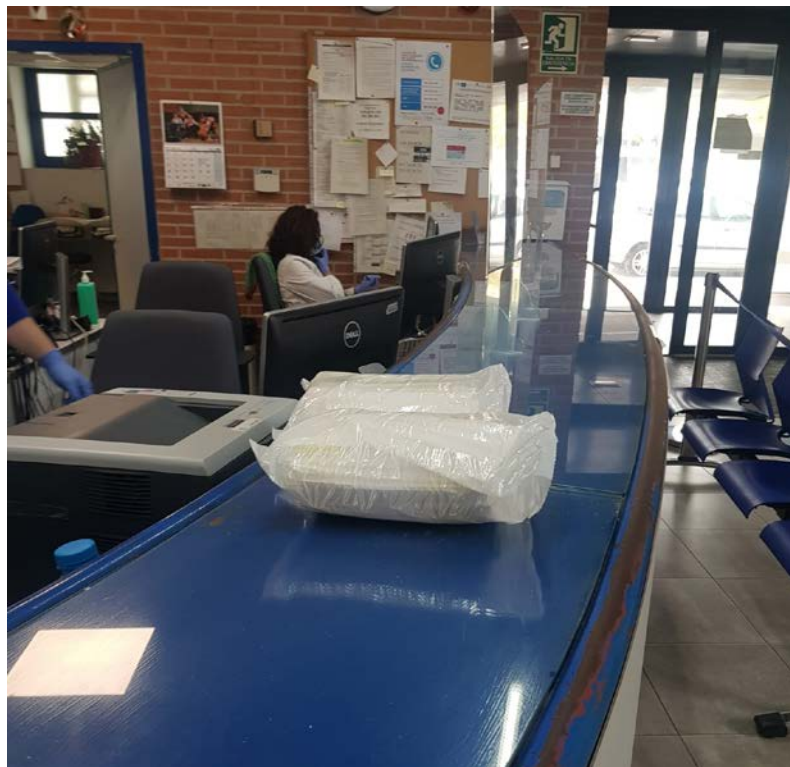
Les mascaretes i el seu ús, una cosa tan aliena al comú de la població, era una nova assignatura que calia estudiar i aprovar en la nostra vida diària. Inicialment foren les de tela, que s'antullaven com una primera manera de protegir-se necessària davant la falta i la carestia d'altres materials en els primers compassos de la pandèmia. Arribaren les màscares de vàlvules i d'estes passàvem a unes altres diferents i de les quals vam haver d'aprendre nom i ús: higièniques, quirúrgiques, KN95, FFP2 o FFP3.

Vull fer menció ací, en relació a les mascaretes de tela, perquè van ser moltes mans les que ens van involucrar a fi que este material de protecció arribara a les persones de forma gratuïta. Al nostre poble, i de la mà de dones voluntàries que les confeccionaven en les seues llars, vam tindre mascaretes de tela gràcies al treball de veïns, inicialment un grup de voluntaris del Barri del Crist elaborant mascaretes, altres fent donacions de teles com: Indumentària Valenciana Kesto, Teixits Mingo de Torrent i Tanatoris Lucem.

Immediatament ens va formar un altre grup que estigué coordinat per Conxi Abad, on trobem a Katy Torres, Àngel Velarde, Maria Expósito, José Martínez, M.José Ruiz, Regina Rodiel, Juani Alejo, M.Carmen Salazar, María Dolores Rochina, Jennifer Alpuin, Sehila Rocha, Chari de la Vega, José V. Romero, Paqui Ruiz, Fina Abarca, Mari Moreno, Ana Quiles, Eva Sánchez, Rosario Torres, Carmen Ricart, Maika Jiménez, Maite Lozano, Raquel Lozano, M.José Ribes, Rosario Murcia, Rosa M. Puertas, Amparo López, Miguel Senabre, Juani Vila, Maria Jacome, Carmen Bayona i Amparo Pelufo, Gemma Parra, Cristina Gómez, M.Luz Guzmán.

El poble sempre estarà agraït a estes dones. Estic obligada a nomenar de nou a Conxi, ella coordinava el grup i manteníem contacte telefònic freqüent durant eixes setmanes, diverses voltes al dia i, fins a l'hora que fora, quedàvem al carrer per organitzar el repartiment als 35 comerços que estaven oberts, al mercat municipal i a les farmàcies.

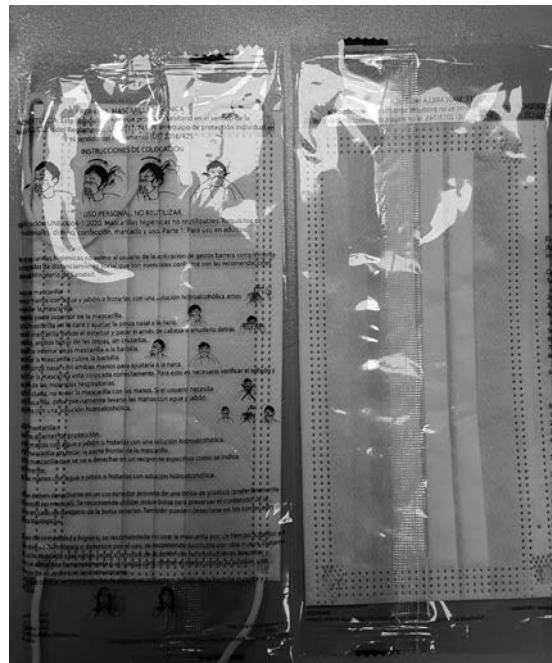

Vam comptar també més endavant amb les mascaretes de la Generalitat, que podríem recollir de forma gratuïta des del 10 d'abril en les farmàcies els majors de 65 anys i persones de grups de risc.

Hem de mencionar les mascaretes que arribaren de la **Diputació de València** i de la **Conselleria**, com les que ens van aportar des de la **Delegació de Govern**, destinat un bona part al repartiment per les empreses. Al llarg de la pandèmia han sigut diverses entregues de mascaretes les aportades per part de les institucions.

Dins d'este punt, cal destacar les vora 32.000 mascaretes adquirides per l'Ajuntament d'Aldaia (31.864) i que es repartiren a la ciutadania, a més de les mascaretes repartides als xiquets i xiquetes del poble, que començaren a rebre-les el 9 de maig, el repartiment a empreses i el repartiment de reforç als majors de 80 anys.

Queden per a la història els registres i les converses, l'ajuda i l'esperança d'aquells dies durant els quals tota la societat va fer pinya els uns amb els altres amb l'objectiu de guanyar la partida a la Covid-19. Nosaltres, des del nostre lloc, sempre hem procurat, amb cura i atenció, ser conseqüents amb les necessitats, amb sentit comú i amb humilitat per a aprendre cada dia per a ajudar, des de la nostra tasca i les nostres forces, el conjunt de la població d'Aldaia.

Dins d'este context, a nivell personal, he guanyat una experiència enriquidora: haver treballat amb Benjamín Andrés. Va ser una lliçó de lleialtat que mai oblidaré, així com de templança i sentit de la responsabilitat; virtuts que Benjamín les ha posat en pràctica pel bé comú.

Més socials que mai: creixem durant la crisi de la COVID

Amelia López Cayuela

**Directora d'Atenció a les Persones i Serveis Socials
de l'Ajuntament d'Aldaia**

La COVID, ara, ens ha col·locat davant l'espill de la fragilitat, de la vulnerabilitat general quan vénen mal dades

Els serveis socials naixen arran de la “pantanà de Tous” l’any 1982. Aquell dia, com ara amb la pandèmia de la COVID, van quedar al descobert les grans escletxes socials i la caiguda en la vulnerabilitat de moltes persones i famílies. La *pantanà* va ajudar a visibilitzar que les famílies més afectades tenien

grans mancances molt abans i no hi havia cap sistema de protecció social. La COVID, ara, ens ha col·locat davant l’espill de la fragilitat, de la vulnerabilitat general quan vénen mal dades i el nostre sistema de protecció ha de preparar-se per a epidèmies com esta; que cal apostar per un sistema més fort, més àgil, més protector, més conegut, més pròxim.

Aquests fets traumàtics han assenyalat el desassossec de les persones majors, la presó de les convivències trencades que patixen les dones violentades, la invisibilitat de la infància en risc quan es queden a les seues cases, el desarrelament de les persones sense sostre i dels rodamons. La fatiga psicològica de les persones més aïllades: aquelles amb famílies de persones dependents, amb fills/es amb discapacitat, de les persones amb patologies físiques importants, etc. La deterioració de la salut mental de qui ja tenia problemes i d’aquells que han sorgit arran de la pandèmia.

Qualsevol catàstrofe o crisi no afecta ni es reproduceix igual en contextos diferents. Importa l’edat, el barri, el gènere, el país, la classe social, les condicions de vida, el nivell cultural, el tipus de casa, la resiliència personal i familiar, importa la protecció social que tens del teu ajuntament i de la teua autonomia; importa la implicació professional, perquè no és tan neutral treballar per la centralitat i la dignitat de les persones com no tenir-hi eixa premissa. I això ho hem vist a Aldaia quan hem constatat la bretxa digital d’una franja xicoteta (però important) de la nostra infància, per a seguir l’aprofitament educatiu; la major dificultat de les famílies que viuen en pisos xicotets i mal equipats, la situació extrema que han

Visita del Vicepresident Segon del Consell i conseller d'Habitatge i Arquitectura Bioclimàtica. Motiu de la visita el conveni per a ampliar el parc públic

Davant l'experiència humana del sofriment es va posar en marxa l'esperit de la resistència

viscut algunes dones en el seu domicili. A l'altre costat hem pogut contraposar una cobertura social sense precedents: s'han doblat les ajudes econòmiques tramitades en temps rècord, s'han facilitat major finançament a les ONGs locals (Càritas i Creu Roja) per a atendre les ajudes d'emergència alimentària i s'han facilitat bo d'aliments o menjars per a portar... S'hi van condonar les mensualitats de lloguers socials municipals, es va atendre sense cost l'alimentació de les famílies contagiades i aïllades, es va augmentar el personal d'ajuda a domicili,... Hem rebut de la Generalitat tot el suport per a la gestió d'urgència de persones sense sostre, d'allotjaments per a dones, les directrius necessàries per a la gestió dels serveis, ajudes a l'ocupació (programes especials per a ocupació en temps de covid) i més recursos socials (ajudes econòmiques COVID) i en matèria d'habitatge (condonació de lloguers socials, ajudes directes per a lloguer), l'Estat va posar en marxa l'Ingrés Mínim Vital, els ERTOS, es va paralitzar els desnonaments...

La pandèmia ens ha fet adonar-nos com de fràgils i vulnerables som. Com d'ínfims som, sense saber com algú va emmalal-

tir, de sobte algú va mor, està sol, perd el treball, no pot pagar l'habitatge, s'hi trenca per dins, s'aïlla...i ningú ho esperava. El colp requereix que algú aculla el dolor, qui ajude en la reparació, qui facilite suport, qui escolte, ...ací vam estar i estem des dels Serveis Socials.

Al llarg de la història hi ha hagut, i hi haurà, pandèmies i sempre ha suposat un colp per a tota la societat. No obstant, sempre colpeja més a les persones i famílies més febles. Així ha sigut amb la de la covid: l'han patida més els més vulnerables, i entre ells les dones i la infància. Ho vam veure en l'economia informal (quantes dones van perdre els seus ingressos per serveis domèstics), en les famílies que viuen amb més precarietat, aquelles sense suport familiar, ...i eixes són la prioritat del nostre treball.

Davant l'experiència humana del sofriment es va posar en marxa l'esperit de la resistència, del treball per atendre el més vulnerable i evitar danys majors. Enfront d'esta crisi hem tingut persones, entitats i institucions que no han sigut matalassos amortidors. Hem pogut valorar la bondat de veïns i veïnes que han atès desinteressadament majors o famílies contagiades, que han fet màscares, que han compartit les seues provisions. Hem tingut voluntariat que cuida sense acovardir-se, Creu Roja i Càritas han atès cada dia les necessitats més bàsiques. En resum, aquest poble ha demostrat ser solidari i hem comptat des dels Serveis Socials amb un suport molt important.

Els Serveis Socials d'Aldaia tampoc han sucumbit, més aviat han crescut. Vam ser capaços de reorganitzar-nos per a atendre d'una altra manera, tots els dies i a qualsevol hora. D'un dia per a un altre vam haver de treballar des de casa i de manera presencial. Els

Igualtat: Amaya Prieto i la regidora En-carna Comes en acte al juny 2021. Amb l'espectacle: Clauferència. Dona, vida i riure

serveis socials van ser declarats essencials, juntament amb la policia i la sanitat, han estat els únics serveis que van romandre oberts tots els dies en els municipis. La nostra porta va estar oberta matins i vesprades, 24 hores. El servei de menjars a domicili no va tancar, l'ajuda a domicili es va centrar en les famílies contagiades i en els casos més urgents, la nostra atenció telefònica es va facilitar i va haver-hi un servei de "Prop del tu telefònic" que va realitzar més de catorze mil cridades per a fer seguiment de la situació de les persones majors. Els seguiments de la infància en risc, de les persones amb discapacitat i de les dones víctimes de violència de gènere es van prioritzar amb este seguiment, amb la gestió des de serveis especialitzats i amb els suports econòmics o tècnics que van ser necessaris. Fins i tot, vam omplir el buit a la cura anímica de les persones majors portant-los el seu detall nadalenc i en festes. Així

també ens va servir per a conèixer la seua situació de soledat i valorar solucions.

Les i els professionals dels serveis socials, tot i portar la nostra màscara, hem tractat de mostrar el rostre humà que atén el dolor i que obri les portes a l'esperança.

Encara amb pandèmia, el nostre treball també va tenir present la informació, la sensibilització i la prevenció, especialment en temes com la violència de gènere, explotació i tràfic d'éssers humans. Com a exemples: vam donar respostes amb *Guies d'actuació*, infografies recopilatòries de recursos essencials per a víctimes de violència de gènere, així com per a les víctimes de tràfic, explotació sexual i prostitució a durant l'estat de confinament. Falques de ràdio per a la seua difusió per Ràdio Aldaia, adhesió i difusió de la Campanya Màscara 19 organitzada pel Col·legi de Farmacèutics de València, etc.

També hi hagué sessions terapèutiques a través de mitjans telemàtics, de tal manera que hem continuat atenent des del servei d'infància i famílies i atenció a víctimes de violència de gènere els casos que ja teníem i altres de nous. A més, des dels centres

específics per a menors (Centre d'Atenció Diürna) i d'oci de discapacitats s'han realitzat les sessions via telemàtica.

Setmanes abans de declarar-se l'estat d'alarma vam rebre la visita de la secretària autonòmica, qui volia enriquir-se amb l'experiència i l'organització dels serveis socials d'Aldaia, i això, va suposar per a nosaltres un gran suport al nostre treball. La Generalitat Valenciana amb els ajuntaments, en temps de pandèmia, hem sigut capaços de desenvolupar la Llei d'Inclusió Social, de posar en marxa tot el desplegament dels serveis i programes allà recollits. De tal manera que, en temps de covid, Aldaia ha pogut duplicar el seu personal, posar en marxa

serveis nous, desplegar l'atenció a la dependència i continuar atenent la demanda social que ha sigut necessària. Això ha sigut possible pel compromís autonòmic i municipal pels serveis socials, per un finançament que permetera als ajuntaments desplegar totes les competències arrellegades en la llei. Amb els nostres rostres coberts o en sessions telemàtiques hem posat en marxa el Manual

Sessió de treball sobre el Manual d'ordenació dels Serveis Socials, de l'equip de serveis socials amb la Directora General de Serveis Socials, Mercè Martínez Llopis, amb l'assistència de l'alcalde i les regidores de Serveis Socials i Igualtat

Dia de l'orgull LGTBI, 28 de juny de 2021 presentant la campanya: "Totes les famílies importen"

d'Ordenació i Funcionament dels Serveis Socials, per la qual cosa durant aquest temps de pandèmia també rebérem a Aldaia a la Directora General de Serveis Socials en temps de pandèmia.

Ens queden assignatures pendents, reptes per a créixer: queda sense resoldre el tema de la conciliació, especialment per a les dones que es fan càrrec soles de fills/es o altres dependents sense suport. Qui i

com atendre les dificultats per a relacionar-se amb altres administracions o gestionar temes concrets. Les famílies han tingut pocs serveis oberts i requereixen informacions variades: ajudes i gestions amb Labora, gestió dels ERTOS, atencions sanitàries, relacions amb l'INSS, etc. La violència de gènere s'ha agreujat per la situació de confinament. Cal fer previsió de mitjans i recursos per a donar solució residencial a persones més vulnerables que tenen moltes dificultats per a comptar amb una llar, un sostre per a la seua vida.

En resum, ens cal una vacuna contra la pobresa, contra la vulnerabilitat. I sabem els ingredients que ha de tenir: un Ingres Mínim Vital que realment arribe a totes les famílies que el necessiten, un treball digne amb ingressos dignes, una xarxa de serveis socials públics ben desenvolupats i implantats als pobles i un accés a l'habitatge possible per a totes les famílies.

Els serveis socials agraeixen la disponibilitat de tots els departaments municipals, perquè tots han cooperat per a poder fer possible el nostre treball.

La nostra és una història de superació. Les crisis ens fan créixer a tots: a les persones, a les famílies, als pobles, als serveis públics i especialment, en esta ocasió, als serveis socials.

INFORMACIÓ D'INTERÉS EN CAS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

DAVANT UNA EMERGÈNCIA

Telèfons gratuïts

112

Policia Nacional
091
Guàrdia Civil
062

Policia Local Aldaia
961 510 061

Si no pots cridar, usa l'APP ALERTCOPS i des d'ella s'enviarà un senyal d'alerta a la policia amb la teua localització.

INFORMACIÓ I ASSESSORAMENT GENERAL

016

24 hores/365 dies a l'any

Atenció en 52 idiomes i amb un servei adaptat a possibles situacions de discapacitat

Assessorament jurídic especialitzat de 8 a 22 hores.

També en el 016-online@igualdad.gob.es

MICOF

MASCARILLA 19

Si sufres malos tratos en casa o ante una agresión sexual, ve a la farmacia, que es un punto de NO MAS VIOLENCIA, y pide la mascarilla. Tu farmacéutico te atenderá de forma personalizada. En el ticket de la farmacia encontrarás los teléfonos. #tufarmaceuticoatulado

INFORMACIÓ GENERAL I SOBRE RECURSOS ASSISTENCIALS I RESIDENCIALS

Centres Dona 24 hores
900 580 888

Encara que es prestarà prioritàriament de manera telefònica, en casos urgents i imprescindibles atendran de manera presencial.

SERVEIS SOCIALS AJUNTAMENT ALDAIA

961 988 811
De 9 a 18 hores

- Assessorament jurídic especialitzat
- Informació sobre recursos socials i/o econòmics.
- Tramitació de ATENPRO

SUPORT EMOCIONAL I PSICOLÒGIC IMMEDIAT

📞 **682 916 136 / 682 508 507**

Guía de actuación para mujeres que estén sufriendo violencia de género en situación de permanencia domiciliar derivada del estado de alarma por COVID 19

GOBIERNO DE ESPAÑA

MINISTERIO DE IGUALDAD

SECRETARÍA DE ESTADO DE IGUALDAD Y CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

DELEGACIÓN DEL GOBIERNO CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

Consulta-la ací:

Infografia que es va posar en les xarxes per a atendre la violència de gènere en temps de pandèmia

Creu Roja: “Responde” davant la COVID-19, la major mobilització de la història

Salvador Folgado Iglesia
President de Creu Roja a Aldaia

La pandèmia davant la COVID19 ens ha posat a prova com a societat, i també a totes les organitzacions. Des del primer minut, en Creu Roja vam tenir clar que havíem de bolcar-nos i ser, una vegada més, un exemple de la gestió de la solidaritat ordenada i dedicada amb les persones que més ho necessiten.

Des de Creu Roja hem intervingut en emergències de diferent naturalesa i dimensió, en les quals s'ha vist afectat un nombre determinat de persones embolicades en conflictes o emergències, dins o fora d'Espanya. No obstant, la crisi provocada per la COVID19 va ser completament diferent. Ens

va marcar profundament perquè ens afectava a tots igualment i al mateix temps. I és ací on vam haver de posar a prova la nostra capacitat de resposta: en un moment en què tots ens hem sentit amenaçats, confinats a les nostres cases, limitats en els nostres moviments i pendents de l'avanç de la pandèmia a partir de xifres i dades.

Des de Creu Roja vam haver de fer un pas endavant i, no solament no deixar d'atendre les persones amb qui treballàvem (canviant en moltes ocasions el nostre model de treball), sinó ampliar nous projectes i respostes requerides per la situació de pandèmia. Al març de 2020 llancem el Pla Creu Roja Responde,

una crida inicial per a poder fer costat a quasi milió i mig de persones en tots els aspectes possibles, des de la salut i el socors, a l'ajuda d'emergència, l'allotjament, la inclusió social, l'ocupació o l'educació. Superàrem eixa xifra abans dels dos mesos que ens havíem fixat, i vam haver d'ampliar la crida ja que s'havia complicat la situació per a moltíssimes persones.

A Aldaia, formem part d'aquesta crida Creu Roja Responde, amb una gran mobilització del voluntariat, les aliances de les administracions públiques encapçalades per l'Ajuntament d'Aldaia, però també el suport dels nostres socis, sòcies, ciutadania i empreses col·laboradores. El nostre treball ha consistit a fer allò que sabem fer, tot multiplicant les solucions per a cobrir el major nombre de necessitats. I la resposta que hem rebut per part de la societat ha superat l'imaginable.

Si fem balanç del nostre treball durant els dos primers anys d'aqueix Pla Creu Roja Responde podem afirmar que és la major mobilització de l'organització durant els seus més de 157 anys d'història, i també ha constituït un moment crucial per al voluntariat, absolutament lliurat i amb un alt grau de disponibilitat per a fer costat a les persones més vulnerables davant la COVID19.

M'agradaria repassar algunes de les actuacions que han marcat eixe Creu Roja Responde a Aldaia, per a acostar la dimensió i el calat de la labor que hem realitzat estos dos anys de pandèmia.

En primer lloc, hem intensificat el seguiment telefònic i l'atenció psicològica a col·lectius vulnerables. Des de l'Assemblea Local, vam haver d'intensificar les cridades a persones majors i famílies monoparentals per a comprovar com es trobaven i detectar-ne necessitats. Ací va haver-hi un treball coordinat per

l'Ajuntament d'Aldaia i junt a diverses associacions ens repartíem llistats de persones a les quals realitzar cridades telefòniques. En total, arribàrem a contactar setmanalment amb un total de 1.500 persones, tenint en compte també aquelles amb qui ja treballàvem, com, per exemple, les persones beneficiàries del programa "Menjar a casa" i mobilitzacions de persones dependents.

Moltes famílies en situació de vulnerabilitat van agreujar les seues necessitats bàsiques. Per això, en Creu Roja preparàrem lots d'aliments de primera necessitat, gràcies a donacions d'empreses i compres de productes i en coordinació amb l'Ajuntament. La nostra tasca va ser lliurar productes pràcticament a diari tot prenent les precaucions necessàries. Va haver-hi moments molt complexos en què avisàvem les persones de la nostra arribada a domicili, els deixàvem els productes a la porta, i només en marxar-nos, aquestes famílies els arreplegaven.

La situació de pandèmia va provocar nombroses atencions sanitàries i des de Creu Roja vam haver de fer costat a la Sanitat

Pública amb trasllats en ambulància a possibles casos de COVID19, sempre extremant precaucions per a prevenir contagis. A més, ens convertírem en un agent fonamental per a informar la població sobre les mesures de prevenció i autoprotecció davant el virus. Van ser especialment intensos les primeres setmanes de l'inici de la desescalada amb accions informatives per part d'equip tècnic i voluntari de Creu Roja. La nostra tasca consistia en recordar els horaris estipulats d'eixida i tornada a la llar, així com l'ús de la màscara i distància social.

Les persones majors són un col·lectiu fonamental per a Creu Roja a Aldaia, i durant la pandèmia, hem col·laborat en la posada en marxa actuacions per a procurar el seu benestar emocional i la seua salut. Un exemple d'això és el treball desenvolupat durant els anys 2020 i 2021, en col·laboració amb l'Ajuntament d'Aldaia, ja que, com que es va poder realitzar el tradicional sopar de persones majors de 65 anys

durant les festes patronals, ens vam ocupar de portar-los el sopar a domicili, i de la mateixa manera, durant el Nadal col·laborarem en el lliurament dels obsequis per part de l'Ajuntament a les persones majors. A més a més, aprofitarem la visita als prop de 4.000 habitatges per a detectar els possibles casos de necessitat de les persones majors.

Quan es va iniciar el procés de vacunació de la COVID19 a tota la població, se'ns va sol·licitar suport per als dos punts de vacunació situats en el centre de persones jubilades del "Carrer Major" i el vacunòdrom del Poliesportiu Jaume Ortí. Ens vam encarregar d'organit-

zar l'arribada de les persones a la seua cita i evitar aglomeracions. El paper del voluntariat va ser també orientar aquelles persones que acudien a vacunar-se, indicant-los documentació requerida, validant la seua cita i observant les persones després de la vacuna.

I totes aquestes actuacions emmarcades en el Pla Creu Roja Responde, van rebre una gran resposta solidària de tota la societat. A Aldaia, destacaria "Caminem junts", un esdeveniment que va consistir en xicotets concerts per part de Saray García i Pascual Andreu, que amenitzaven les vesprades en diverses zones de la població. Ací de nou vam estar

des de Creu Roja com a agents de salut per a vetlar per la seguretat de les persones pel respecte a la distància social i a l'ús de màscares.

Des d'aquestes línies vull donar les gràcies a totes i cadascuna de les persones que no han dubtat ni un instant, en un context complex, difícil i canviant per la pandèmia, a fer un pas endavant. Són persones voluntàries, són la major expressió de la solidaritat, amb el suport d'un equip tècnic implicat. Estic molt satisfet perquè tot el seu treball ha estat inspirat en un dels Principis Fonamentals de Creu Roja: la Humanitat.

La pandèmia ha posat també de manifest que vivim en una societat solidària, que és capaç de reaccionar i posar en valor la labor que fem organitzacions com Creu Roja quan fem una crida. Les previsions inicials, com deia abans, es van superar quant a volum d'actuacions; però també quant a donacions i suport des de tots els sectors.

Des d'ací són moltes les iniciatives per les quals estem immensament agraïts, però, sobretot, perquè hem tingut la capacitat de canalitzar en un moment crític de la societat el millor de les persones: la solidaritat i la humanitat.

Per tot això, moltes gràcies.

Experiències socials

“Muchas nueces y poco ruido”

Francisco José Furió Alcover

**Rector de l'Anunciació de Ntra. Sra. i
del Salvador i Ntra. Sra. de la Saletta**

Pretenem en aquest article donar una visió, certament limitada, d'una experiència social enmig d'un confinament que mai havíem pensat que viuríem. Aquesta serà una experiència social més com qualsevol altra, però que pot servir d'exemple per a plasmar allò que la societat va viure en eixos dies. Parlar d'experiència social enmig de la pandèmia i d'una manera especial en els dies forts del confinament, sense cap dubte, significa parlar d'una amalgama de sentiments retrobats, oposats i contradictoris. Per tant, tractant-se de sentiments i a més contradictoris, serà realment difícil expressar-los en unes poques lletres que encara que sempre tenen una gran riquesa intrínseca, en aquesta ocasió, se'ns queden una mica pobres per a expressar tal experiència.

Tinguen present els lectors que en nostre article ens centrem particularment en les experiències socials i no en les sanitàries. I per tant, hem de fugir del perill de quedar-nos només amb allò negatiu d'estos dies, ja que, la part sanitària de la pandèmia va suposar una vertadera catàstrofe: hospitals plens, unitats de vigilància intensiva saturades, centenars de contagis diaris, alt índex de mortaldat, etc. Si bé tota la situació va ser surrealista en tots els camps (fet innegable)

com dèiem, vull destacar que en el camp social no va ser tot tan negatiu. Així, tot això no va impedir que els éssers humans (una vegada més i com sempre que ens

posem a la feina) traguérem el millor de nosaltres per a superar aquella situació en què tots estàvem embolicats. No caiguem en la temptació de pensar que com diu el refrany hi havia "*Mucho ruido y pocas nueces*." Perquè en aquells dies des de la parròquia

Els éssers humans traguérem el millor de nosaltres per a superar aquella situació

i especialment des de Càritas d'Aldaia vam veure justament el contrari: "*Muchas nueces y poco ruido*".

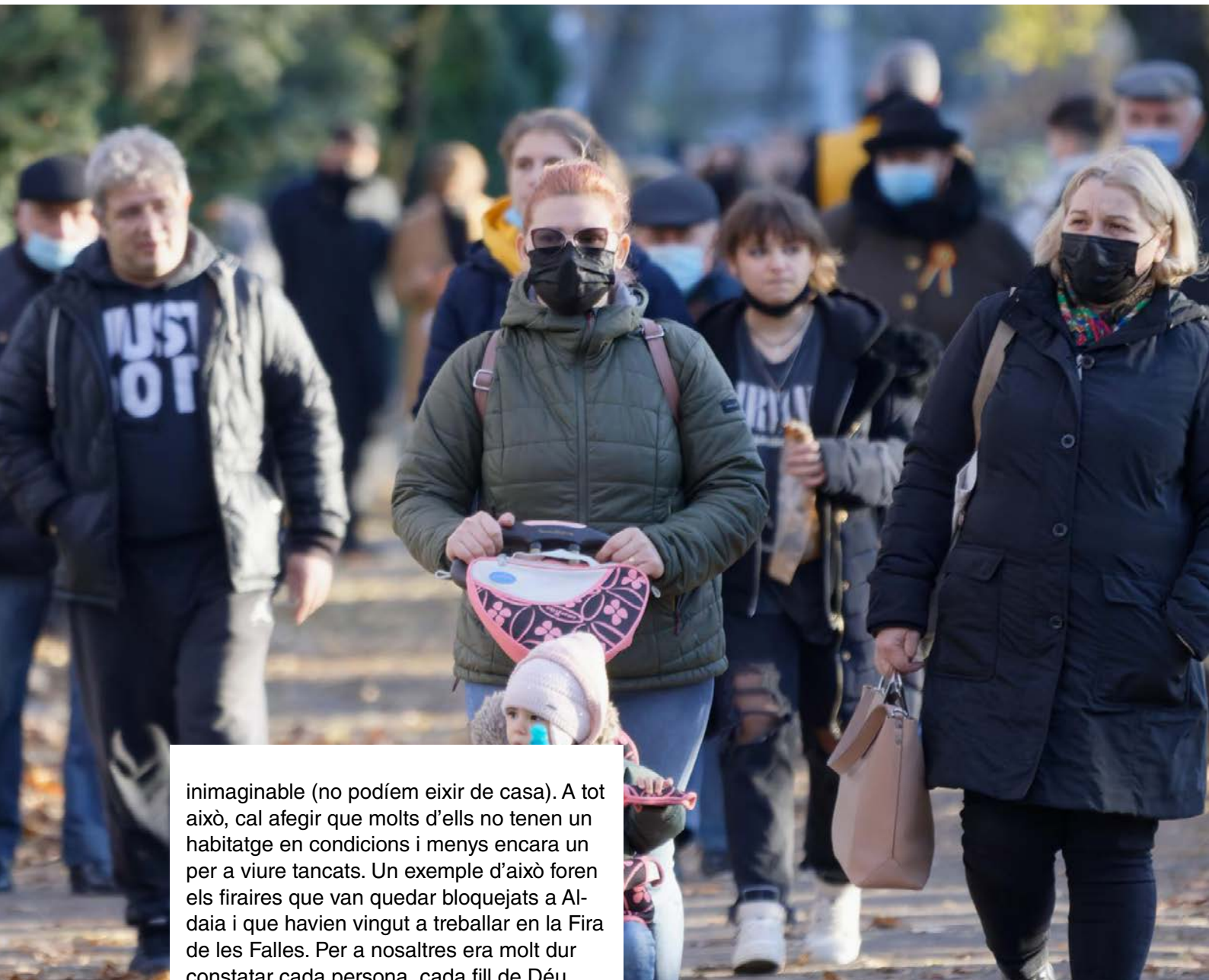
En la primera part del nostre escrit parlarem de l'experiència més social que va haver de viure la parròquia, és a dir, des de Càritas parroquial. En una segona part abordarem com una comunitat de creients va haver d'adaptar les vivències de la seua fe a totes les restriccions que havíem de complir per ordre de les autoritats sanitàries.

Quant a la part de Càritas tractarem d'expressar part d'allò viscut en aquells dies en una espècie de llista de paraules clau que ens ajuden a entendre com vivíem la part negativa d'aquells moments i com superàvem els problemes que se'ns presentaven.

VOLUNTARIAT: Aquesta seria la primera paraula per a descriure allò viscut, paraula imprescindible les seues implicacions. Sense els voluntaris, hauria sigut impossible, ni tan sols començar a fer la tasca social d'ajudar els necessitats. I encara que és veritat que els més majors i aquells d'alt risc per motius de salut no podien ajudar de manera presencial, aquells que sí que podíem notàvem les seues oracions per nosaltres i ens enviaven sempre la força que necessitàvem per a realitzar la tasca. La resta de voluntaris van fer més hores que mai per a poder arribar a cobrir les necessitats de tots els usuaris. Cors grans, capaços de pensar abans en els altres que en si mateixos. Resulta una expressió clara de la seua fe.

USUARIS: Aquests eren, van ser, són i seran els vertaders protagonistes de la nostra labor. Hi ha diversos usuaris i famílies als quals des de Càritas ajudem normalment, però llavors, se sumaven una quantitat enorme de famílies que sense un treball estable o legalitzat van passar d'un dia per a l'altre a no tenir res per a tirar-se a la boca. Xiquets, joves, adults i ancians s'havien vist embolicats en una situació fins aleshores

inimaginable (no podíem eixir de casa). A tot això, cal afegir que molts d'ells no tenen un habitatge en condicions i menys encara un per a viure tancats. Un exemple d'això foren els firaires que van quedar bloquejats a Aldaia i que havien vingut a treballar en la Fira de les Falles. Per a nosaltres era molt dur constatar cada persona, cada fill de Déu, que s'acostava a demanar-nos ajuda patia una situació de vulnerabilitat realment greu. Cadascun d'ells venia amb la seua història personal i amb les circumstàncies concretes que l'havien espentat a eixa situació.

ACOLLIMENT: Des de la nostra labor quotidiana i la nostra experiència, sabem que és més important escoltar i acollir els nous usu-

aris que el simple fet de “donar” una ajuda econòmica. En Càritas tenim molt clar que allò fàcil és donar alguna cosa a algú i que allò realment difícil és escoltar, acollir i empatitzar. En els equips d'acolliment comprovem que són molts els qui necessiten que se'ls escolte i moltíssimes vegades que se'ls oriente i ajude a eixir de la situació en la qual es troben. Hi ha situacions que la majoria de vegades són en forma

Mai podrem agrair prou la generositat de tota la gent que va estendre la mà en aquell moment

d'espinal que els impedeix eixir de la situació de vulnerabilitat. Doncs bé, potser això és el que més ens dolia, per la "distància social" que venia marcada per les autoritats, la incertesa i per què no dir-ho, per la por del moment. Vam haver de renunciar a una cosa tan pròpia de la nostra idiosincràsia com era l'"Acolliment", però això, no ens va impedir realitzar la nostra tasca que augmentava exponencialment. En aquell moment, ens vam haver de conformar amb una comunicació en la distància (1,5 m.) i amb la mirada que apuntava a través de les nostres noves companyes de viatge, les mascaretes. Encara que una mirada pot comunicar molt, és evident que no era el mateix i ens dolia en l'ànima veure com el virus no ens deixava tractar-nos com a vertaders germans. I no solament no ens deixava tenir un tracte més humà, més pròxim o físic sinó l'espiritual.

LABOR: Tot allò que hem dit en l'apartat anterior no va fer que ens rendírem ans al contrari, ens va espentar per a superar-nos. Ací ens referirem a aquells dies en què va haver-hi certs problemes de proveïment d'alguns productes, especialment d'alguns productes de desinfecció i neteja i de sanitaris. Això evidentment condicionava la nostra labor. Una altra cosa que ens preocupava

era que a pesar que li dedicàvem tantes hores a la distribució d'aliments, màscares, lleixius i productes d'higiene, etc. Ens continuàvem preguntant si realment estàvem arribant a cobrir totes o la majoria de les necessitats. Tinguem en compte que gent que mai havia tingut problemes econòmics va haver d'acudir a la recerca d'ajuda. Gent que mai no pensàvem (ni ells ho imaginaven) s'havien convertit en usuaris de la caritat parroquial. Va ser molt el que es va fer, insistisc, moltíssim, però així i tot sempre ens quedara el dubte de si arribem a tots.

GENEROSITAT: Si el voluntariat era la primera, imprescindible i important, aquesta paraula seria la "reina" de totes les paraules. Evidentment sense la generositat res podria haver estat possible. Mai podrem agrair prou la generositat de tota la gent que va estendre la mà en aquell moment. No caurem en la temptació de nomenar a persones concretes ja que necessitaríem de diverses pàgines i amb tota seguretat acabariem deixant-nos a algú. És impossible poder agrair personalment a tots els que van aportar el seu gra d'arena. Així i tot, no ens resistim a nomenar a col·lectius i associacions. Començant per les autoritats: Ajuntament (preocupat sempre perquè no ens faltara de res i augmentant l'ajuda econòmica), Forces de l'Ordre: Policia Local, Nacional i l'Exèrcit. Els Voluntaris, una quantitat enorme d'empreses, associacions i particulars que van col·laborar molt generosament, amb donatius, comprant aliments o elaborant màscares o pantalles protectores. En la parròquia es va habilitar una bústia als peus del Stm. Crist dels Necessitats en el qual la gent depositava els seus donatius, mai s'havia arreplegat tants diners en una campanya de donatius per a Càritas. Un agraïment especial als nostres proveïdors, en aquells dies Càritas es va convertir, en alguns casos, en el primer client. Mai vam tenir problemes seriosos d'abastiment i això va ser així perquè els proveïdors ens donaven preferència a l'hora de servir-nos "era per als necessitats." Com podrà veure el lector, TOTS van posar el seu granet d'arena. En aquells dies la humanitat va ser més humana que mai i no importaven ni la raça, ni la ideologia, ni el partit polític, ni la religió. "Moltes anous i molt poc soroll!" No es pot expressar amb paraules l'agraïment i l'experiència viscuda.

Vista l'experiència de la parròquia des de la perspectiva de Càritas no podem estar-nos, encara que de manera més breu, de tractar l'altra experiència social d'una comunitat de creients que va haver d'adaptar els seus costums i devocions a la nova normativa i conseqüència la vida parroquial i la vivència de les nostres creences. És evident que van quedar suspeses totes les activitats pastorals: Catequesi, Júniers, Grup Jove, etc. Però no sols això, van quedar suspeses totes les reunions i per tant tots els actes litúrgics. Primeres comunions, casaments i batejos van quedar suspesos, així com els funerals, que es realitzaven en un primer moment amb un número màxim de sis assistents (després variaria segons les restriccions). Un moment destacat va ser la Setmana Santa que vam haver de viure tancats a casa cara a una pantalla de televisió o dispositiu mòbil. El Diumenge de Rams vam fer la primera sessió de la missa per internet, i partir d'aleshores, així retransmetérem fins a la fi de les restriccions. Potser siga un dels punts més destacats: vam haver d'adaptar-nos ràpidament i traslladar les misses dominicals al format d'internet i mantenir la comunicació per xarxes socials. Això va ser realment un èxit, el nombre de connexions creixia cada setmana i ens arribaven notícies de com els feligresos, malgrat les circumstàncies, vivien de manera intensa la seua fe. A açò, l'Església sempre ho ha anomenat: La comunió de Sants.

Després començarem a reprendre les activitats fent reunions, oracions i formació via internet. Quan vam tornar a la manera presencial, eren moltes les restriccions que havíem de complir (aforament limitat, màscara, distància social, desinfecció de mans, de mobles i d'objectes després de cada ús, ventilació del temple, etc.). A més, s'afegien altres restriccions religioses: supressió del gest de pau, prohibició de venerar les imatges (ni tocant-les, ni besant-les, etc.), l'ús de la pila d'aigua beneïda quan s'entrava al temple (recordant el nostre baptisme), confessions amb metre i mig de distància, adaptació dels altres sacraments, etc.

A tot això vam anar adaptant-nos, sorprenentment, amb una gran facilitat i rapidesa. Es tractava en tot moment de complir la llei i viure la nostra fe de la millor manera possible (encara que no per això no ens resultara una miqueta estrany). Començarem per tenir la parròquia oberta moltes hores, de tal manera que no podíem reunir-nos però els fidels tenien la possibilitat de resar i mantenir viva la flama de la fe. El gest de pau es va convertir en una simple inclinació de cap. Adaptarem els espais per a guardar la distància i poder, per exemple, confessar la gent des de la distància i sense que això trencara el secret de confessió. L'aigua dels baptismes solament s'utilitzava per a un xiquet, encara que en la mateixa celebració n'hi haguera més. Les diverses uncions amb els olis es realitzaven amb un cotó o bastonet, sense arribar mai a tocar el feligrés. La comunió en les misses es repartia sense que la gent es moguera del seu lloc, els sacerdots ens acostàvem a aquells que romanien en peus (senyal que volien rebre la comunió). En aquest apartat hem de destacar que vam ser pioners i això va fer que la televisió pública nacional retransmetria en directe la inauguració d'un dispensador d'Aigua Beneïda, que una família va voler regalar a la parròquia perquè no es perdera aquest sacramental. En definitiva, ens vam haver d'adaptar i treballar molt per a poder que arribar a tots els feligresos i especialment als més necessitats.

No ens cansarem mai d'agrair tant de bé rebut i que aqueix bé haja sigut tan silenciós. I tal com diu el lema de Càritas "Un sol cor". Hem sigut i continuarem sent un sol cor per a poder estar al costat dels nostres germans, econòmicament i espiritualment.

Entrevista

Una aldaiera valenta

Amelia Seguí Ibáñez, la primera persona vacunada a Aldaia

Carol López Camp
Gabinet d'Alcaldia

Amelia és una dona valenta. Les qui la coneixen, les seues companyes i ja amigues de la residència Inmaculada Concepción – de les mongetes d'Aldaia-, la descriuen com a molt alegre i activa. I és que la Casa de las Hermanas de la Cruz és una xicoteta gran família a la qual es va unir fa ja vora cinc anys.

Amb l'arribada de la COVID-19, esta casa es va tancar per tal de salvaguardar la salut de les residents. Però quan van demanar voluntàries per a posar-se la primera vacuna contra el virus, ella no ho va dubtar. Amelia Seguí Ibáñez és la prime-

ra vacunada d'Aldaia, i de tota l'Àrea de l'Hospital de Manises.

Arribem, llibreta en mà, al convent de las Hermanas de la Compañía de la Cruz, del carrer Alaquàs d'Aldaia. Preparem la gravadora per a entrevistar la nostra protagonista, natural d'Aldaia. I als seus 82 anys acudix, a poc a poc, ajudada pel seu 'caminador', amb les millors gales i acompanyada de la doctora Susi Moreno i un somriure d'orella a orella.

- Buenas tardes Amelia, ¿Cómo está?

La verdad es que muy bien, con algunas 'teclas' pero muy bien. Tengo ganas de coser, de hacer manualidades, de estar con todas las profesoras que vienen a darnos clase... y quitando que no hemos podido salir por ahí por el encierro del COVID... no nos quejamos... y además aquí se está de maravilla.

- ¿Cómo es vivir aquí?

Vivir aquí es acostumbrarte a las reglas que tienen las hermanas que son especialmente para ellas, no sé cómo lo pueden soportar (somriu), pero cuando te haces a ellas, muy bien. Al principio te cuesta un poquito: de estar en tu casa a venir aquí, es muy diferente, pero son tan amables y especialmente la Superiora... No nos falta de nada. Lo único es la salida. Primero podíamos salir con un familiar, yo me fui a pasar la Nochebuena a casa de mi hijo, y cuando volví ya nos dijeron que no podíamos salir nada.

Doctora Moreno: Todo depende de los protocolos que nos va mandando Conselleria, y actuamos siempre en función de la situación que hay fuera.

- Amelia, ¿Ha sentido el cambio de vida con la pandemia?

Bueno... yo, si tengo cosas que hacer, no lo noto. Ahora tengo unas compañeras nuevas que han entrado que les gusta mucho jugar al parchís, y a mí me encanta. Jugar a la baraja, al 'cinquet', al dominó también.... Antes de entrar estas compañeras no había ninguna que quisiera jugar. Unas que no sabían, otras que no están bien para poder jugar... y yo me aburría un poco, si no tenía algo para coser, porque estar 12 horas así (parada), una persona que tiene la cabeza que –creo yo- que la tengo un poco, regular... (riu) Pero bien, como digo ahora

tengo dos compañeras, mayores que yo, y la cabeza la tienen estupenda, y cuando no tenemos nada que hacer les digo “vamos a jugar al parchís” y jugamos, pero no nos jugamos nada ¿eh?

Como mucho, pasa la superiora y nos dice “la que gane tiene un premio” y nos da un bombón o un caramelo... Y lo pasamos bien.

Doctora Moreno: Y si juego yo ¿Quién gana?

¡¡Ella!! (riu) No se lo digo ya más, porque le dije “Susi, ¿por qué no te sientas a jugar con nosotras?” y ya teníamos la partida empezada, y nada... ¡que nos ganó a todas! Si lo llego a saber Susi, no te digo que te sientes (riuen les dos).

-¿Cuántas vacunas lleva contra el COVID, Amelia?

Del COVID tres. No te puedo decir la marca, eso lo sabrá Susi.

La primera que me puse... (es queda pensant) es que fui muy valiente yo, porque la verdad es que no me había vacunado nunca, en mi vida, ni para la gripe. Pero con todo lo que se oye..., preguntaron y

dije “yo”. Porque pensaba, si esto es tan malo hay que vacunarse. Así que le dije a la doctora, “Susi, yo la primera”. Recuerdo que una compañera también quería, pero al entrar me cogieron a mi primera, y me pincharon.

Y ya cuando iba por el pasillo, noté así una cosa rara, no sabía qué me pasaba pero me encontraba como una opresión en las cervicales, de miedo creo... que eso no me había pasado nunca. Me senté en el sillón y la doctora vino a ver cómo nos encontrábamos y yo era la única que tenía esa pequeña reacción, un poco en las cervicales. Pero a la Hermana Belén también le pasó lo mismo que a mí. Pero nada, al día siguiente sólo un poco de dolor de brazo y ya.

Y cuando me pusieron las dos vacunas restantes, nada, nada. Ni fiebre ni dolor... nada.

-¿Cómo era la situación aquellas primeras semanas y meses? ¿Había miedo? ¿Incertidumbre?

No, yo no tuve miedo. Yo pensaba “pues si me toca es porque me tocará”, aunque morirme no quiero morirme, ¿eh?. Pero si me hubiera tocado pues no tendría más remedio que aguantarme.

Aquí ninguna ha estado con el virus. Si alguna hemos tenido algo ha sido problemas de la edad, y algunas han fallecido pero no del COVID. Lo que pasa es que ya tenemos una edad para coger algo e irte al otro mundo... nada más.

- **¿No tuvo dudas a la hora de vacunarse?**

No, no, no. Me lo dijo Susi y le dije que sí, la primera. Ella me dijo "¡qué valiente!" y yo pensaba que si era bueno tenía que ponerme.

- **¿Sabía que era la primera de toda Aldaia y del Área del Hospital de Manises?**

Sí, sí, porque aquí se armó un revuelo... Vinieron de Manises todo el equipo, y estaban hasta las chicas que vienen a limpiar aquí, hasta los policías porque no sabían qué pasaba aquí tanta gente y todos con bata blanca.

Pero nada, nos iban pinchando y salíamos, una por una, una por una... no recuerdo la fecha...

Doctora Moreno: Fue el 30 de diciembre de 2020.

Hace ya dos años. Y la segunda y la tercera también las tengo puestas.

- **¿Cómo vivieron aquí el confinamiento? ¿Qué pensaba en aquel momento de todo esto?**

Yo al principio no me lo creí. Eso de que nos íbamos a contagiar, iba a haber tantos muertos, y tanta gente en la UCI... yo pensaba que lo exageraban demasiado. No me lo terminaba de creer porque yo con los años que tengo he visto la varicela, el sarampión... cosas corrientes. Pero nunca una cosa tan mala y no sabíamos de dónde venía... porque no lo sabía nadie, por donde entraba.

Pero aquí al final no lo hemos cogido nadie. También hemos rezado mucho...

Pero nos vacunamos y salvo esa pequeña reacción en la primera dosis, durante un día, todo bien.

Doctora Moreno: Sí que es verdad que fueron todas muy valientes. Porque les puedes

Yo al principio no me lo creí. Eso de que nos íbamos a contagiar

aconsejar, pero no se puede obligar. Y yo no pensaba que iban a responder tan bien, porque había mucha gente en ese momento que no quería vacunarse. Al principio muchos decían que no, y aquí no hubo nadie, ni trabajadores, ni las hermanas, ni las residentes. Nadie evitó vacunarse.

Es que tenemos mucha confianza con ella (referint-se a la doctora Moreno), y si ella dice que hay que vacunarse, lo hacemos. Y nos hemos puesto la vacuna también de la gripe este año.

Doctora Moreno: Se han portado muy bien. Lo hablamos todos en general primero. Y un día que estaban aquí de visita los familiares, les explicamos la situación y todos lo entendieron perfectamente. Que eso es un apoyo enorme...

- **Amelia, ¿Recomienda vacunarse?**

Sí, sí, es lo mejor que se puede hacer. Lo mejor es la vacuna. Porque si cogen el COVID y están vacunados, no lo pasan mal... una cuarentena y estando en casa, no es tan malo. Ahora, hay también quien se ha vacunado dos veces y ha cogido el COVID también. Pero al estar vacunado lo pasan más leve.

Y yo fui la primera que me vacuné. Y no me arrepiento, de hecho ya me he puesto las tres y la de la gripe. Y yo no me había vacunado nunca antes.

- ¿Como cree que se han hecho las cosas?

Como ha sido algo que nadie se esperaba, y nadie lo había investigado antes, pues hubo un descontrol de información y de saber lo que se tenía que hacer... pero luego ya se fue arreglando un poquito, ya dijeron que iban a sacar vacunas, y ya te vas tranquilizando un poquito.

Pero aún así, yo nunca he tenido miedo al COVID, yo decía "eso no debe ser verdad", y sí que ha sido verdad, y tan verdad... De hecho, hubo un tiempo que, cada vez que hablaban de lo mal que lo estaban pasando muchos, decíamos la hermanas y yo "vamos a cambiar de canal en la tele... y de tema," porque oír a toda hora lo del COVID, aún nos va a entristecer más y nos va a poner más malas. Porque las mayores somos las que si lo cogemos lo pasamos muy mal. Porque una persona mayor tiene más problemas de salud, a lo mejor ya tiene algo del corazón o de pulmón, o de lo que sea y si cogen el COVID.... 'adiós que te vaya bien'.

Y estamos aquí para, un día u otro... irnos. No del COVID, de lo que nos toque. Cuando Dios quiera... nos tocará. Y yo no tengo ganas de morirme, como le digo a la psicóloga, yo tengo ganas de vivir, salir y disfrutar un poco, que hemos trabajado mucho en esta vida. Y hemos pasado mucho... todas las que estamos aquí de la edad que tenemos hemos pasado por mucho. Yo nací después de la guerra pero pasamos más ham-

bre... ahí no había nada. La gente joven no ha pasado por eso, por suerte, y no sabe lo que es pasarlo mal de verdad.

Nosotras como ya sabemos lo que es pasarlo mal, pues nos conformamos con lo que nos toca. Los jóvenes no se conforman, y quieren divertirse porque es normal, y más después de estar tanto tiempo encerrados. Eso es horrible para la gente joven.

- Y, actualmente, ¿Cuál es la situación? ¿Echa algo de menos?

Salir a tomarnos algo, acompañadas, cuando hemos podido salir. Vamos al mercado, al bar del Mercado, hablas con tu familia, con tu hijo, ves las paradas... pasas por la plaza. Recuerdo que, después del confinamiento, esa fue nuestra primera salida, todas juntas a tomar algo.

Luego es que a mí me gusta, si tengo algo de dinero, ir al mercado a una parada de fruta, y volver cargadas. Y aquí las hermanas alucinaban "Pero ¿qué han cargado?" Esa era la ilusión que teníamos. Es que yo siempre he ido al mercado de Aldaia, y todas las paradas me conocen. Era mi alegría, mi distracción, de ir a comprar ahí.

- Muchísimas gracias, Amelia.

Ha sido cortito y muy bien. A vosotros. (Somriu amb la mirada).

Economia

La pandèmia, repte extrem per a les institucions

Iniciatives Socials i Econòmiques. Dos anys històrics mirant enrere

Empar Folgado i Ros

**Regidora de l'Àrea d'Atenció a les Persones i Polítiques
Inclusives, Seguretat Ciutadana i Promoció de la Cultura**

«En el dia de hui, acabe de comunicar al cap de l'Estat la celebració, demà, d'un Consell de Ministres extraordinari per a decretar l'estat d'alarma en tot el nostre país, en tota Espanya durant els pròxims 15 dies».

«Superarem esta emergència emparant-nos en el consell de la ciència i donant-nos suport en tots els recursos de l'Estat. Però també és segur que ho aconseguirem abans i amb els menors danys humans, econòmics i socials possibles si ho fem units i complint cadascú amb el nostre deure. Aquest virus el pararem units».

Virus. Parar. Por. Preocupació. Units.

Així començava i conclouïa el discurs que el president del Govern d'Espanya, Pedro Sánchez, dirigia a la nació el divendres 13 de març de 2020. I tot el que coneixiem del món fins al moment canviava radicalment, de la nit al dia, en l'inici d'una crisi sanitària sense precedent i una emergència mundial inèdita per a moltes generacions.

Ara queda llunyà aquell març de 2020, però el món feia voltes i voltes sense detindre's. Desconcert, incredulitat, pànic, tristesa i sofriment. Tot s'instal·lava en el si de la societat al mateix temps, generant una situació en la qual les institucions havien d'estar a l'altura en allò fonamental: l'ajuda als altres.

Res feia preveure a principis de març què passaria aquell divendres 13, encara que alguns indicis apuntaven al fet que el nou coronavirus començava a ser una amenaça real i gran. Una mostra va ser la suspensió de la xarrada 'Què passa quan l'Alzheimer entra a la teua casa?', que anaven a impartir els doctors Jerónimo Sancho Rieger, Cap de Servei de Neurologia de l'Hospital General de València, i Joaquín Escudero Torrella, responsable de la Unitat de Demències de l'Hospital General, el 5 de març al TAMA, i que va ser suspesa a causa de les directrius de la Conselleria de Sanitat.

Tornant a l'inici de la pandèmia de la COVID-19 i la consegüent declaració de l'estat d'alarma anem a fer un passeig cronològic. Havíem de quedar-nos a casa. Des del primer moment, Aldaia va activar ràpidament tots els ressorts necessaris, per tal d'avaluar la urgència i la crisi inicial, i posicionar els fronts en els quals havíem d'incidir i proporcionar una assistència directa i efectiva. Per això ens vam haver

de familiaritzar ràpidament amb plataformes de reunió en línia, noms d'aplicacions que jo personalment no havia escoltat mai, més enllà de WhatsApp i les telefonades a través de Skype. Zoom, Teams o Jitsi van ser el nostre mitjà habitual des del 13 de març, i crec que no m'enganye si dic que han vingut per a quedar-se.

#YoMeQuedoEnCasa. Esta era una de les consignes més importants per a aconseguir que la pandèmia no s'estenguera, i en això es va intervindre amb resolució. La reclusió a les nostres llars era una novetat que ningú havíem viscut, i que plantejava desafiaments que obligatòriament calia superar. El primer d'ells era conservar la salut, i evitar contagis. Junts a este repte principal arribava el teletreball, garantir l'aprovisionament, encarregar-nos de les persones majors i dels xiquets i assegurar la continuïtat de la seua educació per internet.

Impulsàrem la creació d'un 'grup d'atac' front a la COVID-19 formada pels professionals de Serveis Socials, Policia Local, al costat de Càritas i Creu Roja. Al mateix temps, apel·làrem al sentit comú de la població i advertírem de les responsabilitats

Siguiendo las recomendaciones expresamente trasladadas por el Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social, en relación a la epidemia de coronavirus COVID 19, se indica a los profesionales sanitarios de la Comunidad Valenciana, que desde este momento deben cancelar su asistencia a reuniones científico/clínicas (jornadas, congresos...) tanto nacionales como internacionales.

A su vez, sirva esta comunicación para suspender las convocatorias similares promovidas en la Comunidad Valenciana (jornadas, congresos...).

El objetivo de esta medida, es garantizar que todos nuestros profesionales sanitarios estén disponibles para poder prestar la atención necesaria que se requiera en cada situación.

LA DIRECTORA GENERAL
DE RECURSOS HUMANOS

Firmado por Carmen López Delgado el
03/03/2020 11:50:30

Firmat per M^o Amparo Garcia Layunta el
03/03/2020 10:14:42
Càrrec: Directora General de Assistència
Sanitària

econòmiques i socials que comportava no respectar el confinament, i la denúncia de la Policia Local a les persones que feien cas omís a les directrius de l'estat d'alarma. La responsabilitat social va estar per damunt de tot.

El 14 de març els treballadors i treballadores del Centre de Salut d'Aldaia llançaren un vídeo on ens recordaven que havíem de quedar-nos a casa, potenciant el missatge responsable, necessari en aquells moments.

La implantació d'un torn intern de 24 hores als Serveis Socials per tal de donar cobertura en qualsevol moment als sectors més vulnerables va ser una altra de les mesures en moments complicats, i es van adoptar restriccions d'atenció presencial excepte en tres departaments: Policia Local, Oficina d'Atenció Ciutadana (OIA) i Serveis Socials.

L'atenció de les necessitats bàsiques, els serveis de menjar a domicili, atencions domiciliàries i seguiment telefònic a famílies amb major risc es va continuar prestant des dels serveis socials municipals. Posàrem en marxa el *Prop de Tu telefònic* de la mà del personal de l'empresa pública municipal Aldaia Pròxima, una iniciativa que reconvertia el servei *Prop de tu* d'acompanyament a les persones majors de la localitat, a les quals es cridava telefònicament per a saber si es trobaven en bon estat durant les setmanes de confinament. Per a això, amb l'objectiu que fora un dispositiu d'allò més ampli i potent, es va incorporar personal de l'empresa pública municipal 'Aldaia Pròxima'. Es va contactar amb més de 2.300 majors de 65 anys en sis rondes de cridades, amb un resultat de 14.000 cridades des de l'inici del confinament.

L'Ajuntament d'Aldaia concertava amb el voluntariat de Creu Roja compres d'aliments i gestions necessàries per a evitar que les persones majors isqueren al carrer.

Comunicado Servicios Sociales

Los Servicios Sociales Municipales son esenciales y prioritarios y se seguirán prestando de guardia durante la crisis provocada del Coronavirus COVID-19, ya que estos servicios afectan a las personas más vulnerables de nuestro pueblo.

Por tanto, desde el consistorio se informa:

• **Cualquier vecino o vecina que se encuentre en situación de necesidad de apoyo por causas diversas: mayores, personas con discapacidad, familias monoparentales, mujeres víctimas de violencia de género o cualquier otra persona que no pueda atender sus necesidades básicas,** tienen a su disposición el teléfono del área de Servicios Sociales 96 196 88 11, en horario de 9 a 20 horas, donde le atenderá personal de los servicios sociales de guardia.

• **Al mismo tiempo se comunica que para atender las situaciones más vulnerables se siguen prestando los servicios de comida a domicilio, atenciones domiciliarias y seguimiento telefónico de las familias con mayor riesgo, así como también permanece abierto el departamento de Servicios Sociales de la calle Coladores para situaciones de urgencia**

Desde el Ayuntamiento y el área de los Servicios Sociales Municipales se están activando todos los mecanismos para seguir prestando los servicios básicos a todas las personas que se encuentran en situación de necesidad o vulnerabilidad.

El 22 de març l'Ajuntament publicava una llista de xicotets comerços i parades del mercat on es podrien fer les compres. Fins i tot, en alguns casos, et portaven la comanda a casa.

El diumenge 29 de març del 2020 en el BOE es publicava el llistat d'activitats essencials, és a dir, treballs industrials i comercials pel seu caràcter necessaris per a l'abastiment bàsic del país.

Aldaia realiza 14.000 llamadas a personas mayores de 65 años durante el confinamiento

El servicio municipal de acompañamiento «Prop de Tu» se ha reconvertido en estas semanas

levante-emv | torrent

27-05-20 | 04:15

La declaración del estado de alarma provocada por la pandemia del coronavirus llevó al Ayuntamiento de Aldaia a rediseñar el servicio 'Prop de tu' de acompañamiento a las personas mayores, implantado en 2017. Para ello, se redistribuyó a personal de la empresa pública Aldaia Próxima para que contactara por teléfono con las personas mayores para saber cuál es su estado.

A través de esta iniciativa, se ha hablado con más de 2.300 vecinos y vecinas mayores de 65 años, a razón de seis rondas, lo que arroja un total de 14.000 llamadas desde el inicio de la crisis del coronavirus, «una cifra que muestra la intensidad con la que el personal municipal ha trabajado», defiende el alcalde, Guillermo Luján. Yel momento en el que se ha detectado alguna necesidad básica pendiente, se ha derivado a los Servicios Sociales municipales.

Amb la perspectiva que en dona el pas del temps, tots els comerciants coincideixen en què alçar una persiana tots els dies adquireix una dimensió social i humana que no es visibilitzava fins a eixe moment. El virus portava una cara molt negativa per a empreses, treballadors i sectors complets abocats a la ruïna i a l'atur. Esta paralizació econòmica feu que aprovàrem ajudes i subvencions per tan d'intentar mitigar la catàstrofe social que portava la COVID-19.

Aigües de l'Horta va informar el 17 de març de les accions adoptades per la crisi del coronavirus, no realitzant talls de subministrament ni remetent cartes de reclamació de deutes entre altres mesures, així com ajornant el pagament de les factures 15 dies.

Eixe dia, l'alcalde, Guillermo Luján, comunicava la suspensió de tots els procediments tributaris, l'ajornament de l'inici del període voluntari de cobrament de l'Impost sobre Vehicls de Tracció Mecànica i la Taxa per entrada de vehicles, la suspensió dels pagaments de fraccionaments tributaris així com els pagaments de venciment especial i la suspensió de l'abonament de tots els deutes existents.

Passaven els dies en una societat confinada. L'administració continuava dedicant tots els esforços a vetlar

LISTADO DE PEQUEÑOS COMERCIOS LOCALES ABIERTOS AL PÚBLICO

NOMBRE DEL COMERCIO	DIRECCIÓN	TELÉFONO
Cà Nàsso Kiosco	Mayor, 20 Bajo	961501105
Camicería Catalá	Musica, 20 Bajo	961501883
Camicería Fleming	Dr. Fleming, 8 Bajo	961511893
Che Que Vivo Alimentación	Sant Antoni, 2	696171580
Kiosko La Colonia	Sres. Huntington, 3 Bajo	622737533
Camicería Alvaret	Plaza Constitución, 12	654796401
Homo El Roloj Panadería	Coladores, 14	961507733
Frutas y verduras Chandí	Avda. Blasco Ibañez, 9	
Pollos Planes	Avda Blasco Ibañez, 3	961512091
Frutas y verduras Cheema	Iglesia, 50	632190056
Frutas y verduras Colonia	San Luis 19, Bajo	
Frutería Hurtza Tufal	Cuenca, 12	
Homo-Panadería Yago	Camino Coscollar 3, Bajo	961507051
Homo-Panadería Anaya	Fernando Narbón 6 Bj	961511241
Homo-Panadería Anaya	Constitucion, 17 Bj	961084624
Homo-Panadería Anaya	Plaza Europa, 17	961084624
Tienda Alimentación	Plaza Constitución N° 13	961919587
Pastelería Panadería 1964	Iglesia, 53	961919587
Homo Virgen Del Olivar	Blasco Ibañez	961518997
Homo Panadería Fleming	Doctor Fleming, 4	961097479
Homo Molins	Adolfo Sáez, 4	961500067
Panadería Beri Homo	Maestro Serrano, 45 Bj	961511184
Homo Manchego Panadería	Cortes Valencianas, 7-Bajo	961097479
For El Barri Homo-Panadería	Juan Ramón Jimenez 33	961510639
Sandia Muñoz Polleria-Huveria	Dos De Mayo, 34	961504871
Homo Juan Sánchez Rozalén	Luis Vives, 8 Bj	961507479
Miel y aceites Abarca	Plaza País Valenciano, 2	633139955
Frutas y verduras	Teodoro Llorente	
Frutas y verduras	Los Angeles, 37	637821888
Frutas y verduras Loli	Salvador Allende, 18	
Frutas y verduras Ana	Doctor Fleming	
Frutas y verduras La Sastra	Plaza De La Constitución	

*Para cualquier modificación en los comercios del listado o la inclusión de nuevos, contacta a través del correo electrónico: premsa@ajuntamentaldai.org

pel compliment de les recomanacions sanitàries i les disposicions emanades per l'estat d'alarma. L'UME també es va sumar al dispositiu de seguretat desplegat als carrers del nostre poble desenvolupant tasques de vigilància i desinfecció. Recorde amb calfreds els guants, les màscares de vàlvules i la sensació incòmoda de vore carrers solitaris, desèrtics, amb un silenci eixordador.

En altres qüestions, Aldaia es sumava a la campanya 'Mascari-lla-19' d'ajuda a les víctimes de violència masclista que, mitjançant eixa paraula, activaven en les farmàcies un protocol d'ajuda. Així, si una dona s'acostava a una farmàcia i demanava una 'Mascari-lla-19', el personal d'este establiment sabia que havia d'avisar al 112 perquè estava davant d'una víctima de violència de gènere.

ABIERTO EL PLAZO PARA SOLICITAR LAS AYUDAS DE LA GENERALITAT VALENCIANA PARA PERSONAS TRABAJADORAS EN RÉGIMEN AUTÓNOMO
8 de abril de 2020

Desde hoy 8 de abril y hasta el 4 mayo, se abre el periodo para solicitar las ayudas urgentes para personas trabajadoras en régimen autónomo afectadas por la situación provocada por el Coronavirus (Decreto 44/2020, de 3 de abril, del Consell).

Les recordamos que el teléfono de atención directa de la Agencia de Desarrollo Local de Aldaia para informar sobre las ayudas, medidas y procedimientos en materia laboral relacionados con la situación provocada por la COVID-19 es el 96 198 88 15 y el correo electrónico: adl@ajuntamentaldiaia.org

El enlace para la tramitación de la ayuda desde la web de LABORA es el siguiente:

http://www.labora.gva.es/va/empresas/busque-ajudes-subvencions/ajudes-foment-de-l-ocupacio/-asset_publisher/elGuUsd70Zp/content/eaucov-2020-ayuda-extraordinaria-a-personas-trabajadoras-autonomas-covid19

Comercios abiertos

ALDAVET, CLÍNICA VETERINARIA Lunes, miércoles y viernes de 10 a 14 h y martes y jueves de 18 a 20 h. Telf.: 635 60 78 69. Avda. de la música, 18.

CA HASSÍO De lunes a domingo de 9 a 13:30 h. Telfs.: 96 150 11 05 / 617 711 541. C/ Major, 26.

CARNICERÍA ALVARET Todos los días laborables de 9 a 14 h. Plaza de la Constitución, 12.

CARNICERÍA CATALÀ De lunes a jueves de 8:30 a 15 h. Viernes de 8:30 a 16 h y de 17 a 19 h. Sábado de 8:30 a 14 h. Carnicería Avda. de la música, 20. Telfs.: 676 93 86 05 / 961 57 81 07. Carnicería Fernando el Católico, 4. Telfs.: 663 71 42 55 / 961 50 18 83.

CARNICERÍA FLEMING De lunes a viernes de 8:30 a 15:00 h. Sábados de 8:30 a 14 h. Telf.: 96 151 19 93. C/ Dr. Fleming, 8.

CLUJOR REFORMAS Y CONSTRUCCIÓN Atención telefónica en telfs.: 620 82 86 60 / 96 151 33 07. C/ Lope de Vega, 17.

COPIPLUS De lunes a viernes de 10 a 14 h. Telf.: 96 151 36 18. C/ Dr. Fleming, 8.

DESEVAL De lunes a viernes de 10 a 12 h. Telf.: 649 52 15 71. C/ Valencia, 35. Reporto a domicilio.

DIGITAL CLICK De lunes a viernes de 10 a 14 h. Telf.: 600 657 345. C/ Teodoro Llorente, 7.

EL OTRO VINO De lunes a sábado de 10 a 14 h. Telf.: 696 55 05 28. Avda. De la Concordia, 3.

ELECTRICIDAD PABLO RODRÍGUEZ Atención de urgencias en el telf.: 654 14 03 41. Servicio a domicilio de material eléctrico e iluminación. Calle Salses, 15.

JUAN SÁNCHEZ HORNÓ De lunes a sábado de 6 a 14 h. Telf.: 96 150 74 79. C/ Luis Vives, 8.

KIOSCO PAPELERÍA 3C Lunes, miércoles y viernes de 16:30 a 19 h. Recojemos pedidos en el correo cpapeleria kiosco@hotmail.es y whatsapp 699 07 03 82. Pza. Cortes Valencianas, 5.

LA CASITA DE LAS FLORES Abierto todos los días pero solo reparo a domicilio. Encargo por teléfono. Telf. 961 501 887. C/ Coladores, 4.

LA FONT DE LA PIPA De lunes a viernes de 7 a 14:30 h. Sábados, domingos y festivos de 8 a 15 h. Telf.: 675 74 58 62. C/ Avda. Blasco Ibañez, 47.

MARIPAZ GRIMALDO, DROGUERÍA De lunes a sábado de 9:30 a 13:30 h. Telf.: 96 150 07 52. C/ San Cristóbal, 12.

MIELES ABARCA De lunes a viernes de 9 a 14 h. Sábados de 10 a 14 h. Telfs.: 633 13 99 55 / 960 43 84 85. Pza. País Valencià, 2. ¡OS LLEVAMOS A CASA VUESTRO PEDIDO GRATIS! (ZONA ALDAIA).

MRW Aldaia De lunes a viernes de 8 a 14 h y de 16 a 20 h. Sábados de 9 a 12 h. Disponible servicio de entrega de compras hechas en los comercios. Informate en el 661 30 75 08 / 961 51 00 03.

NEUMÁTICS TANO De lunes a viernes de 8:30 a 14 h y de 16 h a 19 h. Sábados de 8:30 a 13 h. Llamar para entrar (atención a puerta cerrada). Telf.: 961 084 884. Avda. Miguel Hernández, 6.

SAHTI Atención de averías urgentes en servicios básicos: eléctricas, de gas, calefacción o agua caliente. Telfs.: 667 21 76 17 / 961 09 61 31.

SENTITS, ÒPTICA I AUDICIÓ De lunes a viernes de 10:30 a 13:30 h. Telf.: 96 150 80 33. C/ Iglesia, 42.

VIAJES ALDAYA TOURS Atención telefónica en los telfs.: 96 150 55 28 / 600 86 96 13. Correo electrónico: aldaya@grupoaimeat.com

WIFIWAL Atención telefónica, whatsapp y por e-mail para cualquier consulta, altas e incidencias. Telfs.: 961 47 70 88 / 645 69 20 00. comercial@wifwal.com

Cuidar, cuidar-nos i protegir els més febles s'havia de conciliar dins d'una pandèmia de la qual poc se'n sabia en eixos moments fins a on anava a arribar la seua dimensió.

Un març confinat protagonitzat per la por i la incertesa deixava pas a un abril en què l'aïllament preventiu com a directriu general. Mentre la televisió ens projectava unes imatges descoratjadores, intentàvem desemboirar-nos i abstraure'ns en la mesura d'allò possible amb les activitats més diverses, sempre adaptades a la dimensió de casa nostra, com fer esport o cuinar.

En abril donava inici el procés d'ajudes per a persones autònomes afectades per la crisi sanitària. El dia 8, l'Ajuntament posava a disposició dels autònoms i xicotetes empreses el telèfon d'atenció directa de l'Agència de Desenvolupament Local d'Aldaia per a informar sobre les ajudes, mesures i procediments en matèria laboral relacionats amb la situació provocada per la COVID-19.

La mateixa setmana s'iniciava el servei de farmàcia domiciliària de la Conselleria de Sanitat que habilitava un telèfon dirigit a persones que vivien soles i que no podien eixir de casa per a realitzar una gestió tan essencial com l'adquisició de medicaments.

També donàrem les instruccions necessàries per a la sol·licitud del Certificat Digital, tan necessari per a fer les gestions telemàtiques i omplir les sol·licituds d'ajuda econòmica en les administracions estatal i autonòmica.

Donades les circumstàncies i pensant en el futur, el comerç local d'Aldaia, ACODA i AVEMA, començà la seua necessària reinvençió, oferint el repartiment a domicili. L'Ajuntament amb #QuedatEnCasa, animàvem a través les xarxes socials a fer les nostres compres en els comerços del nostre poble.

Les xarxes socials municipals van demostrar durant tot l'estat d'alarma ser una eina fonamental de comunicació entre el consistori i la ciutadania i a l'inversa. Per això hi hagué iniciatives molt interessants, com la dels vídeos sol·licitats als i les comerciants demanant que explicaren quin servei o producte oferien, el seu horari i la ubicació, tot baix la iniciativa #AldaiaEnMovimentDesDeCasa #CompraEnAldaia.

També informàvem de plataformes com HOPE, per accedir als plans d'ajuda europeus, nacionals i autonòmics dirigits a empreses, pymes, autònoms, treballadors, famílies i persones en situació de vulnerabilitat.

I l'Ajuntament d'Aldaia, junt amb Acoda i amb el suport de MRW plantaren les bases de la plataforma Marketplace de comerç digital, el conegut Compraldaia.com, i que més avant encetaria noves iniciatives dirigides a impulsar el consum.

El 14 i 15 d'abril es repartiren mascaretes als veïns i veïnes d'Aldaia que es disposaven a utilitzar l'autobús, el tren o el taxi per a desplaçar-se als seus llocs de treball. D'esta manera, i seguint indicacions de les autoritats sanitàries, s'evitava que el transport públic es poguera convertir en un

possible focus de propagació del coronavirus. Es repartiren en les parades del bus i en l'estació de RENFE. Alhora, l'Ajuntament treballava de la mà de les autoritats sanitàries, de la Mancomunitat de l'Horta Sud i de la resta d'institucions per a poder subministrar mascaretes a tota la ciutadania en general. Objectiu important: Les mascaretes havien d'estar homologades, que oferiren totes les garanties de salut i protecció per a les persones i que foren reutilitzables. Finalment, es tancava una comanda de 31.864 mascaretes reutilitzables, homologades i que complien totes les garanties sanitàries per a la població d'Aldaia i que es varen començar a repartir el 29 d'abril pel personal treballador d'Aldaia Pròxima.

Cal assenyalar que les empreses del municipi van rebre també 4.000 mascaretes repartides en les zones industrials de la localitat, repartides per la Policia Local d'Aldaia.

Els més necessitats estaven en el focus d'atenció, i l'Ajuntament d'Aldaia va fer una altra aportació de 1.700 quilos de productes alimentaris de primera necessitat a Càritas Aldaia La Anunciació.

SALIDAS CONTROLADAS PARA NIÑOS

0-14 AÑOS
Se permite la salida de menores hasta los 14 años de edad.

3 NIÑOS MÁXIMO
Las salidas se producirán junto a un adulto, que podrá llevar a un máximo de tres menores, y deberá residir en el mismo domicilio.

9:00 A 21:00 H
El horario establecido para el paseo se podrá realizar entre las 9:00 y las 21:00h una vez al día.

JUGUETES PROPIOS
Podrán salir con sus propios juguetes. No se permite el juego en parques infantiles. En entorno rural podrán salir al campo.

DISTANCIAS
Existe un límite de distanciamiento autorizado: mínimo 1-2 m. entre adultos con menores; máximo 1 km de distanciamiento del hogar.

SÍNTOMAS
Si presentan síntomas febriles, tos u otros síntomas, los menores no podrán salir del domicilio familiar.

2 mts

AJUNTAMENT D'ALDAIA

Fuente: Ministerio de Sanidad

Avançant el mes, la Policia Militar va reforçar la vigilància del compliment de les mesures de confinament a Aldaia amb un operatiu que complementava l'actuació ja executada des de la Policia Local i Nacional.

Finals d'abril: ja portàvem cinc setmanes de confinament, i estàvem a les portes d'una primavera que ens donava un poc de treva. Les dades d'esta pandèmia cada dia anaven millorant.

Després d'obrir la vàlvula d'escapament per a què els xiquets, les xiquetes i els seus pares i mares pogueren passejar, s'anuncia que a partir del 2 de maig ja podríem eixir a fer esport i caminar per unitats de convivència.

Mentres començàvem a vore llum a nivell social, els 'nuvolots' que albiràvem sobre l'economia eren cada vegada més foscos. A més, ja pesava i molt la fatiga de 40 dies de tancament.

Per fi arribava la desescalada! Imperaven l'alliberament, les sabatilles de córrer i la roba d'esport. Urgia eixir! Havíem anat ja a treballar, amb totes les mesures de seguretat, i ara tocava fer altres coses del dia a dia. En l'evolució de l'ànim de la ciutadania confinada, la paràlització econòmica feia que sentíem parlar d'una crisi en forma de V (un eixida molt ràpida i potent de la crisi) o en forma de U (una recuperació un poc més lenta).

W

Amb la progressiva eixida de la ciutadania del confinament, per franges horàries i per sectors de població, es necessitaven accions noves per a, amb responsabilitat, controlar i informar de les mesures necessàries.

Per això vam crear els i les Agents Covid, un grup de voluntaris de Creu Roja i els treballadors/es d'Aldaia Pròxima en coordinació amb la Policia Local, que es van desplegar per les zones de major aflluència d'Aldaia i que informaven de les recomanacions de distanciament social.

Els i les Agents Covid van ser els nostres col·laboradors de la desescalada, i estaven coordinats pel inspector de la Policia Local d'Aldaia, Benjamín Andrés Andrés.

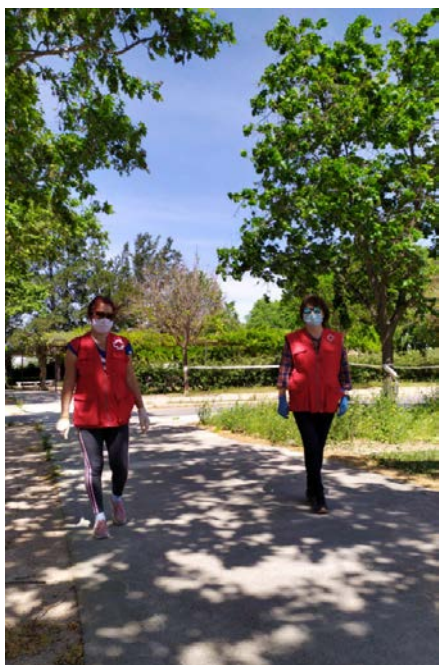
«Aldaia ha creat els “agents Covid”

Es tracta d'un grup de persones que vigila que es complisquen les normes de seguretat.

Tot i que avancem en el desconfinament, es mantenen les franges horàries per als passejos i per a fer esport en municipis de més de 10.000 habitants. A Aldaia, un grup de voluntariat batejat com a “agents Covid” vigila que es complisquen les normes de seguretat sanitària en les hores de màxima aflluència.

Des d'este cap de setmana, Aldaia compta amb el grup d'Agents COVID que, de forma coordinada amb la Policia Local, vetllaran pel compliment de les mesures de distanciament social als nostres carrers. Moltes gràcies a totes les persones que formeu part d'este grup. La vostra tasca és de vital importància. Gràcies!»

El 27 de maig, Aldaia se sumava al dol nacional declarat pel Govern d'Espanya en memòria de les víctimes de la COVID-19, onejant les banderes de l'ajuntament a mig pal i guardant cinc minuts de silenci.

Avançava la primavera cap a l'estiu de la mà d'una desescalada que era més fràgil que no semblava, ja que el virus convivía amb nosaltres.

Mes de juny, fase 2 de la desescalada. Amb ella s'imposaven els gestos i l'esperança. Arribava 'Caminem junts. El somriure d'un gran poble', per a commemorar la Setmana de les Persones Majors, amb concerts interpretats per Saray García i Pascual Andreu, amb albaes cantades per Esperanza Ballesteros a les ermites del nostre poble i amb els monòlegs de l'actor Rafa Alarcón. Esta era una programació pensada per a vore-la des de les finestres i els balcons, inclús passejant, però sense detindre's, evitant així la congregació de persones. Per a vetlar l'acompliment de les distàncies de seguretat i les normes sanitàries comptàvem amb els i les voluntàries de Creu Roja. Cada actuació es va retransmetre per *streaming*.

Com a mesura d'ajuda per a autònoms i microempreses en risc d'insolvència, Aldaia aprovava un fons de rescat amb un capital inicial de 100.000 euros amb dos nivells d'ajuda: un primer fins als 1.500 euros per situacions de risc alt d'insolvència, i un segon fins a 3.000 euros per situacions de risc extrem. El Jurat dels Premis al Bon Govern 2021 ens ha premiat en la categoria 1: Desenvolupament Local, ocupació, comerç

i turisme per esta iniciativa: La creació d'un fons d'emergència de reactivació econòmica.

Cal assenyalar que el mercat ambulant, obert el 10 de Juny, va acollir una ampliació de la seua zona d'instal·lació per a evitar aglomeracions i respectar la distància social requerida. L'Ajuntament posà a disposició de la ciutadania el mapa amb les places reservades per a la instal·lació dels llocs als carrers Joaquín Sorolla, Bernabé Sanchis, Les Eres, Teodor Llorente i plaça d'Europa. Una ampliació que continua vigent a hores d'ara.

Dins de l'impuls imprescindible per al desenvolupament, el 15 de juliol va tindre lloc l'acte d'adhesió de la Presidència de la Diputació de València a la petició de Bé de Rellevància Local Immaterial per al Tribunal del Comuner del Rotllet de Gràcia.

COMPRA AMB SEGURETAT AL MERCAT D'ALDAIA

Aforament
màxim
600 persones

Guarda
distància de
seguretat

Desinfecta't les mans
i porta mascareta

Segueix les
direccions dels
carrers

El 27 de juliol, la Coral Harmonia realitzava un concert virtual emotiu, amb les mascaretes ben presents, gel desinfectant i distància de seguretat, que venia precedit d'assajos per videoconferència i un dur confinament. Es va oferir a l'Església del Salvador i la Saleta i retransmés per *streaming*. Les persones grans del nostre poble hagueren d'adaptar-se amb celeritat al nou paradigma de les noves tecnologies propiciat per la irrupció de la COVID-19.

L'agost entrava amb la dolorosa absència de les nostres benvolgudes festes del Crist dels Necessitats i de moments tan esperats com el Sopar Homenatge a les Persones Majors del nostre poble, un dels actes més emocionants, la baixà i el sopar de la baixà i tants i tants altres. Haguérem de reinventar-nos i ser creatius, amb la responsabilitat que ens marcaven les autoritats sanitàries: sí escoltàrem el Cant de la Carxofa als altaueus del ban municipal en versió a càrrec de Fernando Taberner (piano) i Saray García (soprano) a les nou de la nit del 6 d'agost, i a les dos del migdia gaudírem del so d'una mascletà especial interpretada pel percussionista Paco Sanchis, ambdues peces gravades al TAMA. Tot i l'obligada suspensió de programa oficial d'actes, teníem clar que, d'alguna manera, havíem de donar un raig d'esperança, i les noves tecnologies ens ho van facilitar.

Un estiu molt estrany. Sempre el recordarem com aquelles vacances en que vàrem conviure amb la COVID-19 sense protecció vacunal. La mascareta, el rentat de mans i la distància social eren els tres aspectes que havíem de mantindre fins que poguérem assolir una immunitat suficient de la població mundial. El virus estava entre nosaltres, no havíem d'oblidar-ho, potser debilitat per les altes temperatures i la vida a l'aire lliure, però calia mantenir-nos protegits i ser conscients que la situació podia tornar a complicar-se com el mes de març i que qualsevol de nosaltres tenia possibilitats d'emmalaltir.

S'iniciava al setembre el curs escolar, el més complicat i difícil de tots, en una situació pandèmica inèdita que obligava a un dispositiu especial amb presència policial i d'agents Covid, entre d'altres. En aquest sentit, vull donar, una altra volta més, les gràcies de cor a tota la comunitat educativa per l'esforç, el coratge i la confiança en el projecte comú i el somni que tots i totes compartim: una escola pública universal, inclusiva i de qualitat.

S'articulaven també ajudes de l'Ajuntament per al pagament de lloguer o hipoteca d'habitatge a les famílies del municipi, i en este sentit, s'oferia mitjançant l'emissió en directe pel canal de YouTube del consistori una xarrada informativa a càrrec dels professionals de El Rogle Mediació i Advocacia sobre les sentències europees contra les clàusules hipotecàries abusives dels bancs.

L'Ajuntament va fer una altra aportació de 1.400 quilos d'aliments de primera necessitat a Càritas Aldaia La Anunciación, dins d'un esforç conjunt des de Serveis Socials amb col·lectius i persones que desenvolupaven tasques i iniciatives socials.

Dins del projecte Ruta Urbana d'Intervencions Artístiques, RUA, d'Aldaia, i com a commemoració del desè aniversari de l'escoleta pública municipal Llavoreta, Miguel Ángel Sena realitzava al mes de setembre una intervenció artística que referenciava llocs i monuments del nostre poble.

Al mes d'octubre, Aldaia va ser triada pel Col·legi Oficial d'Educadors i Educadores Socials com a lloc

de celebració del Dia Mundial de l'Educació Social. La presidenta de la institució, Norma Gozálviz, va afirmar que es va triar el nostre municipi "per la seua implicació amb esta professió i el gran equip humà que teniu a Aldaia, una de les localitats que més aposta per l'Educació Social amb nou professionals". Sis ponents i professionals en Educació Social van fer xarrades en el centre Gent Jove que es pogueren vore en línia.

Dins de la campanya de suport al comerç local, #CompraConElCorazón, que va incloure el sorteig de 80 targetes de 300 euros, es va establir un llistat de 33 números suplents afortunats. Per a poder rebre la targeta era necessari que les persones presentaren els seus tiquets premiats en MRW Aldaia fins al 29 d'octubre.

En març es tancava per la pandèmia i en octubre de 2020 s'obria de nou el Club d'Oci de les Persones Majors d'Aldaia, ara en format semipresencial. La gent major encara tenia por!

Una gran notícia arribava al finalitzar el mes d'octubre del 2020. I és que l'Ajuntament d'Aldaia rebia el premi al Bon Govern Municipal de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies. El premi reconeixia el projecte 'Prop de tu' dels serveis socials,

que es va ficar en funcionament l'any 2017 per a treballar de prop i estar més pendents dels nostres majors, que pateixen una solitud no desitjada.

El dia de la Constitució, 6 de desembre, es commemorava afegint una nova obra a la Ruta Urbana d'Intervencions Artístiques, un reconeixement a les persones majors realitzat per l'artista Xolaca que va incloure les paraules de l'escriptor i poeta Francesc Rodrigo. *“Sou les arrels de l'arbre de la memòria, el fil de llum que travessa la vida i teixeix el vestit del temps per lluitar contra l'oblit, caminarem sempre de la vostra mà càlida i protectora”*. En poques hores el mural es va convertir en un dels centres d'atenció del municipi, amb un goteig constant de persones que s'hi acostaven a fotografiar-lo o a fer-se selfies.

A les portes del Nadal i amb l'objectiu d'endolcir-lo i impulsar l'economia local, es va estrenar una nadala en homenatge a Aldaia i les seues tradicions culinàries. *Per a Aldaia és festa gran* va ser el títol d'una peça amb música del compositor aldaier Hugo Chinesta i lletra de l'escriptor Manuel Andrés Zarapico, interpretada per Saray García i Pascual Andreu, entre d'altres, i que va ser la banda sonora de les festes.

També es va editar un calendari de menjars tradicionals del nostre poble realitzat per Pilar Villanueva Llopis, que va comptar amb il·lustracions de Pilar i Lidia Rodríguez.

La celebració nadalenca va quedar restringida a les nostres cases, amb el nombre de comensals a les taules limitat a les unitats de convivència, felicitant-nos amb distància, amb els colzes o fent el gest amb la mà al pit.

Començàvem l'any 2021 amb la irrupció de la tercera onada, que obligà a les Comunitats Autònomes a prendre noves mesures concretes i molt contundents amb l'objectiu de frenar la transmissió del virus. Per part de l'Ajuntament, es van articular de nou tots els ressorts necessaris per a garantir la seguretat i el sosteniment de l'entramat social d'Aldaia.

L'any també iniciava amb la solució a una reivindicació històrica d'Aldaia i d'Alaquàs. El servei de farmàcia de guàrdia independent per a cadascú dels municipis

arribava amb el primer dia de 2021. Molta alegria, per fi ho havíem aconseguit!

Mitjançant les xarxes l'Ajuntament continuava informant a la ciutadania per a la sol·licitud de les línies d'ajuda COVID-19, tant la municipal, el fons d'emergència i reactivació econòmica, com l'autonòmica, el Pla Resistir. Aldaia signava a principi de maig un conveni de col·laboració amb l'Institut Valencià de Finances per ajudar en el finançament de les Pymes.

Controlar la pandèmia de la COVID-19 s'havia convertit en una prioritat i per això la vacunació ràpida i efectiva era fonamental, sobretot quan estàvem veient com sorgien mutacions del virus més contagioses i resistents. Un deure i una responsabilitat. Necessitàvem continuar estant amb i per les persones, reprendre les activitats que estranyàvem, sense prometre que la vida tornaria encara completament a la normalitat que coneixíem abans de la pandèmia.

La vacunació, i amb ella el començament

litat atmosfèrica d'agost s'hagué de traslladar al Centre de Jubilats del carrer Major.

Les mesures per a pal·liar l'efecte de la crisi sanitària continuaven sent molt necessàries, i al mes de juliol s'estenia l'exempció de la taxa de terrasses a l'hostaleria durant tot l'any 2021.

Agost ens portaria fins al centenari de la Baixà del nostre Santíssim Crist dels Necessitats. I sent una celebració d'enorme importància per al nostre poble, es va fer, d'acord amb totes les entitats participants de la festa, en especial a Corretraca per la seua gran implicació en esta commemoració emotiva, vital, de fervor i de tradició, com no podia ser d'una altra manera.

Al carrer Major s'instal·là l'exposició *5 d'agost d'un poble. Història gràfica entorn de La Baixà*. Es va inaugurar també una intervenció artística creada per l'escultor Alexi Alemany i inspirada en l'efecte dels coets de la Baixà. *Llum de foc* era el seu títol.

de la fi de la pandèmia, anava marcant-se metes, establint espais vacunals perquè el subministrament de les dosis fora més ràpid. Des del 24 de maig vam tindre espai propi de vacunació al Pavelló del Poliesportiu Municipal "Jaume Ortí". Per culpa de la inestabi-

La col·lecció Llotgeta de Patrimoni Local va afegir al seu llegat l'opuscle nº 8, 5 d'agost d'un poble (1921-2021): *La Baixà ens uneix*, coordinat per Vicent Boscà i Perelló i el compositor Hugo Chinesta en va crear una peça musical, *La Baixà, marxa del foc*, guardonada amb el premi al millor tema instrumental a The Akademia Music Awards (EUA).

L'activitat sociocultural continuà al setembre. L'ajornada festa de les Falles de 2020 va tindre el seu final de cicle en unes històriques festes, amb distància social i mascareta. I el TAMA va tindre l'oportunitat d'acollir la celebració del XXX aniversari de la Federació d'Entitats Culturals Andalusenes de la Comunitat Valenciana (FECACV)

Boníssima va ser la notícia que va dur-nos el final de l'any. El Senat, en primer lloc, i després el Congrés, amb la implicació de tots els partits polítics, aprovaven el reconeixement com a tribunal consuetudinari del Tribunal del Comuner del Rotllet de Gràcia, una petició emanada per la unanimitat del nostre Consistori. Una fita històrica. Este reconeixement de l'Estat equipara a nivell legislatiu l'històric tribunal del nostre poble amb altres com el Tribunal de les Aigües de València

El 4 de desembre entrava en funcionament el Certificat Covid, i des de l'Ajuntament posàvem en marxa als centres de jubilats del Carrer Major i el Matilde Salvador un servei pioner a la Comunitat Valenciana per a facilitar a les persones majors la seua obtenció. Aquest servei va facilitar a més de 4.000 persones la obtenció del codi QR que certificava la vacunació.

Els escenaris de la emergència sanitària de la COVID-19 anaren canviant, i amb ells s'adaptava també la manera d'atendre les necessitats de la població davant una situació inèdita i variable. Les diferents onades, la vacuna, les normatives, les restriccions i

els reptes a nivell social i econòmic foren i són determinants.

Ara afrontem una altra etapa; una etapa de retrobament, de noves metes i d'optimisme. Hem passat molt, hem superat molt i encara ens queda camí. Un camí que anirem escrivint i que, com no pot ser d'altra manera, l'anirem adaptant.

Els paràmetres canviants dins de l'emergència social i sanitària de la pandèmia ens han anat marcant passos i directrius, sempre amb l'objectiu fix de la superació de la crisi i el benestar de la població a causa d'un seguit d'esdeveniments inèdits en la nostra història recent. Des dels inicis de 2022 la situació va mutar de nou el seu rostre i els seus condicionants, sempre imposats per les successives onades i els seus pics. Fins

a aquest moment van ser sis les que ens van colpejar, cadascuna amb els seus propis avatars i característiques, però amb alguna cosa en comú: normes a seguir, procediments i recomanacions.

Hem viscut la doble pauta vacunal inicial i la posterior vacuna de reforç, imprescindible en la lluita contra la COVID-19 i destacada dins de la sisena onada; una que va portar-nos la variant Òmicron, tremendament contagiosa, i que va condicionar l'hivern 2021-2022. També es va accelerar l'administració de les vacunes als més xicotets, que van rebre les primeres i segones dosis per a combatre el virus a les escoles, lloc en el qual la sisena onada es va patir especialment.

Els antígens, un regal necessari de Nadal per a poder gaudir de les festes amb seguretat, van ser protagonistes i la seua unificació de preus necessària perquè el conjunt de la societat poguera accedir a les proves que s'adquireixen en farmàcies i que detecten els positius en qüestió de minuts.

Hem sigut testimonis de l'obligació de portar mascareta al carrer i en espais tancats a la progressiva desaparició d'eixe mandat en els espais oberts, romanent el seu ús en interiors i en el transport públic.

Avancem cap a un futur on arribe l'anomenada 'gripalització' de la COVID-19 i la vigilància sentinella. Hem d'aprendre a viure amb el virus, sempre amb l'esperança que no aparega una nova variant. El virus s'adapta a l'ésser humà, però vull entendre que ara es troba amb

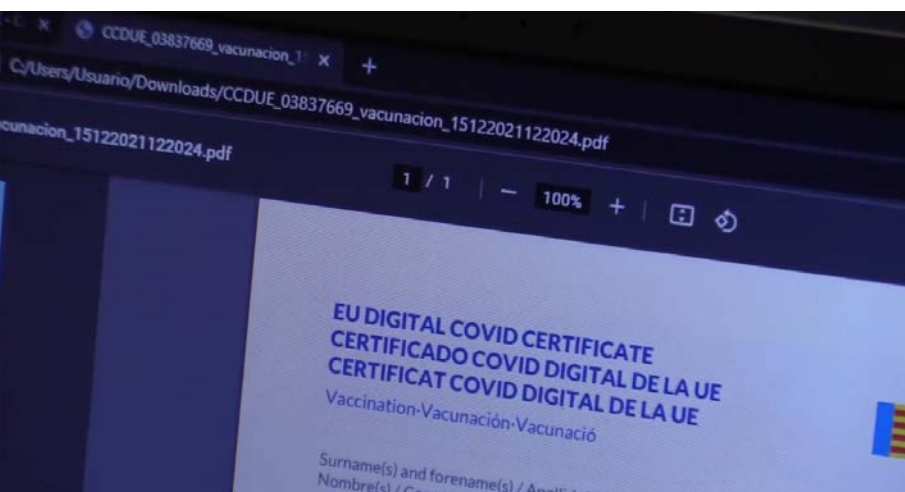
una gran dificultat de transmissió a causa del fet que la població té més anticossos. És necessari, per tant, continuar la promoció i consciència a tot el món de la importància de les vacunes, de la prevenció i de la protecció.

Evidentment, els sectors més vulnerables han de ser objecte de cura i d'observació, de vigilància i d'extrema protecció. Necessitem continuar protegint els nostres majors, els malalts crònics i continuar reduint el nombre d'ingressos amb la prevenció abans citada.

Mai esperàvem que el segle XXI ens tinguera reservats uns reptes tan durs, greus i complicats com els que estem afrontant. En qüestió d'uns anys hem viscut problemes mediambientals i fenòmens climàtics tremends; grans catàstrofes, com per exemple el volcà de la Palma, i ara, per desgràcia, la maleïda guerra arran de la invasió russa d'Ucraïna. En aquest sentit, cal sumar-li el gravíssim incident sanitari mundial d'una pandèmia encara latent, amb un virus que anem descobrint a poc a poc i al qual combatem amb feresa. Malgrat tot, estic convençuda que l'acabarem guanyant molt prompte. Estem molt prop de la victòria.

Victòria. La victòria front a la COVID-19 serà un èxit comú, de totes i tots, del personal sanitari per descomptat i en primer lloc; de la ciutadania, que ha suportat els envits del virus en cada onada; i de les institucions, que hem afrontat una situació completament nova, inèdita i desestabilitzadora, adaptant-nos a les necessitats de la societat i de les empreses dins d'una crisi sense precedent, i fent de la nostra vocació de servei la punta de llança. Oferir-nos als altres per a poder, entre tots, guanyar esta partida.

Virus. Parar. Units. Així començàvem i així triomfarem.

Vivència de la COVID-19 d'una xicoteta empresa

Pepe Camp Mora
Empresari i veí d'Aldaia

Acabat d'estrenar l'any 2020 començaren a arribar notícies d'un virus de la Xina. Com moltes altres vegades, això, ens "pillava" molt lluny, fèiem com que no anava en nosaltres...A més, els científics ja començaven a alertar de la seua possible arribada. Nosaltres continuàvem pensant que no tenia importància.

Les autoritats tampoc li donaven massa importància i ens deien que ells estaven fent-ne el seguiment i nosaltres, com dic, continuàvem la nostra rutina diària, xiquets a l'escola, treballadors a les seues empreses, iaies a prendre el solet al parc, etc.

De sobte, el Govern ens informa que el virus, anomenat COVID-19, ja el teníem al nostre territori i que la propagació era molt ràpida, a una velocitat desconeguda, i que per aquest motiu declarava el confinament de tots els ciutadans i a més, el tancament de totes les activitats comercials i industrials, excepte les de primera necessitat.

Ho recordem ara com si fora una catarsi completa de la societat. No hi havia gent al carrer, no circulaven cotxes, sols veiem a la gent quan a les 20 hores de la vesprada tots eixíem al balcó. D'un dia a l'altre, el 95% de les empreses tancades, el 100% de les escoles tancades, la majoria del comerç tancat, excepte els de primera necessitat, alimentació, articles de neteja, farmàcies, i tabac. En principi, els nostres clients estaven tancats pel confinament. I la nostra empresa, com la majoria, estàvem baix el paraigües dels ERTO.

Així, les empreses estaven molt preocupades perquè no podien facturar i, al compte bancari hi continuaven arribant els pagaments dels proveïdors i les quotes del préstec de torn. Els ingressos dels clients baixaren un 90% i no podíem fer front als pagaments. A més, a la nostra empresa volíem mantindre el poder adquisitiu

dels nostres treballadors i complementàvem el sou del que deixaven de cobrar pels ERTO amb un complement a compte de vacances. Però havíem de continuar pagant les quotes de la seguretat social. No sabíem a ciència certa quan acabaria tot açò. Era un caos total.

Tot se succeïa a una velocitat de vertigen: el govern improvisant lleis, algunes canviaven de hui a l'endemà, els científics donant opinions, a vegades contradictòries... Hi havia una voràgine normativa impressionant. Els mitjans de comunicació solament informaven d'un tema per la qual cosa els noticiaris eren monotemàtics. La gent estava molt espantada, les estadístiques anaven cap amunt molt a pressa, igual com els contagiats, els hospitals saturats, l'UCI tot plena i sobretot, el nombre de morts.

Quan les empreses volíem fer qualsevol cosa havíem preguntar si es podria fer, perquè les normes canviaven de sobte. Cri-dàvem als assessors i tampoc donaven una resposta clara perquè ells tampoc entenien res. No sabíem qui podia anar a treballar i en quines circumstàncies, ni qui

**Quan les empreses
volíem fer qualsevol
cosa havíem de
preguntar si es podria
fer**

era treballador essencial, ni quines activitats podien reprendre la seua feina.

Passat dos mesos alguns dels nostres clients començaren a obrir les seues botigues, perquè també venien articles de neteja i amb eixa excusa obrien la botiga. Quan passàrem el confinament obligatori començarem a obrir, parcialment, l'empresa. Teníem molta necessitat de tornar a la nostra activitat, calia facturar ràpidament i començar a ingressar al compte corrent. De tota manera, quan poguérem pujar la persiana ens vam trobar en un altre problema: el compliment de tota la normativa COVID, mascaretes a tot arreu, distància mínima interpersonal, llavar-se les mans molt sovint i a més, el certificat d'empresa per a poder justificar l'eixida al carrer.

A poc a poc, la situació començà a millorar, no hi havia tants contagiats, baixà el nombre de morts, començàrem a obrir algunes activitats i la gent reprenia la seua rutina diària i es veia més alegria al carrer.

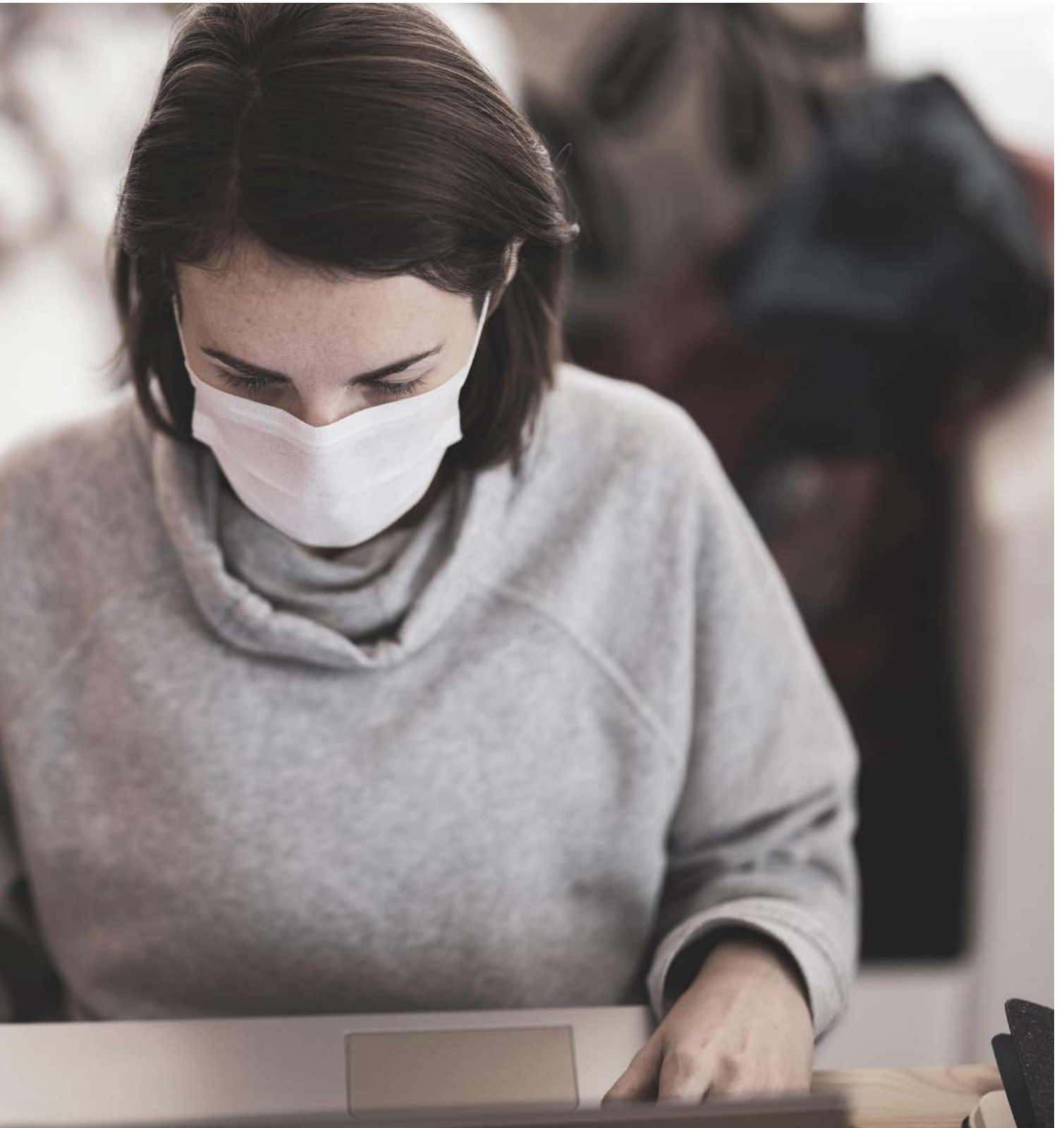
Un mes al 50%, un altre al 75% i per fi treballàrem al 100%. La gent començà a consumir tot allò que no havia comprat en els mesos passats, estava eufòrica i en efecte, tenia ganes de comprar qualsevol cosa. Durant el mes de juliol, el consum a escala mundial va ser tan fort que la demanda d'articles bloquejà la producció i va fer un efecte rebot que ocasionà una pujada de preus de les matèries primeres que afectà tot el món. A més, la demanda va ser tan forta que no hi havia matèria primera per a tots i les comandes començaren a retardar-se. Teníem encariment de preus i desabastiment de mercaderies. A més, durant els mesos de paralització mundial de l'economia per la pandèmia, les companyes navilieres varen haver de fusionar-se perquè no pogueren suportar tant de temps la inactivitat. Quan va tornar la hiperactivitat, no hi havia suficients vaixells per a transportar tots els contenidors que demanava l'economia global i això va dur un increment exagerat del preu del transport marítim i de les taxes. Resumint, tenim una pujada de preus per l'augment de la matèria primera, pel desabastiment i també un altre, per l'increment del transport de les mercaderies.

Estem a finals de l'any 2021 i els consumidors estan assumint els nous preus dels articles quoti-

dians, però hi ha un altre protagonista de l'economia: l'energia, principalment petroli, electricitat i gas i els seus costos. Feia alguns mesos que estaven a l'alça i les empreses estàvem assumint eixos costos sense repercutir-ho en els preus finals, però amb l'arribada de l'any 2022 totes les empreses han actualitzat els seus escandalls i en els seus preus han incorporat tots els sobre costos de l'any 2021 més les previsions per a l'any 2022.

El colp de gràcia de tot este desastre és l'esclat de la guerra entre Rússia i Ucraïna a finals del mes de febrer de l'any 2022, però açò es una altra història...

La vivencia de la pandemia. Una nueva forma de ver el mundo

Enrique Andrés Bonet

**Presidente del Consell Local Agrari d'Aldaia y Síndic del
Tribunal Comuner**

13 de Marzo de 2020, despertamos con la posibilidad de que el mundo se paralizara. Conforme fue avanzando el día, el Estado establece que a partir del día siguiente, no se iba a poder salir de casa, que teníamos que quedarnos en casa. Esto fue un antes y un después en nuestra forma de pensar, surgieron como consecuencia numerosas preguntas que generaron numerosas incertidumbres... ¿Y el trabajo? ¿Qué es el COVID -19? ¿Estaré infectado del virus? ¿Qué pasará si me quedo sin comida en casa? ¿Cómo continuarán los estudios? ¿Qué puedo hacer para protegerme?

Fueron unas primeras semanas de incertidumbre generalizada. Al principio a la hora de declararse el estado de alarma en el país, se indicó que solo podrían ir a trabajar aquellos sanitarios o personas que realizaran trabajos indispensables. Esto, en efecto, creó cierto reparo,

sobre todo a nivel personal, y es que claro, en mi ámbito familiar hay varias personas que son profesionales de la salud. Directamente, significaba que iban a estar expuestos a ese virus del que poco conocíamos pero que sabíamos que producía graves problemas que podían derivar incluso en la muerte.

Al principio, todos establecimos una serie de costumbres, formas de actuación y precauciones en el ámbito familiar. Siempre que veníamos de la calle a casa, nos desinfectábamos con alcohol, nos duchábamos e incluso nos desvestíamos en la entrada para evitar que el virus entrara en casa y que nos infectase. Todo esto fue en la medida de lo posible llevadero, hasta que empezaron a haber déficits en las oficinas de farmacia, supermercados y puntos de venta, como la ausencia de mascarillas, geles hidroalcohólicos, trajes de protección en los hospitales... todo este desabastecimiento generó aún más y más preguntas que nadie nos podía responder.

Los problemas mayoritarios aparecieron cuando estos déficits se hicieron notar en el ámbito hospitalario, y como consecuencia, los sanitarios empezaron a contagiarse con el virus por falta de recursos. Cuando todo esto estuvo en su mayor auge toda la población se volcó dedicando un minuto de aplausos diarios entorno a las 20:00 a todos ellos, los que estaban luchando a pesar de que estaban en riesgo por infectarse de COVID – 19, por poder salvar a la población que necesitaba de esa atención y cuidados. Y es que ahí vimos, de manera fehaciente ese juramento hipocrático de los médicos al finalizar la licenciatura.

Mientras todos los sanitarios seguían luchando por mantener en la medida de lo posible el virus controlado y evitando que siguiera contagiando a la población, los demás habitantes, nos tuvimos que digitali-

zar, y muchas empresas tuvieron que cambiar su concepción de trabajo manual para transformarlo todo a digital. Esto fue un elevado hándicap sobre todo para aquellas personas que en su vida habían utilizado un ordenador y tuvieron que aprenderlo de forma rápida en un periodo muy corto de tiempo.

Además de todo esto, en las redes sociales, aparecieron numerosos retos, para mantener a la población entretenida, ya que llegaron momentos en los que nos desesperábamos un poco por no poder salir a la calle ni quedar con nuestros seres queridos. Fue por eso mismo por lo que muchos empezaron a hacerse aficionados al deporte, ya que se ingeniaron para hacerlo en su casa, buscaron comer sano y mucha gente se inició en el ámbito de la cocina, así, después de este tiempo encerrados mucha gente se convirtió en chef.

Como bien recordamos, todos tuvimos que hacer “pequeñas locuras” para mantenernos entretenidos, con el fin no caer en la monotonía y sobre todo mantenernos saludables.

Desde mi punto de vista, todo fue un poco hándicap, ya que siendo persona que trabaja en el campo, y que mi ocupación laboral es principalmente en el ámbito agricultor, fue difícil trabajar los campos desde casa, pues es algo imposible... Al principio, cuando notificaron el estado de alarma y dijeron que no podíamos salir de

Ayudé con lo que disponía, pulverizando la población a lo largo del día

nuestras casas, supuso un quebradero de cabeza y es que había que ver cómo trabajar los campos desde la distancia, cómo limitar en la medida de lo posible las salidas y además gestionar muy bien el mantenimiento de los campos y intentando evitar que la producción no se viera afectada en un futuro. No obstante, esto no era todo,

puesto que disponía de maquinaria (tractor y una máquina de pulverizar), para agilizar la desinfección de las calles, ayudé con lo que disponía pulverizando la población a lo largo del día, para así eliminar en la medida de lo posible el virus de las calles.

Esto fue de lo de más impactante: muchas veces cuando ibas pulverizando

las calles que en un tiempo habían estado abarrotadas de gente y hoy se encontraban prácticamente vacías, salvo por alguna persona que llegaba de trabajar o que iban a comprar y retornaban a sus casas. Reconozco que faltaba la magia y la vida que caracteriza tanto a la población, esto fue una de las cosas más difíciles de afrontar en pandemia. Siempre recordaré cuando en uno de esos días en los que iba pulverizando las calles miré en repetidas ocasiones hacia arriba y visualicé en varias ocasiones a varios niños que se encontraban asomados a las ventanas con una mirada apagada, una mirada que no era en absoluto de

esperar en aquella *personita*, cuya única preocupación en la vida tenía que ser aportar y radiar felicidad, se encontraban ahora apagados. Esto fue un antes y un después en la forma de pensar, pues bien, había que luchar, esforzarse y todo para así conseguir que esa felicidad abrumase las calles del pueblo de nuevo.

Se marcó un gran objetivo a toda la población, basado en la empatía, un reto que se fundamentaba en cuidarnos nosotros y cuidar al prójimo. Este objetivo se vio muy condicionado por la evolución del confinamiento ya que ninguno queríamos vernos en la situación que nos podía llevar a desarrollar el contagiarnos de COVID19 y luego, se volvió a ver en el momento que se levantó la veda, cuando se nos empezó a permitir salir a la calle. Al principio en un rango de horarios basados en la edad de cada cual y de esa manera poder salir a la calle. Aunque no pudiéramos juntarnos con el resto de gente, verlos en la otra acera, en el fondo de la vía donde nos encontrásemos, volvía a dar poco a poco y de forma paulatina, esa vida que tenían las calles antes de la pandemia.

Societat i cultura

Caminant, fent cultura i salut

Francis López Sanchis

**Gestora tècnica de Cultura de l'Ajuntament
d'Aldaia i Directora del TAMA**

El mes de febrer de l'any 2020 començarem a pensar que aquell virus que estava tancant ciutats senceres a la Xina, estava acostant-se cap a la nostra zona de confort europea. Entràrem en el mes de març i s'iniciaren les primeres activitats festeres de les Falles de 2020: l'acte de la Crida, les mascletades, exposicions del Ninot, concursos de paelles i sopars als casals... Fins i tot celebràrem el dia 8 de març, Dia de les Dones, com cal, amb una mascletà i amb la manifestació reivindicativa i festívola...

L'ombra de l'amenaça del ja famós Coronavirus o COVID-19 sobrevolava els nostres caps com els núvols vaguen pel cel. La Meditadora, simbòlica figura d'una dona en posició de "Flor de loto", estava a la plaça de l'Ajuntament de València formant part d'un conjunt artístic creat pel dissenyador, artista plàstic i urbà Esciff i pel taller faller de Manolo Martín i José Ramón Espuig. Totes les persones la miràvem i, com un presagi, consideràvem la necessitat de reflexionar, de pensar sobre els nostres actes. El lema de la falla "Açò també passarà" mai ningú pensàrem que es convertiria en un emblema, en una expressió de desig.

Quan ens adonàrem, ja estàvem en dimarts 10 de març. Feia dies que veníem dient "ja veurem com queda açò", "ja està molt a prop", "Itàlia està

desbordada,” “ja hi ha casos a Madrid” “el tenim a València”... Sopant, va arribar l’esperat però dolorós anunci per part del Govern Valencià, encapçalat pel Molt Honorable President Ximo Puig, en el qual se’ns comunicava a la ciutadania que les Falles de 2020 no anaven a celebrar-se, se susprenien. Des de la Guerra Civil no havia passat un fet així.

Whatsapp, Twitter, Facebook, Instagram, TV, ràdio, premsa digital, premsa escrita, trucades de telèfon... en dues hores es simultaniejava l’ús de qualsevol mitjà per a compartir allò que estàvem vivint. Finalment, havia passat això que, a la vista de l’avanç de la COVID-19, totes les valencianes i valencians esperàvem i no volíem.

Recorde perfectament que a casa, després d’escoltar i veure la compareixença del Govern Valencià, estiguérem comentant-ho llarg i preveient diferents escenaris. També, en alguns moments recorde silenci.

L’endemà començava una nova jornada laboral, anímicament, distinta a la de qualsevol altre dia. A les 8.00 hores, pissarra i retolador en mà, l’equip de Cultura de l’Ajuntament d’Aldaia al TAMA vam tindre la primera reunió d’urgència, reunió de situació de crisi. Què ens queda pendent, què tenim programat, número d’entrades venudes, quina és la planificació d’espais i d’activitats... No sabíem què passaria, però havíem d’estar preparades.

Com a cap, esperava les instruccions de la nostra regidora, per on aniríem, cap a on... Per part de l’Institut Valencià de Cultura i del Circuit Cultural Valencià també tot era rumorologia: tancarem teatres? Espais culturals?, sí, no, ja veurem... Treballàrem amb tensió i a marxa forçada per deixar-nos preparats tots els documents en cas de suspensió. Què passava amb els contractes, amb les autoritzacions de crèdit per a fer front a les programacions, com avisar al públic... I, a tot açò i al mateix temps, comentant “el paper higiènic i els productes de neteja estan esgotant-se”.. açò no era cap situació fantàstica ni fictícia, ens estava passant de veritat.

Eixe dimecres, marxàrem més enllà de les 15.30 hores a casa a dinar i sobre les 17.30 hores vaig rebre la trucada de la regidora de Cultura Empar Folgado

”Francis, els centres culturals anem a tindre que tancar-los. Avisa les associacions culturals nostres i posa-los sobre avis”. Trucades i trucades de telèfon, Whatsapps a través dels quals es transmetia la preocupació dels col·lectius ”què anem a fer, què va a passar”, “estem atents i a disposició d’allò que ens digueu”,...es notava i se sentia la preocupació, la por a allò tan desconegut.

Les persones més majors, com la meua mare, deien “és que una guerra sabem què és, però açò!”. I nosaltres preparant cartells i redactant textos que mai haguera imaginat que caldria. Dijous 12 tot el dia i divendres 13 encara va anar tot més de pressa. Les

difícils situacions i decisions polítiques anàvem prenent-se. Arribaven rumors d'un municipi i de seguida t'arribava una nova instrucció municipal que modificava l'anterior que havia estat més suau.

Així, tancàrem l'accés al públic de tots els edificis culturals municipals i què a nivell associatiu local, afectava a més de 3.000 persones: el TAMA, el Teatre del Mercat i les activitats de l'Escola Municipal de Teatre d'Aldaia, del Museu del Palmito (MUPA), de la Casa de la Música i les activitats de l'Escola Municipal de Dansa d'Aldaia (també l'extensió al Centre Matilde Salvador), de la Unió Musical d'Aldaia, de la Banda Simfònica d'Aldaia, de l'Agrupació Musical Els Majors de l'Horta Sud, de l'Orfeó d'Aldaia, els cursos de formació de diferents serveis municipals, assajos i cessions varies, del Centre d'Arts i Oficis, de l'espai d'art dels centres Gent Jove i del Matilde Salvador... Clar, les entitats preguntaven com poder accedir als seus ordinadors de les oficines, tan sols una persona podia fer-ho abans de finalitzar el divendres 13 de març perquè una altra tempesta fosca i tenebrosa s'acostava: la possibilitat de patir un confinament domiciliari de tota la ciutadania. Tot i així la col·laboració i resposta de les entitats culturals locals fou immediata i exemplar. El matí d'eixe mateix divendres al TAMA, el vam viure amb especial nerviosisme. Maria, la filla de M.Ángeles, la gestora tècnica administrativa de Cultura, vivia a Londres i via whatsapp li comunicava a sa mare que la BBC estava anunciant que a Espanya decretarien l'estat d'alarma.

De nou, l'equip de Cultura, marxàrem a dinar el divendres però ja acomiadant-nos perquè amb molta seguretat dilluns ja no tornàriem al TAMA. Per la seua part, el departament d'Informàtica de l'Ajuntament d'Aldaia, a una velocitat de creuer, ja ens havia comunicat les instruccions per a treballar telemàticament des de casa. Era una cosa

#CulturaVivaAldaiaEnCasa
#JoEmQuedeACasa

<p>DIMECRES 22 D'ABRIL</p> <p>De les 18.00 a 22.00 hores</p> <p>"Anna i la màquina del temps" de Dacsa Produccions i l'Escalante Centre de Producció Teatral.</p>	<p>DIUMENGE 26 D'ABRIL</p> <p>De les 19.00 a 23.00 hores</p> <p>"Cos a Cos" de Fil d'arena. Dansa per a tots els públics.</p>
<p>DIMECRES 29 D'ABRIL</p> <p>De les 18.00 a 22.00 hores</p> <p>"Oníricus" de La Troupe Malabó. Circ per a tots els públics.</p>	<p>DIUMENGE 3 DE MAIG</p> <p>De les 19.00 a 23.00 hores</p> <p>"Lázaro" de Leamok. Teatre i hip-hop per a públic jove i adult.</p>
<p>DIMECRES 6 DE MAIG</p> <p>De les 18.00 a 22.00 hores</p> <p>"Descubriendo la isla del tesoro" de JM Gestion Teatral. Teatre-musical per a xiquets i xiquetes.</p>	<p>DIUMENGE 10 DE MAIG</p> <p>De les 19.00 a 23.00 hores</p> <p>"La vaca que riu" de Patricia Pardo. Teatre-denúncia per a públic jove i adult.</p>
<p>DIMECRES 13 DE MAIG</p> <p>De les 19.00 a 23.00 hores</p> <p>"Jose Mª Santandreu, clarinetista," Música per a tots els públics.</p>	<p>DIUMENGE 17 DE MAIG</p> <p>De les 19.00 a 23.00 hores</p> <p>"Matx de improvisació" IMPROU amb la col·laboració de l'EMTA. Teatre-improvisació per a tots els públics.</p>

Gràcies a totes aquestes cïes i formacions que han donat l'autorització per a reproduir les seues produccions.

que mai havíem fet ni tampoc era gens fàcil entendre el funcionament de la nova ferramenta de treball. Estàvem davant un panorama incert i insegur, ple de dubtes i temors.

I el dissabte 14 de març de 2020, el President del Govern de l'Estat, Pedro Sánchez, va anunciar públicament que entràvem en l'era de l'estat de confinament. Mitjançant un Reial Decret, el 463/2020 de 14 de març, es declarava el primer estat

d'alarma que coneixíem moltes generacions de ciutadans al nostre territori. Si feina és programar i generar activitat, feina és desfer-la i a més a més, des d'una perspectiva totalment desconeguda. Diligències, resolucions, publicacions al

I Cicle Online

DES DEL SOFÀ

Teatre Dansa
Circ Música
Espectacles

Després de més de 30 dies de confinament i d'esforç per eixir de la situació que estem vivint provocada pel Covid-19 i la necessitat de decretar l'estat d'alarma, hem pensat en oferir-vos el **I cicle online "Des del sofà"**. Esperem que gaudiu i que, si heu tingut l'oportunitat de viure en directe estos espectacles al TAMA, ho recordeu amb sentiment i estima.

BOE i al DOGV continues, tant que una redefinia l'anterior... i nosaltres llegint, llegint i llegint.

Ràpidament a Aldaia, els primers dies de la primera setmana, a iniciativa de la regidoria i servei de Cultura creàrem el grup de whatsapp "Cultura Viva Aldaia" amb la intenció de compartir al Facebook cada dia allò que es produeix des de cada entitat cultural municipal: música, cant, obres d'art, el grup de danses, la ronda d'Aldaia, cant d'estil, classes de teatre de l'EMTA i de dansa de l'EMDA, espectacles de teatre i de dansa... Al llarg del confinament, ininterrompudament, compartírem tot el saber fer de les nostres entitats culturals municipals.

Simultàniament, la gestió no parava i una màxima s'encunyava entre el món de la Cultura: "la Cultura no se suspèn, s'ajorna". De fet, el dia "27 de març Dia Mundial del Teatre," les programadores i programadors del Circuit Cultural Valencià editàrem i compartírem un vídeo on llegírem els paràgrafs del manifest teatral de 2020 i on declaràvem la voluntat de no suspendre cap espectacle programat, sinó d'ajornar i continuar així amb la gestió. Amb esta acció instàvem a mantindre i donar suport a les programacions i a seguir endavant per damunt de tot.

El grup de whatsapp de tècniques i tècnics de Cultura bullia. Persones professionals compromeses, implicades, preocupades per la gestió i la ciutadania dels seus municipis... al llarg del confinament aportàvem, discutíem maneres de com fer i

afrontar la situació. Al llarg de quasi noranta dies que estiguérem confinats, al grup de whatsapp dels professionals i tècnics de cultura municipals les idees bullien i brollaven, ens intercanviàvem informació, compartíem dubtes i pensaments o maneres de fer les coses... una vegada ens desconfinaren i haguérem de reprendre l'acció cultural presencial, ja estàvem preparats. Tot i això seguíem. Férem realitat i possibles moltes idees i noves maneres de gestionar. Redactàrem i aplicàrem plans de contingència i protocols de seguretat que ningú ens dictava però que nosaltres generàvem amb tot l'esforç. Per altra part, les companyies de teatre, dansa, circ i les formacions musicals també estaven preparant-se i elaborant propostes escèniques per adaptar-les al carrer, estudiant-ne la viabilitat i les normes de seguretat i prevenció davant la COVID-19.

Recorde que vaig haver d'anar a finals de març al TAMA acompanyada d'un salconduit i la freda sensació de no veure cap persona pel carrer, em vaig creuar amb 2 vehicles a tot estirar i amb la imatge d'estar treballant al TAMA amb la trista i única comunicació que em facilitaven el mòbil i la pantalla de l'ordinador.

Una nova ferramenta va aparèixer a les nostres vides laborals: la videoconferència o videoreunió. Totes les setmanes en teníem de l'equip de Cultura. Manteníem la relació, ens veíem les cares, ens contàvem com anaven les coses i revisàvem tota la gestió. Jo sempre vaig dir que estàvem fent realitat totes els "re" possibles: replanificar, reinventar, regestionar, refer, reinterpretar, renovar...

Fa 33 anys que vaig començar la meua trajectòria en la gestió de la Cultura al poble d'Aldaia. Aldaia, sempre distinta, sempre peculiar, en aquesta difícil crisi provocada per la Covid-19, treballàrem per alimentar l'ànima de la ciutadania i del públic que participa i viu les nostres programacions.

I això és possible per les seues característiques inherents: la llibertat i la capacitat creadora. I d'ací, el dia 22 d'abril fins el 17 de maig de 2020 va néixer la programació del 1r cicle *online* "Des del sofà", el qual a través del Facebook del TAMA podies veure cada dimecres i diumenge de la setmana i a una hora concreta, diferents espectacles per a tots els públics: jove i adult, teatre, dansa, circ, improvisació, música... que ja havien estat programats a l'escenari del TAMA. He de dir que l'autorització i col·laboració de les companyies per a poder mostrar els seus espectacles a través de les pantalles i sense la interacció del públic fou immediata.

I arribà el dia que poguérem eixir al carrer. Començàrem a trobar-nos tímidament als espais oberts passejant a determinades hores i de manera escalonada. I, de nou, Aldaia també fou única. El dia 2 de juny fórem una de les primeres ciutats que va presentar una programació cultural. Per a tal fita vam pensar en aprofitar els balcons, les finestres, la terrassa d'un bar, els cantons i confluències dels carrers a diferents zones de tot el poble. Per nom era tota una declaració d'intencions: "Caminem Junts. Cultura Viva als carrers d'Aldaia", tot un cant a l'esperança.

L'inici estava previst per al dissabte 6 de juny, però com que va decretar-se dia de dol nacional, ens va obligar donar l'eixida a caminar el dimarts 9 de juny a la confluència dels carrers al voltant del *cuartel* de la Guàrdia Civil. Les veus de la soprano Saray Garcia i del tenor Pascual Andreu ens transportaren al paradís. El públic per les voreres, en silenci i emocionat. Una emoció continguda trencada per la música i la veu, pels aplaudiments, per les mirades que era amb l'únic gest amb què podíem expressar la felicitat perquè les mascaretes impediérem veure la resta de la cara. I així, al llarg de sis setmanes que seguiren amb monòlegs amb Rafa Alarcón i amb la participació de la percussió de les entitats musicals d'Aldaia, de la Unió Musical d'Aldaia i de la Banda Simfònica, del Cant d'estil de l'Associació Albaes d'Aldaia, la Coral Harmonia, el Club de patinatge i el Club de gimnàstica rítmica, l'Associació Cultural Andalusà d'Aldaia i les iniciatives culturals que podien compartir-se amb tant sols aguaritar per un balcó, una finestra o una cantonada.

Continuàrem al llarg de tot el mes de juliol. Vora una trentena d'activitats, sempre aprofitant l'aire lliure i controlant que la duració no superara els 35' per evitar tindre massa temps a persones congregades i recordant, contínuament pels micròfons, les normes i restriccions a complir. Mai, mai haguérem imaginat un escenari d'aquestes característiques i en aquestes condicions.

Però ho férem i començàrem, de nou, a caminar amb una aposta decidida i contundent en la qual la Cultura era la que feia possible, una vegada més, que les persones ens sentírem vives, ens sentírem part d'una comunitat, d'una societat i que som un conjunt, no éssers individuals.

Molt especial fou la gravació dels *Cants del Carmina Burana* de Carl Orff, obra interpretada al TAMA per l'Orfeó d'Aldaia i compartit per xarxes socials. Sense públic, intèrprets musicals i direcció a l'escenari i, els intèrprets corals al pati de butaques. Solament de pensar-ho, em posa la pell de gallina.

El 9 d'octubre de 2020, la Cultura fou reconeguda com a bé essencial i va rebre la distinció de la Generalitat Valenciana posant-la al nivell del treball que al llarg del confinament havien fet sanitat, educació, serveis socials, bombers i forces de seguretat, transport... Vaig tindre l'honor de ser la persona escollida per la Generalitat Valenciana per a rebre la distinció.

La meua trajectòria i el treball portat a terme al capdavant de l'Ajuntament d'Aldaia en l'àmbit de la gestió de la Cultura motivaren que fora la persona escollida per a representar a tot el sector professional valencià de la Cultura. Fou un privilegi i un moment emocionant únic en la meua vida però, també és cert que, qui no pensa que la Cultura va jugar un paper fonamental durant els 90 dies que estiguérem tancats a casa? Hores i hores de pel·lícules, concerts, espectacles o música es consumiren des de qualsevol

FESTIVAL *L'Esclat* DANSA
CIRCUITO BUCLES

1a EDICIÓ
21
MAIG
2021
ALDAIA

AL VOLTANT del TAMA
a partir de les 17:30 h.

LA CASA AMARILLA
"La vuelta al mundo en
80 años"

EVA BERTOMEU "U"

TAKIRI ART "Cube"

TITTOYAYA DANSA
"Social Animal"

MAREA DANZA "Roda"

racó d'una casa... Eixe dia, per primera vegada, la Cultura fou reconeguda, institucionalment i políticament, com un bé essencial. Era la primera vegada que es produïa aquest canvi de concepte. La Cultura, que durant el confinament havia salvat a milers de persones de la soledat i de la tristor, passà de ser allò que ocupa el temps lliure, a allò vital per a viure.

No és casualitat que les distincions de 2020 del govern de la Generalitat Valenciana, les més importants del nostre territori, hagen valorat la responsabilitat del poble valencià i hagen fet aquest reconeixement a la Cultura. El sector de la gestió de la Cultura o de les Arts Escèniques, Plàstiques, Cinematogràfiques, Música, Literatura, Edició,... són tot un conjunt de profes-

sions que ens fan sentir emocions, vibrar, alimenten l'ànima de les persones... Si ens parem a pensar una miqueta, què haguera sigut de les hores i hores del confinament sense la Cultura? Ens ha salvat. Ens ha curat. Això l'ha convertit en essencial. I és prou curiós que haja calgut una pandèmia i un estat d'alarma per a adonar-nos d'eixe aspecte fonamental del fet cultural. En línies generals, la cultura sempre passa desapercibuda i no és considerada important per a la vida de les persones, però

després, és la que ens ha sostingut i salvat (també) l'ànima i l'ànim de les persones enmig d'aquest període pandèmic tan difícil.

Així, un diumenge del mes d'octubre reiniciàrem la programació escènica amb el 4t Festival de teatre de carrer i circ "Colors" (amb totes les mesures de seguretat recomanades per la GV: mascareta, distància de seguretat, higienització de les mans, registre de nom i cognoms de persones assistents...). A partir del següent divendres, la programació ja va passar a la sala i a l'escenari del TAMA, amb un aforament reduït a un 30% d'ocupació amb la intenció d'extremar la prevenció. Val a dir, que hem tardat 2 anys en recuperar el 100% de l'aforament de tots els nostres espais culturals.

Els horaris de programació s'adequaren als diferents tocs de queda. La impressió dels programes de mà i programacions va quedar com a record d'una era. A partir d'aquell moment, en començava la de la comunicació reina de les xarxes socials i els codis QR per donar lectura als programes dels concerts de les bandes de música.

Gravàrem nous avisos de sala per al TAMA en els quals transmetíem la normativa vigent i les restriccions que estem obligats a seguir. He de dir que tot i el nerviosisme que passàvem, era una satisfacció rebre les felicitacions del públic pel compliment i l'aplicació de les mesures de seguretat. Era molt bonic escoltar "què a gust i quina tranquil·litat sentim quan venim al TAMA" El públic ha estat corresponsable i responsable durant la situació. Cal fer un reconeixement i un homenatge al comportament cívic, respectuós i solidari amb les condicions que hem hagut de viure.

Però la COVID-19 seguia ací, a l'any 2021 no ens deixava i la variant Delta i Òmicron irromperen de nou en les nostres vides. *No, per favor!* Altra vegada quasi a començar, solament amb una diferència i és que

haviem après, estàvem més preparades i, per tant, més serenes per afrontar nous escenaris i realitats pandèmiques. De fet, en aquestes noves onades, les classes *online* han estat una realitat des del primer dia de tancament de les instal·lacions municipals. Aprenem diàriament i l'experiència viscuda des del 14 de març de 2020 a dia de hui ens ha ensenyat a treballar en línia i a relacionar-nos d'altra manera. Aquest fet demostra la vitalitat de les persones i de la ciutadania. Tenim una alta capacitat d'adaptació a les situacions extremes fins i tot desconegudes com ho és una pandèmia.

Fou increïble però gràcies a un equip professional de treball cohesionat i implicat en el fet cultural, des

5 D'AGOST D'UN
1921 - 2021

La Baixà ens

del servei de Cultura de l'Ajuntament d'Aldaia, els dies de confinament i «postconfinament» intentàrem seguir produint i gestionant tots els nostres àmbits. En un breu resum podem dir que:

- Gestionàrem la devolució de les entrades dels espectacles ajornats, així com diligències que no suspenien un espectacle si no que, fins nova reprogramació, comunicàvem el seu endarreriment i que, per tant, havíem de gestionar amb la intervenció municipal el manteniment del crèdit autoritzat per a portar-los a terme.
- Així com la posada en marxa de les classes *online* de l'EMTA i de l'EMDA, en les quals professorat i famílies així com l'alumnat s'entusiasmaren des del primer moment.
- Reorganitzàrem el funcionament i la dinamització dels espais municipals de Cultura: TAMA, Teatre del Mercat, MUPA (Museu del Palmíto), Casa de la Música (centre de formació musical i EMDA), espais d'art del Centre Gent Jove (anomenat Pl. Major) i del Centre Matilde Salvador, Temple de Música de la Pl. d'Europa, Centre d'Arts i Oficis Artístics, el carrer... L'any 2020, les presentacions falleres i els seus actes, sense cap dubte, s'ajornaren definitivament. Però sí es portaren a terme en la tardor de l'any 2021. De manera rigorosa i excel·lent. Complint amb tota la normativa i amb una gran compromís per part de la coordinació de la Junta Local Fallera i de totes les falles d'Aldaia.
- Gestionàrem i vam previndre la programació escènica per a quan fora possible, però, amb la intenció de tindre immediatament una oferta de qualitat perquè la ciutadania gaudira i redignificara el dret a ocupar de nous els espais escènics d'Aldaia, tant d'interior com a l'exterior. Programació regular i continua del TAMA (divendres i caps de setmana possibles) i del Teatre del Mercat (EMTA), cicles Bonic i Intimíssim, Volem, Festival de teatre de carrer Colors.

Ara em resulta molt bonic recordar determinats moments especials, com ara, els xiquets i les xiquetes que acudiren al Festival Colors 2020, sense cap instrucció i per iniciativa pròpia alçaven els braços i es mesuraven la distància entre ells. Actuaven igual que ho feien a l'escola. Les persones més majors anaven acudint i congregant-se evitant la proximitat. Mascaretes, gels higienitzants i el continu recordatori de les mesures a complir donaren com a resultat un gran Festival Colors. Les persones, teníem por, però volíem ser persones i aprofitar qualsevol moment per eixir al carrer i compartir un moment, en aquest cas, cultural.

Al TAMA, com ja he dit abans, començàrem la programació amb un aforament d'un 30%. Les butaques estaven identificades amb unes bandes que es podia llegir la llegenda "Per la seua seguretat, no m'utilitze"; 3 de cada 4 butaques portaven aquesta mena de "bufanda". A l'entrada i al moment de la compra, un registre exhaustiu del nom complet de l'espectadora o de l'espectador, DNI, telèfon de contacte i la fila i butaca on seia

cadascun. Un control que haguera permés als rastrejadors identificar un possible brot en el cas de produir-se. I un detall digne de ser mencionat: el nerviosisme que com a responsable tècnica de les instal·lacions culturals municipals vaig patir setmana rere setmana. Ho confesse: només tenia ganes que passara una setmana rere d'altra i no rebre la trucada dels rastrejadors. Somiava que passaren 7 dies, un darrere l'altre. Era un premi, una recompensa, un regal, era positiu perquè significava zero contagis en els nostres espais culturals i en el seu ús.

Molt important destacar, l'edició al carrer del 1r Festival L'Esclat de dansa al mes de maig de 2021. Recorde que, els dies anteriors a la cita, la informació que arribava pels mitjans de comunicació no era gens bona. Amb nerviosisme per la responsabilitat, políticament i tècnica, seguïrem endavant amb la idea. Apostàrem fort. Aplicàrem el mateix tractament que dins de la sala del TAMA o d'un dels nostres espais culturals: registre de persones assistents, mascareta, higienització de les mans i distància de seguretat.

- Gestionàrem les edicions de caràcter patrimonial i etnològic del municipi, vinculades al Museu en alguns casos (col·lecció opuscles La Llotgeta), o de recuperació de patrimoni cultural (CD compositors d'Aldaia 2), catàlegs de les exposicions de fons fotogràfics i l'exposició a l'aire lliure "*Abelard Comes: cronista de la imatge i del temps. 30 anys fotografiant l'Horta (1984-2012)*". Una mirada al passat que fa un reconeixement a tota la ciutadania d'Aldaia i a l'evolució de la comarca o altres exposicions monogràfiques com la de l'actor Jorge Mistral o el cantant Juan Bau, tots dos aldaiers. Molts d'estos treballs han anat produint-se fins i tot sense poder-se presentar per no poder congrega a públic a causa de les restriccions. I han estat guardats en caixes fins que

la pandèmia ens ha anat permetent programar la seua presentació a la ciutadania.

- Modificàrem les condicions per poder atorgar a les associacions culturals d'Aldaia (musicals i artístiques) ajudes i subvencions que els facilitara seguir mantenint la seua existència.
- Seguïrem amb la gestió de la RUA (Ruta Urbana Artística d'Aldaia) i la configuració urbanística d'Aldaia des de la perspectiva de les arts plàstiques. I tot seguint amb totes les normes i restriccions, fins l'estiu de 2021 aconseguirem tindre més murals i obrà pictòrica als carrers d'Aldaia. Ara mateix amb una ruta al carrer amb més de 18 obres artístiques que no va parar de gestionar-se, ni estant confinats ni després, en els diferents intents de reobertura que hem anat vivint.
- Al MUPA portàrem a terme tasques de manteniment, neteja i cura de l'artesanía de la col·lecció museogràfica allí dipositada, única en el món. Continuàrem actualitzant, negociant i augmentant els convenis de cessió i de donació de l'artesanía palmitera. Entre d'altres, el significatiu llegat de la compositora castellanenca Matilde Salvador. Més tard, ja a la tardor de 2021, començàrem a rebre les primeres visites d'excursions grupals.
- Modificàrem i ajornàrem fins nou avís la cessió d'espais culturals municipals a les associacions locals.
- Redactàrem i implantàrem els protocols de seguretat i prevenció de la COVID-19. A partir de juny de 2020, també començàrem a treballar en la redacció del Pla de contingència per a previndre la reobertura dels espais culturals municipals. Una vegada més fou exquisida la col·laboració de totes les entitats culturals d'Aldaia, de les falles, de la ciutadania i del públic que ha complit i estan complint amb tot allò que se'ls comunica (i si algú no sap o té dubtes, pregunta). Màxim respecte en este sentit. L'aforament dels espais culturals inicial fou del 30% fins que es modificà en maig de 2021 a un 50% i a la tardor a un 75%...i així successivament, fins arribar al desitjat 100% d'aforament.

- Cal fer menció a un fet important pel seu significat per al poble d'Aldaia. L'any 2021, va ser l'any de la Commemoració de la Baixà del Crist. Celebrarem 100 anys de La Baixà del Santíssim Crist dels Necessitats que es porta a terme cada 5 d'agost, vespra de la festa grossa, vespra del dia del Crist. Es complien 100 anys ininterromputs (a excepció del període de la guerra civil) que els coets amb tenalles acompanyen el trasllat de la imatge del Crist des de l'església de La Saleta a l'Església de l'Anunciació. El lema: "100 anys d'un poble. La Baixà ens uneix." Una escultura, una marxa processional del Foc, un opuscle, una audiovisual, un mural, una exposició. Activitats que mostraven el sentiment i les senyes d'identitat d'un poble.

Ha estat un període esgotador perquè hem tingut una gran responsabilitat al capdavant de les instal·lacions culturals que gestionem a Aldaia i de les persones que passen per elles. També ha estat fonamental, important i necessari estar al dia, més que mai. Hem llegit resolucions, instruccions quasi diàries, que canviaven en funció de les circumstàncies de la pandèmia. Però tot el món hem treballant molt i de debò. Amb el rigor i professionalitat de sempre però amb una exigència molt elevada. I és curiós, però encara m'illusione, ens il·lusionem amb els projectes que posem en marxa a Aldaia o en la programació que es manté per damunt de tot. Crec fermament en la Cultura, en la seua força i poder per a canviar el món per a ajudar-nos a estar per damunt dels entrebancs. Sincerament, tan sols la Cultura ens fa sentir-nos lliures i volar, tot i confinats en una casa.

**La Cultura provoca,
motiva el pensament,
la conversa, la relació
entre les persones. És
un fet socialitzador
brutal**

Pense que la Cultura pot ser un fet puntual i efímer però que pot marcar-te de per vida. Pot ser eterna la relació que mantingues amb ella. T'envolta i t'arropa però mai et deixa indiferent i si ho fa sempre pensaràs per què. La Cultura provoca, motiva el pensament, la conversa, la relació entre les persones. És un fet socialitzador brutal. Des de la llibertat, que es inherent a la Cultura, se'ns educa. La Cultura ens fa lliures. I si a la Llibertat i la Cultura li afegim l'Educació tenim els pilars fonamentals d'una societat. Mai hauria d'estar qüestionat aquest tripartit. Si tot el món s'ho creguera, tot aniria millor.

És la Cultura això que ens fa estimar les tradicions, els costums però també la que ens mostra la modernitat, l'atreviment i les transgressions. La Cultura des de la diversitat, possibilita la convivència. Sabers, creences que ens uneixen o separen però

que fan possible que les persones parlem i intercanviem, tot ensenyant-nos els uns als altres. Doncs amb la paraula i dialogant, però també amb un espectacle de teatre, de dansa, de circ, de carrer, amb un concert, amb un llibre, amb un quadre o mural, amb un documental, amb una imatge... Abans i ara la funció de teatre o el concert es fa igual, hi haja 25 que 600 persones en la sala. Hi haja 15 persones que un centenar.

El fet cultural es produeix de la mateixa manera i amb la mateixa qualitat. Sí és cert que el moment que hem viscut ha estat molt especial i gens previsible. La incertesa és enemiga de la participació i s'ha percebut que la ciutadania, el públic, ha viscut molt pendent de les notícies de les rodes de premsa i de les noves restriccions que anaven arribant. De fet, ens ha passat en alguna ocasió que al TAMA s'han quedat butaques buides que han estat comprades. Però el més important és que el públic ha eixit satisfet de la sala i amb el convenciment que ha estat en un espai que els ha oferit seguretat. Hem après que els espais culturals són segurs 100%. Hem aplicat els protocols i els plans de contingència amb molt de rigor. Al llarg de molts dies, mesos, no ha hagut persona que accedís a un espai cultural que no estiguera identificada i a la que no se li exigira complir uns mínims de prevenció. Sabem que la Cultura és segura. La ciutadania ha vingut als espais culturals a gaudir del moment que li oferix la cultura. I ho ha fet perquè es sent en un espai segur, sent que hi ha menys risc que en altres llocs de reunió de persones. Mentrestant un espectacle o un concert tinga públic, i no parle de quantitat, els teatres, els auditoris, les cases de cultura, les biblioteques, el carrer...són per a les persones i estaran oberts, amb criteris de seguretat, per a la ciutadania.

Hem après moltes lliçons i d'algunes d'elles les persones hauríem de ser intel·ligents i conservar-les, però hi ha una lliçó fonamental i és que les persones si volem, podem. I que la Cultura ens ajuda a conviure, ens fa millors persones i és sanadora.

José Marín Rodríguez

L'educació en temps de pandèmia i la llicència del virus

Paula Boscà López
Mestra

L'educació és tan antiga com la persona, però ha viscut, també, canvis i transformacions des d'Adam i Eva. A les societats actuals, amb moltes diferències, està present a tots els països, a totes les cultures. Si parlem de l'Europa que coneguem, del món occidental, l'educació ha estat —o hauria d'haver estat— sempre una preocupació de tots els governs, els quals sempre han tingut la temptació de marcar la línia ideològica i les seues prioritats. Alguns estan a favor de l'educació laica, de l'educació pública pagada per l'estat, d'una educació basada en els valors, la disciplina, l'esforç... Moltes varietats, moltes diferències, però una realitat, com deia, que hi està present a tots els països.

Una altra característica de l'educació dels nostres temps és que les famílies dipositen “la responsabilitat” de l'educació en el govern de torn. És un dret per als fills i filles, de més o menys qualitat, però un dret. Cal dir també que com és un dret i gratuït, en massa ocasions no ha estat valorada per algun alumnat i per algunes famílies.

Davant d'esta radiografia de l'educació, ves per on, hi apareix un virus, i no sé si per a quedar-se o no, però la bona qüestió és que ell solet ha estat capaç de fer una solcida impressionant a tot el món de l'educació: d'ací i d'allà. Tant és així que, al País Valencià sabíem com i on estàvem el dia 14 de març, sabem on estem ara, però no tenim una idea clara cap a quin sistema educatiu anem.

Hem viscut experiències, (encara ara i no sé fins a quan) i situacions que eren simplement inimaginables, i de segur ningú no ho havia pensat. Quan hi havia un “pont” escolar, ja era una tragèdia; o l'horari de setembre o juny; o les vacances d'estiu... sempre suposava un problema familiar. Ningú podia pensar que de hui per a demà tancaríen els centres educatius i a tots els nivells, i que això no suposara cap revolta ciutadana. Un virus ha estat el culpable d'aquest fet i de molts altres. Així, hem hagut d'acceptar la realitat i confinar-nos a les cases.

A partir d'eixe moment s'han pogut constatar diverses coses i diverses realitats. El conjunt (en general), del professorat ha tornat a fer de mag, a inventar-se o reinventar-se per a poder seguir en contacte amb el seu alumnat i poder atendre, acompanyar, ajudar, educar. I ací, apareixen les plataformes d'internet, els recursos que ha posat en marxa la nostra conselleria, les incidències d'alguns mitjans, entre altres coses, perquè mai no havíem pensat que s'haurien d'utilitzar massivament... Hem passat (sobtadament) d'estar a classe o estar davant un ordinador.

Les famílies han vist com els seus fills i filles no podien eixir de casa i han comprovat que connectar-se a l'ordinador ja no era solament per a jugar sinó la manera d'“anar a classe” i fer els deures, atesa la situació mai prevista ni imaginable. D'esta manera, hem sigut conscients també

de la importància de tenir internet a casa o d'accedir aparells que permeten la connexió amb qualitat i potència. I arran d'això, hem conegut també això que en diuen de la bretxa digital. Perquè, hi ha alumnat que ha hagut de fer els treballs o seguir les classes (quan i com ha pogut) mitjançant els mòbils dels seus familiars.

És cert que Miquel Soler i tot el personal de la Conselleria d'Educació ha hagut, també, d'aprendre a viure i conivir a l'època del virus. No estàvem preparats per a fer front a esta pandèmia, entre altres coses perquè ens era difícil de creure. Inicialment, eren quinze dies, però després, sorgien preguntes com quines notes em posaran quan tornem a l'escola, com recuperaré allò que no hem donat a classe, si podré passar de curs... Tota una bateria de dubtes que el dia a dia i amb la gravetat del virus, ens hem anat aclarint. Ara ja sabem que no tornarem a classe aquest curs. I de passada, tenim resposta a moltes de les preguntes que ens fèiem.

Allò més greu, al meu parer i ara per ara és que ja sabem com acaba el curs, però no sabem com començarà el proper. Hi ha interrogants que romanen en l'aire: sabem quina educació hem viscut, què han suposat aquests tres mesos fins a finals del curs 19/20, però no tinc clar cap a on anem, ni a què ens haurem d'adaptar. No sé tampoc si la situació que hem viscut i encara vivim, servirà per a preparar el futur, l'única certesa potser és que la realitat no serà com abans de març. Per tot això, sí m'agradaria molt, moltíssim, que aquest pas pel coronavirus ens permetera reflexionar i valorar algunes coses que les veiem com a normals i, tal vegada no fèiem com cal.

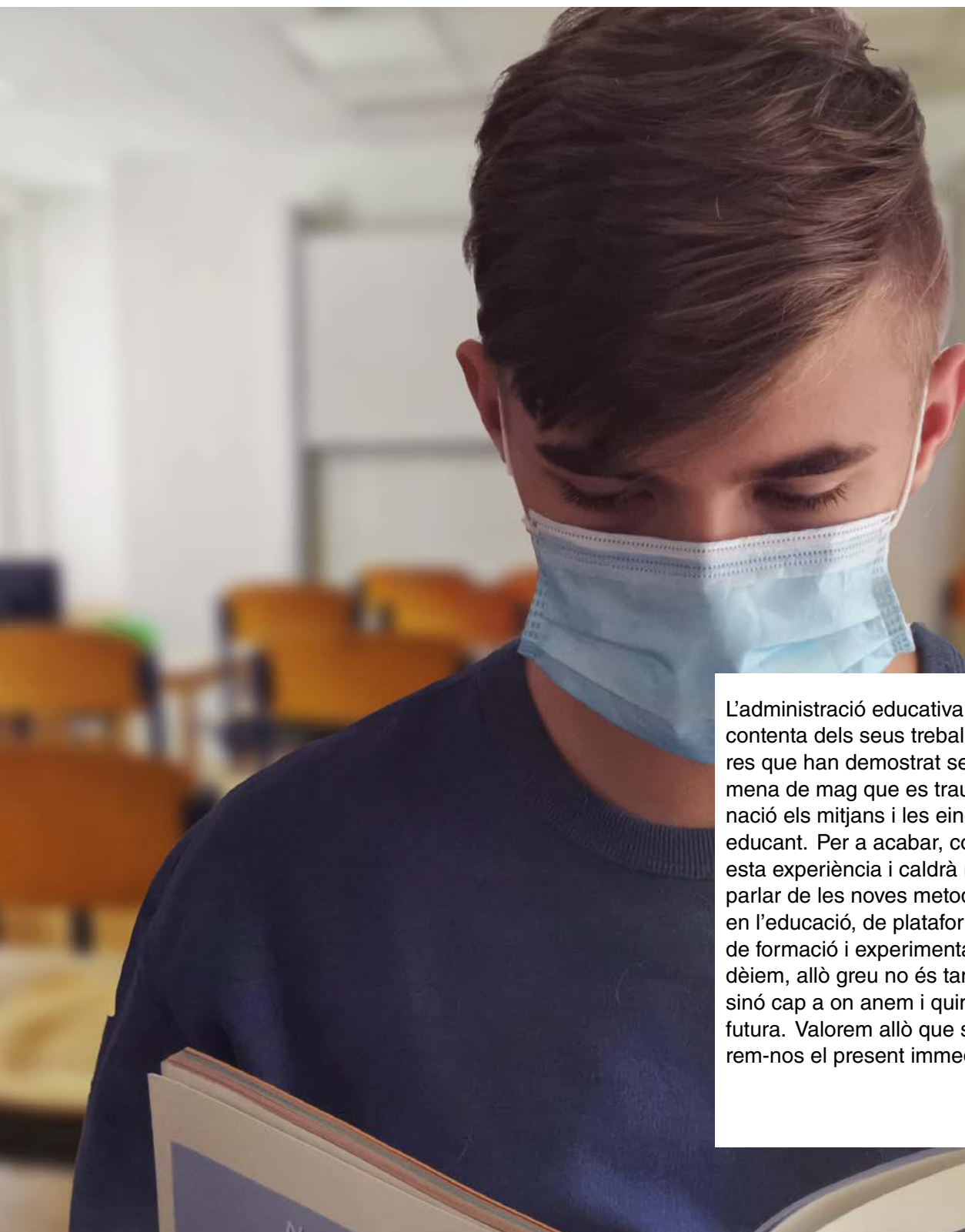
Considere necessari doncs, que les famílies mediten una miqueta més sobre el paper de l'educació, més enllà d'eixa concepció injusta de "guarderia" gratuïta. Caldrà que es

valore, i molt, l'educació i la tasca de tot el professorat, que són els veritables professionals. Hem de veure els centres educatius com a una sort de temple civil que acull i proporciona educació i formació als éssers que més estimem del món. Això insistisc, implicarà valorar amb "contundència" els centres i els professionals que hi treballen.

L'alumnat, per la seua banda, també pot haver après algunes lliçons. És cert que sovint afirma que l'escola o l'institut és un rotllo, que el professorat solament vol posar treball i no pensen amb nosaltres, que no serveix per a res l'esforç... Ara però, i més que mai, estic segura que més d'un alumne o alumna haurà tingut l'ocasió de canviar eixe plantejament i valorar com de bé era anar al seu centre i quin paper feia el seu professorat. Fins i tot, m'atrevisc a pensar que si poguérem tornar enrere, potser algunes persones no actuarien de la mateixa manera.

El professorat ha demostrat que ha estat capaç, en vint-i-quatre hores, de passar de la presencialitat de la classe a estar davant una pantalla d'ordinador tot assumint un gran esforç extra en l'ús de tecnologies que potser i de manera inicial, no havia estat preparat. La finalitat és que el procés educatiu continuara com fora, des d'inventar materials i recursos a mostrar la paret de casa, si calia.

L'administració educativa pot estar-hi ben contenta dels seus treballadors i treballadores que han demostrat ser, novament, una mena de mag que es trau de la seua imaginació els mitjans i les eines per a continuar educant. Per a acabar, convé no oblidar esta experiència i caldrà reflexionar molt, parlar de les noves metodologies de treball en l'educació, de plataformes i recursos, de formació i experimentació perquè, com dèiem, allò greu no és tant saber on estem, sinó cap a on anem i quina serà la realitat futura. Valorem allò que s'ha fet i preparem-nos el present immediat.

Disfrutem hui d'allò que puguem, demà ... està per vindre

Alberto Toledo i Medina
Empresari i veí d'Aldaia

Tot va començar per a nosaltres igual que qualsevol família d'Aldaia, al març 2020, encara que part del món ja estava en situació crítica. Per la meua banda, jo ja n'era coneixedor per la meua família italiana, i créiem que no ens arribaria. La ignorància sobre allò que estàvem afrontant, ens feia no voler vore la realitat, *boom!* Se suspenen les falles i Espanya es tanca. Dos mesos de confinament total, sense saber com plantar cara al maleït virus, cosa que ens va fer recloure'ns a casa amb la incertesa de com i quan

acabaria, amb un gran temor per les nostres famílies i amics, però sobretot, pels nostres majors, el col·lectiu més vulnerable i més durament afectat.

Gràcies a Déu, durant esta primera època, la meua família i amics ho esquivàrem la majoria, i sí, per què no dir-ho, encara que les notícies foren bones, no tot va ser roí durant el tancament; hi hagué grandíssimes coses bones, per exemple, va sorgir una societat a l'altura, solidària en la seua gran majoria, respectuosa amb allò que se'ns imposava encara que per moments ens semblara surrealista i propi d'una pel·lícula de ficció, però tot necessari per a poder vèncer la situació crítica que vivíem. Hi hagué molts actes anònims i, per citar-ne un, poder acostar-los el menjar a casa a persones que no podien ni eixir a comprar. En la dimensió personal, soc un afortunat, vaig tindre la gran sort de poder acarar esta situació amb la millor companyia que podia tindre, els meus fills i esposa. Formàrem l'equip perfecte per poder suportar el confinament, i també és cert que realitzàrem junts una infinitat d'activitats divertides perquè disposàvem de temps. No les enumeraré totes, però sí en destaque una que gràcies a les tecnologies vam poder dur a terme: cuinàrem amb la resta de la família connectats en línia, des de diferents punts d'Espanya i Itàlia. Cada dissabte, realitzàvem una recepta, durant la setmana informàvem dels ingredients que necessitàvem i quan arribava el dia, guiava i feia els passos a seguir en el procés d'elaboració del plat. Va ser divertidíssim, i va suposar que estiguérem més en contacte.

Sense voler enrotllar-me en detalls... a poc a poc i a partir de maig, vam realitzar la "desescalada", fins arribar a l'estiu, que passàrem a l'aire lliure, amb la por i el respecte que feia el virus.

Però tornà el fred, la vacuna encara no arribava i es complicava la situació: nova onada de contagis i a l'octubre, pam! Una persona a qui vull molt, em comunicà que era positiva en coronavirus i, justament aquell dia, havíem estat sense la màscara, encara que només 15 minuts! Em vaig preocupar molt per ell, tot i que no per mi, perquè al principi no hi havia motius ni presentava símptomes, no obstant, per responsabilitat, em vaig aïllar de la meua família fins a conèixer el resultat de la PCR. Jo estava segur que seria negatiu, però en cridar-me el metge va confirmar el positiu.

Mil pensaments, situacions, sentiments corrien per la meua ment; por i incertesa, on, per què..., s'havia llançat la moneda a l'aire, tant de bo isquera cara!

En les meues oracions, com a aldaier, sempre tinc present el Crist dels Necessitats, a qui m'encomaní i em posava a les seues mans. Albergava un sentiment de culpa indescriptible, només li demanava al Crist que no haguera contagiats la meua família, que es quedara només amb mi, que els alliberara d'aquell malson. I m'ho va concedir. Únicament jo vaig ser positiu, per eixa part, vaig descansar. Aïllat a l'habitació, ells podrien portar la seua vida relativament per la resta de la casa com al confinament. Van

ser 16 dies interminables, però gràcies a Déu van passar, i en açò ha quedat, en un article que hui escric.

Sé que la meua família també va patir, encara que no volgueren demostrar-m'ho, la preocupació era infinita, no sabíem bé com afectava cada persona, però vam tindre sort i ens tocà lleu. No van tindre tanta sort altres persones que patiren este virus cruel amb pitjor final. La pandèmia va continuar amb diferents onades de contagis, que no descriuré, perquè tots i totes ja les coneixem. A més, hi ha mil opinions i ha estat tema de conversa en totes les taules encara hui a mitjan de 2022, tot i que és cert que ens trobem molt millor que no a 2020. En temps rècord, la ciència ha creat una vacuna que funciona, que fa que encara que no dividem el final, sembla que es veu la llum.

Amb tot, allò que m'ha ensenyat la pandèmia és que hem d'intentar valorar molt més la família, els amics, les situacions que donàvem per fet i són un regal en la nostra vida que cal cuidar cada dia. Els meus amics i jo tenim un lema simple quan organitzem una quedada o qualsevol trobada: "Qui no està, s'ho perd". I en això, després de dos anys difícils, se'ns presenta un gran repte: ser clavaris del Crist 2022. Encara que jo no vaig tindre dubte en cap moment, som un grup i clar, la decisió s'havia de prendre amb consens. Plantejàrem la situació, reunions en línia, ja veus, i naturalment que sorgien dubtes, perquè no tots tenim la mateixa disponibilitat, hi ha pors, incertesa... Encara que sabíem que la segona vegada que realitzes la festa del Crist és diferent (com ens han dit altres clavaris que així l'han feta) la incògnita sobre esta maleïda situació era una dificultat, però clar, som d'Aldaia, tenim Fe en el nostre Crist, i quin major honor i orgull hi pot haver per a un aldaier que treballar de nou en el seu nom, això són paraules majors. A poc a poc, ens vam fer a la idea d'acceptar la gran responsabilitat que això comportava. Pensàvem que no ens podíem permetre, per xicoteta possibilitat que hi haguera, no realitzar unes festes patronals. Ens marcàvem com a únic objectiu que el nostre poble i la seua gent pogueren tornar a gaudir d'un esdeveniment, contribuir a acostar el Crist als carrers, i que la seua llum il·luminara estos temps tan foscos. I en això estic, disfrutant al màxim de cada moment, cada situació, amb la meua família i amics d'esta clavaria 2022, d'este poble i de la seua gent. Disfrutem hui allò que se'ns oferix, perquè l'endemà... només Ell el coneix.

Xarxes socials, xarxes vitals

Eugeni Chillida Cerezo

**Coordinador de mitjans de comunicació de
l'Ajuntament d'Aldaia**

La COVID-19 ha marcat profunds canvis en els consums digitals i ha mostrat com la ciutadania va abraçar la tecnologia com a aliada contra la pandèmia a través de les xarxes socials. Recursos com les apps mòbils, els codis QR, les videoconferències i sobretot la facilitat de difusió d'informació a través de xarxes socials i les plataformes d'entreteniment en línia ja existien. No obstant, els successius confinaments posats en marxa per a frenar l'expansió del coronavirus van propiciar l'ús exponencial de l'univers tecnològic, de la informació i les xarxes com a element per a mantindre'ns connectats amb els nostres familiars, amics, amigues i veïns i veïnes, amb el nostre entorn i amb la societat en general en uns dies de quasi total reclusió.

Les ferramentes digitals van servir per a facilitar una nova normalitat sota les restriccions i van exigir canvis d'hàbits de socarrel en l'àmbit de l'educació, el teletreball, la salut, l'entreteniment o el comerç electrònic.

L'activitat que abans desenvolupàvem en contacte amb altres persones, recorrent distàncies i canviant de llocs físics va passar a vehicular-se a través d'internet, inclús els nostres riures van començar a circular més com a "haha" en canals de missatgeria.

I és que en situacions extremes, l'ésser humà pot ser impredecible. Pot buidar els prestatges de paper higiènic d'un supermercat en un temps rècord o traure tot el seu potencial creatiu i posar-lo a la disposició de qui el necessita, només pel plaer de ser útil. I això és, precisament, el que va ocórrer al nostre país durant el confinament: milers de persones de distintes procedències es varen llançar al ciberespai per a amenitzar el pas dels nostres dies. En esta línia, els diferents departaments de l'Ajuntament van prendre la iniciativa i es posaren mans a l'obra per a continuar el contacte amb el veïnat a través de les xarxes socials.

Classes d'esport, concursos infantils, festa de l'escriptura creativa i activitats juvenils: programació per a totes les edats a les xarxes socials municipals.

Les diferents àrees de l'Ajuntament d'Aldaia es varen reinventar per a continuar oferint propostes en l'àmbit cultural, educatiu, esportiu i d'oci als veïns i veïnes d'Aldaia. El consistori va proposar activitats per a tots els públics, però fent especial èmfasi en les iniciatives dirigides especialment a la infància.

Les persones adultes érem conscients de la situació que estàvem vivint, però els xiquets i xiquetes, en molts casos, no arribaven a comprendre per què portaven tants dies sense poder eixir de casa, i el fet de participar en estes activitats podia ser molt positiu per al seu estat d'ànim.

Des de l'àrea municipal d'esports es va elaborar una àmplia oferta d'activitats diàries en format de classe en línia a través de les xarxes socials municipals i des dels perfils d'Instagram dels mateixos monitors. Així, la ciutadania d'Aldaia va poder participar virtualment de classes de ioga, *aerogap*, *boot camp*, *latin dance*, *total training* o pilates, així com reptes i propostes per a tots els públics.

Els xiquets i xiquetes, com no podia ser d'altra manera, van ser els grans protagonistes de la programació del departament municipal d'Educació amb activitats com manualitats, papiroflèxia, *stretching* infantil o balls infantils en anglés, exercicis i decoració.

Així mateix, des del consistori es va convidar a tots els xiquets i xiquetes de la localitat a omplir el nostre poble d'art i il·lusió enviant una foto dels seus dibuixos a l'Ajuntament via correu electrònic, i posteriorment publicades a les xarxes socials.

La Biblioteca Pública Municipal d'Aldaia també va oferir alternatives culturals per a tots els públics amb "La festa PorqueSí", un taller de cap de setmana per a gaudir en família escrivint i llegir jugant mitjançant internet. D'altra banda, el públic adult també va tindre el seu espai en el Taller Virtual d'Espectura Creativa "Cartografia del Vent", en el qual a partir de propostes i jocs creatius les persones que participen podien indagar en diferents aspectes de l'espectura. A més, les xarxes socials de la Biblioteca Municipal varen acollir l'Aldaia Biblio Quiz, un qüestionari amb preguntes sobre la localitat, que es resolva cada dia.

L'oferta d'activitats per part del departament municipal de joventut també es va mantindre activa a través de les xarxes socials: el departament de Joventut d'Aldaia va transformar la seua programació estable per a continuar oferint alternatives d'oci des de les xarxes socials durant el confinament (fins a este moment el Matilde acollia a més de 1.000 persones a la setmana).

Amb l'arribada de la pandèmia, però, trobàvem a faltar grapat d'activitats que tenia este espai, amb gent jove practicant música, fotografia, idiomes, aprenent botànica o ballant K-pop, i també, informant-se, aportant maneres de ser proactius, compartint moments d'estudi i d'amistat, creixent personalment i social. Per això, l'Ajuntament va fer un esforç important per transformar la programació i adaptar-la a les noves circumstàncies, aprofitant les possibilitats que ens ofereixen les xarxes socials. Així, de dilluns a divendres es generaven vídeos amb contingut propi en els quals deu professors i talleristes gravaven les seues classes d'anglés,

francés, valencià, ioga, dansa oriental, guitarra o escriptura creativa des de casa.

Caminem Junts: cultura viva als carrers d'Aldaia

L'Ajuntament va apostar decididament per reinventar la programació cultural del municipi

i fer front als estralls causats per la pandèmia del Coronavirus posant en marxa nous formats que permeteren acostar la cultura als aldaiers i aldaieres seguint les recomanacions sanitàries derivades de la COVID-19.

Caminem Junts va ser un format innovador que va tindre tenint bon acolliment per part dels veïns i veïnes perquè va aportar una ràfega d'aire fresc i una alternativa de qualitat davant les restriccions que ens vàrem vore obligats a seguir per la pandèmia.

La cultura és un emblema d'Aldaia, i l'edil de Cultura, Empar Folgado, va tindre clar des del principi que el nostre és un municipi amb una tradició cultural molt potent, i precisament per això, la cultura era la palanca ideal per ajudar-nos a remuntar el vol en esta situació tan complicada amb les xarxes socials com a ferramenta catalitzadora.

Així, Aldaia va reinventar la programació de les persones majors i la va adaptar a les restriccions oferint una sèrie d'actuacions musicals dirigides a aquestes en diferents llocs del municipi, en un format pensat per a ser gaudit des de les finestres i els balcons. No obstant, va tindre la seua gran finestra en les xarxes socials municipals, que retransmetien en directe totes i cada unes d'estes actuacions.

Cada dia a les 20.30 hores, Saray García (soprano) i Pascual Andreu (tenor), varen oferir un repertori amb les cançons de tota una vida amb la gent gran com a *target* principal. Realment ens produïa molta tristesa pensar que les persones majors d'Aldaia no pogueren gaudir de cap activitat, per la qual cosa vàrem considerar la possibilitat de materialitzar una proposta cultural compatible amb l'estat d'alarma, i així va sorgir "Caminem Junts"

El nostre és un municipi que vol cuidar les seues persones majors, ja que ells han treballat molt durament durant tota una vida perquè Aldaia hui siga el gran poble que és, per això, la nostra generació hi té un deute de gratitud. D'esta manera, les persones de més edat podien tindre la possibilitat de gaudir tranquil·lament i de manera segura de la Cultura. Per altra ban-

da, suposava recordar a tots els veïns i veïnes que la manera d'eixir de la crisi del coronavirus era conjuntament, amb responsabilitat i la cura per qui més ho necessitava, les persones majors.

“Caminem junts” començà a caminar el dissabte 6 de juny en la zona adjacent a la Caserna de la Guàrdia Civil de la localitat, i les següents jornades va visitar les zones de l'avinguda de la Música, Sant Vicent-Antonio Machado, Major-Església, sant Lluís-Sres Huntington, Regne de València, Joaquin Blume-Monestir de Poblet i Mestre Serrano-Velázquez.

Els artistes varen interpretar peces com “O sole mio”, “Libre” o “El Fantasma de l'Òpera”, cançons de tota una vida que ara podien disfrutar des del mòbil o l'ordinador de casa a les xarxes socials de l'Ajuntament d'Aldaia. En este sentit, els diferents espectacles no varen comptar amb cap lloc per a públic, ja que des del consistori volíem ser estrictes amb les mesures de seguretat i sanitàries que marcaven les autoritats, per la qual cosa, a banda de poder vore's en directe des dels balcons i les finestres, es podien assaborir en format *streaming*.

Durant el mes de juliol, esta iniciativa va tindre continuïtat amb més d'una quinzena d'activitats artístiques pensades també per a ser gaudides a través de les xarxes. El tir d'eixida el va fer Paco Sanchis amb la percussió i el concert ‘Travessa Gastromusical’, i Emiliano Martín Pérez, professor i violí solista de la Simfònica.

Les dos agrupacions musicals de la localitat, la Unió Musical d'Aldaia i la Banda Simfònica d'Aldaia, varen posar la nota de color amb dos rutes de percussió. El torn del Orfeó d'Aldaia va arribar el dissabte 18 i el diumenge 19, quan realitzaran l'enregistrament de la cèlebre obra ‘Carmina Burana’ de Carl Orff en el TAMA, acompanyats per diversos col·laboradors. Per la seua part, la Coral Harmonia va realitzar un concert a l'Església de la Saletta el diumenge 26 que també va ser gravat en vídeo, i l'Associació Cultural Andalusua va dir la seua amb l'actuació del seu quadre de ball i cor *rocier*, guitarra i percussió. El toc esportiu el van posar el grup de majors del Club de Patinatge d'Aldaia, i el Club de Gimnàstica Rítmica.

El vocabulari en temps del coronavirus, paraules per a comprendre

Maria Jesús Caballer Senabre

Biòloga

Enric Juan Redal

Professor

L'hivern del 2020 s'apagava quan les notícies que arribaven d'Orient començaren a preocupar-nos. Una malaltia desconeguda desafiava la nostra tranquil·litat al mateix temps que la cal·ligrafia periodística diària ens mostrava les situacions, les pors, les esperances, les realitats vitals, que quasi, sense adonar-nos començarem a viure. Els diaris, la televisió, la ràdio, les rodes de premsa dels governants i les intervencions dels especialistes sanitaris, econòmics i d'ordre públic, ens iniciaren ràpidament en el coneixement d'un nou lèxic que pretenia donar a conèixer la realitat que vivíem. Les veus que es referien a la pandèmia sobrevinguda ocuparen molt aviat l'univers de les vivències familiars, de les investigacions, de les preocupacions, de les maneres de comportar-se i fins i tot dels sentiments personals. Per a la majoria de les persones que vivíem expectants els nous fets, les noves paraules i els conceptes i les definicions que representaven, tan familiars ara mateix per tots nosaltres, eren desconegudes o incomprendibles solament unes setmanes abans del mes de març de 2020.

Aquelles primeres descripcions periòdiques que es referien a la pandèmia s'anaren completant ben aviat amb les explicacions mèdiques del que estava passant. Els científics van ser preguntats; els representants públics van intervindre amb rapidesa i tots buscàrem informació per tal d'explicar-nos què passava. La riquesa lèxica es va anar ampliant a mesura que es definia cada un dels nous conceptes que acompanyaven la malaltia i tots ens convertirem en alumnes interessats per aprendre i utilitzar aquell lèxic desconegut fins aquells moments.

Les noves paraules van ser buscades per lectors àvids que volien saber i interpretar el laberint de circumstàncies personals i

El lèxic de la pandèmia

Acció col·lectiva
 Activitats essencials
 Activitats escolars no presencials
 ADN
 Aeroports sota mínims
 Agents socials
 Aïllament
 Aixecar restriccions
 Ajudes institucionals
 Ajuntaments
 Alarma sanitària
 Alentiment dels contagis
 Ambulatori
 Amor en temps de confinament
 Anàlisi
 Anticossos
 Antígens
 Antivirals
 Aplaudiments
 Aplicacions mòbils
 Aportacions econòmiques solidàries
 Apps pel coronavirus
 ARN
 Asimptomàtic
 Atenció hospitalària
 Atur
 Autònoms (treballadors)

a

socials en què es van convertir els nostres dies. Així, el nou lèxic que escoltàvem ens feia dialogar amb les pors que creiem d'altres èpoques. Paraules com epidèmia, Covid, contagi, mort ..., es convertiren en representacions dels fantasmes que totes les persones en alguna ocasió havíem temut. Les noves paraules també eren eines per intentar interpretar i comprendre el nou temps que ens queia al damunt.

És difícil actuar amb indiferència davant del vocabulari i les expressions lingüístiques que ens proporciona l'experiència de viure la COVID-19. Durant molts mesos, cada dia, en les nostres converses naturals, en les rodes de premsa de les persones especialistes, en els diaris, en la ràdio, escoltàvem nous termes que ens sorprenien pels seus significats inèdits. Aquestes paraules es pronunciaven en un sentit universal i els seus significats es dirigeixen a uns ciutadans globals necessitats d'informació. I de seguida tots vam aprendre a utilitzar-les per comunicar-nos en les converses habituals, assegurant així el seu èxit. No sé si hi ha cap mètode estadístic de mesurar l'acceptació de noves expressions i termes però, en qualsevol cas, tots podem donar testimoni que les paraules que hem fet servir per a parlar i explicar la pandèmia i les seues circumstàncies han adquirit una gran popularitat.

Cada dia escoltem moltes notícies, aquelles que es produeixen sobre economia, esport, política, cultura, educació...; però no ha estat freqüent que durant quasi tres mesos, entre març i maig de 2020, la informació que vam rebre en llegir un diari o escoltar la ràdio o veure la televisió es caracteritzara per ser monogràfica, per referir-se a un sol tema: el coronavirus i la seua influència en la nostra vida. Les explicacions i les reflexions, científiques o col·loquials, ens aportaven els termes que ens permetien comprendre, explicar, avaluar o escriure la nostra

Baixa laboral

Balcons i finestres (aplaudiments, recitals, homenatges, solidaritat...)

Biodiversitat versus pandèmia

Bosses i carrets de menjar (ajuda solidària)

Bretxa digital

Canvi climàtic

Canvis de criteris (respecte a la pandèmia)

Càritas i repartiment de vals de compra d'aliments

Centre de coordinació d'emergència sanitària

Centres de salut (centres d'atenció primària, hospitals...)

Certificat Covid

Cita prèvia (per fomentar la individualitat de l'atenció a les perruqueries, negocis...).

Ciutadania responsable

Ciutat blindada

Classes en línia

Cohesió social gràcies a les comunicacions (videoconferències, telèfon...)

Col·laboració veïnal

Comerç electrònic

Comerços tancats

Comissió d'experts

Comissió per la reconstrucció

Comité de Gestió Tècnica del Coronavirus

Compareixences de premsa

Confinament estricte (quedar-se a casa)

Construcció de nous models solidaris

Consultes telefòniques i telemedicina

Contagi

Contagi animal-essers humans

Contagiats vulnerables

Control de l'epidèmia

Control dels contactes entre les persones

Controls (de carretera, a l'entrar a les poblacions...)

Conversadors voluntaris durant el confinament amb persones que viuen totes soles

Cooperació global

Corba epidemiològica (de contagi o de propagació de l'epidèmia)

Corresponsabilitat fiscal (CCAA)

Corresponsabilitat social

Covid-19 o Coronavirus (també SARS-CoV-2. Síndrome respiratori agut i greu)

Creativitat cultural als balcons

Creativitat solidària a les xarxes socials buscant la reflexió, el somriure...

Cribratge

Crisis (sanitària, social, econòmica)

Cua (per rebre la vacuna, per comprar...)

Curat

Cures intensives

Dèficit públic

Denúncies per desobediència

Desastre econòmic

Descobriments dels veïns

Desconfinament (fases, 0, 1 i 2 i mesures a prendre)

d

història quotidiana. La necessitat d'orientar la informació sobre un assumpte tan vital motivà la riquesa expositiva en les reflexions sanitàries, socials, econòmiques, polítiques o culturals i, quan el temps passe, no hi ha dubte que les noves paraules i expressions recreades al llarg dels darrers dos anys, sobretot d'escoltar-les, ens permetran fer una radiografia personal de la pandèmia.

Així, les paraules que ara fem servir, dintre d'aquesta riquesa semàntica que experimentem, permeten recórrer diferents camins interpretatius i obren les portes a moltes reflexions personals. Reflexionar sobre el lèxic que hem creat, utilitzant paraules amb significats que s'actualitzen contínuament, és una aventura personal interessant on tenim les eines indispensables per interpretar què ha passat des de l'arribada de la pandèmia.

Les paraules han donat a conèixer nous espais vitals, com els balcons, que durant un temps esdeviniren llocs lleials per a expressar els sentiments o exposar cartells artístics o aplaudir als sanitaris; o fer música, alguns dels estendards que comunicaven l'agraïment o l'esperança. El teletreball adquiria carta definitiva de naturalesa; alguns per a vacunar-nos hem anat a un "vacunòdrom"; tots hem après a portar una mascarata; i a ningú se li escapa què signifiquen els tests d'antígens o què és ser seropositiu... Durant dos anys, hem escoltat nous vocables amb explicacions conceptuals interessants que ens caldrà reinterpretar contínuament a la llum dels nous contextos.

Els mesos de març, abril i maig de l'any 2020 vam escoltar molta estona la ràdio, també els telenotícies, vam llegir molts articles als diaris i vam escoltar amb molt d'interés les declaracions dels nostres representants polítics. Aleshores, vam prendre nota d'aquelles paraules; també conceptes i judicis que s'utilitzaren per definir o identificar situacions relacionades amb el moment

Desescalada (reversions de les prohibicions)

Desinfecció

Desinfectant

Deute públic

Diagnòstic

Diari del covid

Disseminar el virus

Distància social (distància de seguretat)

Docència virtual

Dosis

Ecografia

Educació ciutadana

Emergència sanitària

Enfonsament del PIB

Enquestes a pacients

Entregues a domicili (entrega asèptica)

Enviaments massius de *memes*

Epidèmia

EPIS (equips de protecció individual)

Equip mèdic

Erradicació

ERT0s (expedients de regulació temporal de faena)

Escalada

Especialistes (com el doctor Simón, o la consellera senyora Barceló, professionals que informen sobre la pandèmia)

Estat d'alarma (i les successives pròrroques)

Europa (pactes amb la Unió Europea amb aspectes relacionats amb el virus)

e

que vivíem. I a partir d'aquelles notes vam redactar un índex de continguts que he volgut convertir en una breu relació de termes conceptuals de les circumstàncies, les pors, els problemes, les esperances, les solucions..., que ens estàvem trobant cada dia i que, desenvolupats més endavant, es podrien convertir en una mena de crònica reflexiva dels esdeveniments relacionats amb la malaltia que han ocorregut al nostre país aquests dos darrers anys.

Ho considerem útil perquè, amb els vocables i els conceptes que fem servir, conservarem el pensament i els records que hem adquirit durant el temps de confinament i durant la tornada a "la normalitat"; també admirarem la tendresa emocionada i el saber fer de les persones que ens han curat o ens han atés; o admirarem l'univers de les comunicacions solidàries, o la por pròpia de la crisi sanitària, o la depressió econòmica... Les paraules expliquen les denúncies previsibles o imprevisibles; resumeixen les disposicions legislatives; evoquen els acords o desacords polítics.

Tots som observadors capaços de descobrir les veus, noves o antigues, que formiguegen pels canals de televisió, les rodes de premsa, els diaris o els milers i milers de *memes* que vam rebre aquells mesos i que ens serviran per a explicar el temps que hem viscut i la història que evoquem a través de les noves expressions que hem fet nostres.

Per il·lustrar açò que diem teniu una relació de vocables, de termes, recollits les primeres setmanes de la pandèmia i alguns de després. Hem de dir que molts dels conceptes que es descobreixen en aquest llistat encara estan en construcció; no obstant, d'allò que estem segurs és que les creacions lingüístiques que donen nom a les situacions que estem vivint ens proporcionaran sempre raons per comprendre i

Expedients de regulació

Fake-News

Fàrmac

Fatiga pandèmica

Fases 1, 2, 3

FMI (Fondo Monetari Internacional)

Futur

Gel hidroalcohòlic

Gestió pública de la pandèmia

Globalització

Governança i cogovernança

Grup *Burbuja*

Grup de Whatsapp de voluntaris

Guants

Herois i heroïnes en temps de coronavirus (metges, llauradors, policies, professors, periodistes, empleats de supermercats, farmacèutics, transportistes...)

Homenatge públic a les víctimes

Horaris (d'eixida de casa dels xiquets, dels majors...)

Hospital

Hospitals de campanya

Immunitat de grup

Immunitat per la vacuna

Immuno-deprimits

Incidència acumulada del coronavirus

Indicadors de la pandèmia

f

g

h

i

reflexionar sobre què fer. Ens ha interessat destacar aquelles veus que ajuden a tractar i recordar qüestions que des de fa dos anys hem llegit o escoltat als mitjans de comunicació i que influeixen ja en el nostre bagatge intel·lectual. Per descomptat es tracta d'un recull lèxic particular; qualsevol que ho considere pot afegir noves veus i representacions conceptuais. Podria ser interessant dintre d'uns mesos, entre tots, ampliar la relació de paraules, conceptes, imatges..., que sense dubte ens serviran més tard per a comprendre aquest temps viscut del coronavirus. Per tant, aquesta relació lèxica recollida als mitjans de comunicació o a les converses personals al llarg dels darrers mesos és també una invitació a identificar, afegir i definir les noves paraules que ja estan en circulació... Les veus reunides ens ajudaran a recordar el temps viscut i a explicar i interpretar la realitat aportada per la malaltia.

La pandèmia, trista aventura del nostre món globalitzat, encara no està vençuda; i ja és evident que el cel del nostre vocabulari apareix poblat de noves paraules i idees que ens estan ajudant a representar el que estem vivint. Ens agradaria pensar que aquestes paraules ens apropen a totes les persones i poden ajudar-nos a crear la biografia col·lectiva del nostre poble sent una alternativa per contar una època de crisi. Reconstruir, a partir de les paraules, les accions que ens han identificat durant aquests mesos com a grup, com a col·lectiu; recuperar les connexions que hem establert durant el confinament; continuar els correus que hem escrit per comunicar-nos; avaluar els sistemes de treball des de casa mentre ateníem a altres familiars; descobrir la infinitat de detalls de bon comportament social o hospitalari que tots hem posat en pràctica..., ens permetrà reunir i ordenar molts elements d'informació biogràfica que ens ajudaran a comprendre la vida quotidiana de

Indicadors de salut (per establir les fases de transició, per exemple)

Indicadors per detectar casos positius

Infecció

Infectats,

Informació (diaris, ràdio, televisió, telemàtica...)

Ingrés en l'UCI

Iniciatives solidàries

Inversió en ciència i investigació

Laboratoris

Lectures durant el confinament

Limitacions de l'aforament

Llista d'espera (mesures: cita prèvia, esperar fora...)

Lliure de covid

Mapes de contacte

Mascaretes (quirúrgiques, higièniques...)

Mascaretes confeccionades per voluntaris

Memes

Menjar per a portar

Mestres

Mesures d'higiene

Mesures polítiques

Metges/Metgesses d'atenció primària

Missatges encoratjadors i emotius

Morts per covid

Mutació vírica

Negatiu per coronavirus

les persones durant aquest temps; també a extraure informació útil per aplicar des d'aquest mateix moment.

Estem segurs que en estudiar els arguments de les biografies ciutadanes quedaran destacats els plantejaments col·lectius, cosa que demostrarà que la victòria contra la pandèmia s'aconseguirà amb el concurs de tots. Darrere de cada biografia personal brilla el desig solidari de la majoria i les

Neteja

Normatives generals

Normes (per anar pel carrer, per entrar en un comerç, en un ascensor...)

Nous tipus de llenguatges (vídeos, podcast...)

Nova estratègia

Nova normalitat (període de temps després del confinament)

Novel·les per al confinament

Noves autoritats (epidemiòlegs, investigadors, especialistes en salut o seguretat ciutadana...).

Noves formes de governança

Objectius de desenvolupament sostenible

Òmicron

OMS (Organització Mundial de la Salut)

Ona (primera, segona..., sisena), en referència a la pujada de la corba de contagis

Pacients

Pacte de reconstrucció

Pandèmia

Passaport Covid

Patògens

Patologies

PCR (proves de diagnòstic)

Pensar en digital

Persones majors

PIB (contracció del...)

Pic de la corba de la propagació de l'epidèmia

Pla de contingències
Pla de mesures d'higiene, sanitàries i tecnològiques
Pla de transició cap a la nova normalitat
Pneumònia
Població vulnerable
Polítics (gestió de la pandèmia. Debats.)
Por
Positiu per coronavirus
Postcovid
Precinte de parcs, zones esportives...
Preus regulats d'algunes activitats de producció nacional
Prevenició
Professionals (llauradors, transportistes, caixeres, serveis públics de seguretat, neteja; docents, periodistes...)
Professionals sanitaris
Prohibicions
Projecte d'investigació (per destruir el virus)
Pròrroga de l'Estat d'Alarma
Pròrroga dels ERT0
Protecció civil
Protocols (de seguretat -sistemes de neteja; pantalles de seguretat... per exemple-)
Proves de seroprevalença
Proves (PCR , per exemple)
Pujada de preus

Quarantena

Radiografia

Rastrejadors (sanitaris d'atenció primària)
Reactius
Reconstrucció del teixit econòmic
Reducció de l'activitat econòmica a causa de l'epidèmia
Reforçament de la vigilància de la salut pública
Regions i districtes sanitaris
Relocalització de la indústria (impuls de sectors estratègics)
Renta bàsica nacional, universal...
Reobertura (tallers, perruqueries, negocis...)
Reobertura de l'economia (mesures ...)
Repartiments d'aliments
Repunt de contagis
Residències de majors i geriàtrics
"Resistiré"
Respirador
Responsabilitats (personals, socials...)
Resposta coordinada global
Restriccions (per eixir de casa, a certes hores...)
Risc alt... (de la segona, tercera..., sisena onada de contactes)
Rodes de premsa telemàtiques
Rumors als voltants de la pandèmia

Sanitaris

Sanitat pública

Segona residència (prohibició de viatjar...)

Seguretat ciutadana

Sèries i pel·lícules de televisió per al confinament

Seroprevalença (estudi per establir quants ciutadans haurien passat la Covid-19)

Serveis a domicili

Serveis públics

Síмптоes (respiratoris, olfacte, gust, tos...)

Síndrome respiratori agut greu (SARS-Cov)

Sistema d'atenció primària

Sistema sanitari

Solidaritat col·laborativa

Suspensió (de manifestacions esportives, de festes, de classes lectives, d'actes generals...)

Tancament de fronteres, d'aeroports, de platges, de restaurants...

Taxa de mortalitat

Teletreball

Tercera edat

Terrasses a l'aire lliure i limitacions

Tests (ràpid, test de diagnòstic precoç, d'immunitat, serològic, antígens, anticossos ...)

Tractament mèdic

Transformació digital

Treball a casa

Treball presencial

Triatge

UCI (Unitats d'atenció intensiva)

Unitat Militar d'Emergència

Urgència (servei d')

Vacunes (BioNTech, Pfizer, Moderna, AstraZeneca...)

Vacunòdrom

Valoració de la ciència i els científics

Valors socials en moments de la pandèmia

Variant Delta

Variants noves del virus

Vestimenta del personal de l'UCI

Víctimes del coronavirus

Virus

Voluntariat

Wuhan

Xarxa de vigilància

Xarxes socials

Xiquets i xiquetes (admiració pel seu comportament durant la pandèmia)

Zones específiques per als vianants (carrers, avingudes, jardins públics...)

Mirant als ulls al coronavirus

Javier Romero Ros

**Comercial. Malalt de la COVID-19, hospitalitzat a
l'UCI**

La pandèmia de la COVID-19 ens ha colpejat a totes les persones d'alguna o una altra manera. Globalment, ha sigut un impacte profund i agut, però és potser en l'àmbit personal on la ferida es fa molt més dolorosa. És allí on resideix el sofriment i la por, on paradoxalment també hi ha la resistència i l'esperit de superació de voler aguantar i avançar.

El meu relat, la meua experiència al voltant d'aquest verí, s'inicia en el moment mateix en el qual va començar a estendre's sobre el territori espanyol, i una mica abans que el president del Govern esquera per televisió per a fer-nos vore la terrible gravetat d'esta plaga.

Pel meu treball, solc moure'm per tot el país, i va ser de Madrid d'on tornava al març de 2020 potser amb eixe verí invisible, silencios i terrible acompanyant-me. Va ser just quan encara déiem 'coronavirus' amb incredulitat i, per descomptat, no s'havia estés l'ús més específic del terme COVID-19.

Ja a Aldaia, van aparéixer els primers símptomes. Ara tots tenim l'alarma posada i avaluem els nostres símptomes amb precisió, però en aquells dies sospesar la tos i la febre no ho relacionàvem tan directament amb la COVID-19. I era tos el que jo tenia, a més d'una febre que arribava als 38,5° i que baixava per a després tornar a pujar, així com eixa sensació de fred que no albergava gens bo.

Davant d'eixa tessitura de desconcert, amb tos i una febre alta que baixava i pujava cridàrem a l'ambulatori, que amb Espanya confinada era el que podíem fer. I amb una fantàstica atenció ens van indicar una sèrie de pautes a seguir, receptant-me paracetamol per a baixar la temperatura. I baixava, en efecte, per a després tornar a pujar. De nou ens van atendre telefònicament i em pautaren antibiòtics. Amb aquella sensació

de les mans tan gelades i amb aquella febre no tenia gana, però és que tampoc notava ni el sabor ni l'aroma del menjar. Amb eixos símptomes, ara, tindríem molt clar què era, però els recorde que estàvem en l'inici, en els dies més crítics de la pandèmia.

A tot el que ja patia se li va sumar més tos i l'ofec. En eixe moment ja acudiré personalment al centre de salut, on l'auscultació va revelar la gravetat d'allò que m'estava passant. Posteriorment, a l'hospital de Manises, les proves mèdiques, les

radiografies i anàlisis que em van realitzar ho confirmarien: tenia pneumònia.

Al diagnòstic que confirmava la meua pneumònia bilateral se li sumaria l'altre, l'epidemiològic, però no sense un dubte que va col·laborar al nerviosisme. Dos tests ràpids inicials donarien negatiu, però veient els símptomes de tos i febre tan presents, es van decidir a fer una anàlisi d'esputs. Aquella anàlisi va confirmar que la meua pneumònia venia provocada pel temut nou coronavirus.

Por, molta por. Però resistència i actitud, com em va aconsellar el zelador que em portava a l'habitació. I amb actitud de resistir, de resiliència, vaig començar el tractament en un ambient estrany, inèdit per a tots fins al moment, replet d'incerteses i desconeixement del mateix virus i el seu funcionament. I és que de març de 2020 a març de 2022 han passat dos anys en què n'hem après, l'hem vist de prop i han sorgit vacunes i tractaments, no ho coneixem tot, però sí que el reconeixem, l'aïllem i el delimitem. En aquells dies era tot molt diferent. Perquè mai ens havíem enfrontat a una pandèmia, i entenc, mirant cap arrere, que no érem conscients de què venia damunt des d'eixe moment.

Vaig estar sol a l'hospital, amb una malaltia de la qual se sabia molt poc i seguint el tractament, intentant convèncer-me a mi mateix que tot aniria bé. Allí, encara que a soles físicament, em sentia reconfortat anímicament per la meua família i totes les persones que es recordaven de mi i em donaven suport en la distància; una distància tremendament aïllada. I per això pensava que, com voríem posteriorment plasmat en el lema d'aquells dies, tot anava a eixir bé.

M'abstreia veient la televisió, i ho mirava tot menys els informatius. Els informatius no.

“¿Quién me ha robado el mes de abril?” cantava Sabina. I a mi no sols abril de 2020, sinó el març i el maig, me'ls va robar la COVID-19. Afortunadament, la pneumònia bilateral no va avançar i vaig poder abandonar l'hospital huit dies després d'haver ingressat, i començava un altre aïllament de moltes i llargues setmanes a casa.

Acompanyat únicament de medicaments i una tos que es va quedar com un inquilí incòmode al qual no hi havia manera de fer fora, vaig començar la meua soledat casolana; una soledat 'de facto', en quedar-me jo a soles en el pis, però no de companyia vital, perquè en tot moment la meua família va estar pendent, ajudant-me i aportant-me tant ànim com suport en la intenció a les hores del menjar.

Eren els dies dels aplaudiments a les 20 hores, del reconeixement al personal sanitari. I mai serà suficient el tribut que els podem oferir als qui van salvar vides i les continuen salvant. Per la meua part, vaja l'etern agraïment per l'atenció dedicada que vaig rebre, tant en l'atenció primària com en l'hospitalària. Sempre vaig tindre ajuda i resposta, i la vaig continuar trobant en el seguiment domiciliari, ja que rebia la cridada de telèfon dos vegades a la setmana per a valorar la meua evolució.

En aquelles setmanes de reclusió vaig tindre l'afecte de la meua família de manera constant, cuidant-me en les distàncies i, com he dit, aportant-me tot allò que necessitava en el dia a dia, saludant-nos en la llunyania i sentint-nos pròxims al mateix temps. Tot això mirant moments emocionants als carrers, a les hores dels aplaudiments, amb sirenes, amb

música, amb l'ànim necessari per a seguir avant i no decaure.

Aïllat en el pis, sense pressa i amb l'objectiu d'invertir en la meua recuperació tant com calguera, em van entrevistar a Aldaia Ràdio perquè buscaven el meu testimoni al maig d'aquell 2020 tan gris, que ja es difumina en el temps, però no en la memòria. I vaig parlar de la meua experiència, de la meua manera d'afrontar el desconegut virus i de la importància que suposa invertir en sanitat.

Quan tot acabe, més prompte que tard, que no se'ns oblide mai aquest temps. Això és el més important. Que les lliçons apreses amargament en aquests anys no s'esborren amb el pas dels anys i l'habitual activitat diària de la nostra societat. Allò viscut ha de ser indeleble, perquè només així podrem avançar-nos i combatre futurs tràngols com este. I perquè així donarem importància a allò vertaderament important, que sovint ho oblidem i no hem de fer-ho. Vore als teus familiars enfundats

quasi a l'estil dels famosos EPI's per a acostar-se a tu; la profunda desinfecció que hi va haver en el pis després del meu aïllament; la preocupació dels que et volen. Tot genera un cúmul de sensacions mai viscudes que fan del moment una experiència vital a tots els nivells.

Màscares, gel, distància. Vacunes. COVID-19. La cicatriu que se'ns ha generat en l'ànima no marxarà mai, i així ha de ser. El record d'allò que ens va colpejar amb fúria no ha de desaparèixer, per a poder entendre el que som hui i el que serem en el futur, i sempre amb una paraula com a bàlsam: esperança. Perquè mai hem de perdre l'esperança en què, al final, tot eixirà bé.

COVID (A)

Elena Pérez Fernández

**Guanyadora del Certamen Literari Juvenil
Cristòfor Aguado 2019-2020**

Recuerdo aquellos días de marzo como el prelude de una historia que, lejos de parecerme real, todavía hoy considero de ciencia ficción.

El olor a pólvora ya impregnaba las calles, y los valencianos caminábamos por la vía pública con la precaución que caracteriza el andar de un soldado en un campo de minas. En cualquier momento, un petardo podía explotar a unos metros de nosotros, provocando esa exaltación que tan familiar había llegado a resultarnos. Pronto nos deleitaríamos con los *ninots*, que poco a poco llenarían de color nuestros pueblos y ciudades, haciendo que prolongáramos la duración del paseo hasta el colegio para observarlos. Como amante de la poesía que soy, siempre había prestado especial atención a los versos que acompa-

ñan a las figurillas, y aquel año no sería una excepción.

En definitiva, todo apuntaba a que las del 2020 serían LAS FALLAS. Con casi 16 años, ya gozaba de una cierta libertad nocturna que hasta entonces había estado vetada para mí, y las invitaciones a casales de mis amigas provocaron que comenzara a buscar atuendos para tantos eventos como auguraba.

Sin embargo, de nada sirvieron los petardos, los ninots o mis atuendos cuando se decretó el estado de alarma aquel 14 de

marzo de 2020. Los primeros dejaron de sonar para dar paso a un silencio estremecedor que solo se rompía una vez al día, a las ocho, cuando salíamos a los balcones a aplaudir. Los segundos, almacenados en el recinto de Feria de Valencia, decidieron aguardar allí a que todo pasara, y resulta casi cómico pensar que incluso ellos se confinaron. A los últimos, mis queridos conjuntos, los zambullí en las profundidades del armario. Allí aguardaron durante más de dos meses a que me dignara a prestarles atención, sintiendo envidia del pijama, quien se convirtió en mi mayor aliado.

Una fuerza mayor había apretado al botón de "pausa" en nuestras vidas, y no nos quedó más remedio que congelarlas, albergando la esperanza de retomarlas lo más pronto posible. Ciertamente, por mucho que nos guste recurrir a la sabiduría popular para recordar "qué pequeño es el mundo", este no lo es tanto si lo comparamos con nuestras habitaciones, esos lugares que, hasta el momento, habían sido refugios, y ahora se convertían en cárceles. En una era de lucha por la libertad, sentimos que una enfermedad nos la arrebató toda, y esto nos convirtió en leones enjaulados con demasiadas desgracias que observar al otro lado de los barrotes.

Parece de cuento, pero médicos, enfermeros y demás sanitarios se convirtieron en héroes equiparables a los personajes de Marvel para salvarnos, los protagonistas de nuestras vidas, del villano Covid, a quien no parecía no bastarle el sufrimiento que ya había causado hasta el momento y dañaba más y más a nuestra población.

Tal y como ha ocurrido en escasas ocasiones en la historia, no hubo distinción entre clases sociales: todos debíamos cumplir con lo establecido por el Gobierno, y el dinero no eximía a na-

**Sí, toda España sufrió
unida, y unida superó
los problemas**

die de su deber como ciudadano: velar por la propia salud y por la del entorno.

¿Cuándo acabaría todo aquello? Lo más impactante de esta etapa es que nadie lo sabía. Nadie sabía nada, en realidad. Muchos querían hablar, pero al cederles la palabra, defendían discursos y predecían sucesos que, o bien no llegaban, o lo hacían de una forma muy diferente a la anticipada. Personalmente, me sentí tentada más de una vez a aclararles a los lectores del futuro que nadie les daría un premio por el hecho de acertar en sus teorías. Así, probablemente hubieran dejado de especular sobre la pandemia, de afirmar, como si estuvieran jugando a la lotería, por puro azar.

Si hablamos de cómo fue el confinamiento, no hay mejor experiencia que la propia para comenzar a relatar. Viví la cuarentena, tal y como canta Vicente Fernández, "a mi manera". Ante un mundo que distaba de parecerme atractivo, decidí sumergirme en otros que me ofrecían la posibilidad de viajar y conocer personajes a quienes todavía hoy llevo en el corazón. Ellos me salvaron de una asfixiante monotonía, haciéndome sentir. Creo que es justo eso lo que me apasiona de la literatura: su capacidad para despertar en mí todo tipo de emociones que, en ocasiones, me sacuden por dentro y me resultan difíciles de digerir.

Ante las dificultades para conseguir libros en físico, plataformas como Wattpad o Bukbox fueron mi recurso estrella. Sus historias

me mantuvieron noches en vela, y gracias a ellas puedo asegurar que hice muchas cosas durante el confinamiento. Acompañé a Pepita, hermana de Hortensia, a recoger a su recién nacida sobrina de la Cárcel de Ventas (*La voz dormida*, Dulce Chacón), me perdí entre el público del concierto de la Orquesta Azul en Santa María de Lombas (*Un saxofonista en la niebla*, Manuel Rivas), y, al igual que el Hermano Mayor que todo lo ve, fui testigo de la muerte de Winston (1984, George Orwell).

Ante esta incesante actividad, puede resultar ilógico que sintiera ganas de salir, pero las sentía. Mi único consuelo en aquellos días era saber que nadie estaba mejor que yo. Me reconfortaba ver que el sufrimiento era compartido por todos y, si "mal de muchos es consuelo de tontos", asumo con deportividad las conclusiones a las que llegaré el lector en este punto del fragmento.

Sí, toda España sufrió unida, y unida superó los problemas. Poco a poco, las restricciones se eliminaban, y todos leíamos con atención las tablas rojas que circulaban por los dispositivos móviles e informaban de qué limitaciones mantenía el Gobierno. Sí, toda España sufrió unida, y esto demostró la entereza de un país que se cosió las cicatrices cuando la pandemia amenazaba con herirlo de nuevo.

El Covid, ese pequeño intruso que se coló entre nosotros, interrumpió las vidas de todos. Afortunadamente, se marchó al tiempo de llegar, y hoy en día ya solo quedan los vestigios de su estancia aquí. Ahora, nos toca retomar lo que dejamos a medias: petardos, *ninots*, atuendos, y todo lo que nuestras mentes soñadoras tengan a bien imaginar.

Periodisme comarcal i pandèmia

Laura Sena Martí

**Periodista i Delegada del diari Levante-EMV en
l'Horta**

La pandèmia de la COVID-19 ha posat a prova l'estructura de periodisme comarcal en l'Horta com mai altra etapa ho havia fet perquè, tal com va passar en altres sectors econòmics, va provocar una forta caiguda d'ingressos de sobte, el març de 2020, amb la paradoxa que la informació dels mitjans de comunicació va ser declarada un servei essencial pel Govern central i el treball per a les i els periodistes es va multiplicar. Les restriccions de mobilitat, el risc del mateix virus i l'opacitat de la Conselleria de Sanitat a l'hora de detallar dades locals, també va ser un obstacle per a exercir la professió, que va ser salvat per la dedicació de moltíssimes hores del conjunt de periodistes, la seua professionalitat i l'experiència. "Mai ens plantejàrem quedar-nos de braços plegats malgrat no tindre ingressos" o "ens havien declarat essencials i això comportava una responsabilitat", expliquen professionals de la informació comarcal.

L'Horta està formada per 43 municipis (20 en l'Horta Sud i 23 en l'Horta Nord) on tenen encara una certa hegemonia els dos principals diaris valencians, *Levante-EMV* i *Las Provincias*. En el terreny digital, el mitjà de referència és *Hortanoticias*, que va començar la seua trajectòria en 2005. Amb posterioritat han aparegut publicacions mensuals o quinzenals (segons l'etapa en alguns casos) que tenen la seua versió digital, com són *El Meridiano de l'Horta*, *Nou Horta* i les edicions comarcals de *El Periódico de Aquí*. A més, hi ha una xarxa de nou emissores de ràdio municipals en Albal, Aldaia, Mislata, Torrent, Picassent i Manises (en l'Horta Sud), i Godella, Burjassot i Almàssera (en l'Horta Nord).

Per a l'elaboració d'aquest article, he comptat amb la col·laboració d'Ada Dasí, històrica redactora de l'edició comarcal de *Las Provincias*; Sílvia Tormo, directora del periòdic *El Meridiano*; Manuel Furió, director d'*Hortanoticias*; i Pilar Moreno, presidenta de la Xarxa d'Emissores Municipals de la Comunitat Valenciana. Jo mateixa he aportat l'experiència en *Levante-EMV Horta*, com a delegada de l'edició comarcal.

En matèria de recursos humans, l'edició de l'Horta del diari *Levante-EMV* està formada per una delegada (cap de secció), un redactor a temps complet i una redactora amb reducció de jornada. En el cas de *Las Provincias*, la responsable de la secció és una única redactora, que treballa en règim d'autònoma. En *El Meridiano*, la plantilla està formada per una directora i dues redactores; les tres són autònomes. I en *Hortanoticias*, l'equip el formen sis persones (tres a jornada completa i una a temps parcial, en redacció, a banda d'una persona en la direcció comercial i altra en administració). En les emissores de ràdio municipals treballen una vintena de persones contractades pels ajuntaments, més el suport dels i les caps de comunicació.

El primer impacte

La decisió de suspendre les Falles el dia 10 de març de 2020 ja va suposar un colp dur perquè tot el treball previ de l'elaboració de suplementos (tant en paper com el digital) ja estava fet i no va poder eixir a la llum, amb la consegüent anul·lació de la publicitat, un

dels ingressos més importants de l'any (en alguns casos el 70% de l'ingrés anual). En el cas de *Levante-EMV*, la seua edició de l'Horta havia fet un suplement de 70 pàgines, a tot color, que ja estava imprès, però no s'havia repartit amb el diari quan es va suspendre la festa. En *El Meridiano*, ja estava elaborat el número especial de Falles amb la publicitat contractada i a punt de dur a la impremta. En *Hortanoticias*, també s'havia fet una gran part del treball.

A partir de la declaració de l'estat d'alarma i la suspensió de tota mena d'activitat, a banda de les restriccions de mobilitat, els mitjans comarcals varen veure com s'anul·lava tota la publicitat local (habitualment molt vinculada al calendari festiu i comercial) i els de pagament, com es desplomaven les vendes. Una situació que es va mantenir durant tot l'any i que va significar una pèrdua del 80% dels ingressos de mitjana.

En el diari *Levante-EMV*, el decret de l'estat d'alarma, el 14 de març de 2020, va suposar la implantació del teletreball en un 90% de la redacció el dia 16 de març, per a la qual cosa s'hagueren d'actualitzar els ordinadors personals de la plantilla que es va acollir a esta mesura voluntària, per a poder utilitzar el sistema remot. A més, es varen suspendre les cinc edicions comarcals en paper el dia 18 de març, una decisió que va durar més de tres mesos. A continuació, l'empresa va aplicar un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO), que va reduir el 50% de la jornada de tota la

El decret de l'estat d'alarma va suposar la implantació del teletreball en un 90 % de la redacció

plantilla (redacció, administració i publicitat), la mateixa mesura que es va aplicar en tots els mitjans de comunicació del grup Editorial Premsa Ibèrica (EPI) en Espanya. En el diari valencià va durar des del 8 d'abril fins al 30 de juny, un temps en el qual es va organitzar la redacció de manera que cada persona treballava una setmana si i altra no, i, per tant, en els tres primers mesos de la crisi sanitària, un moment de màxima necessitat informativa, el diari tenia la meitat de recursos humans per a donar cobertura a l'actualitat. A més, en l'edició de l'Horta, una de les tres persones va haver de ser traslladada a reforçar tasques d'informació general en la web.

En el diari *Las Provincias*, el teletreball es va implantar setmanes abans de declarar-se l'estat d'alarma, atés que s'hi havia produït en la seua redacció un dels primers casos positius de la Comunitat Valenciana, el d'un redactor que havia assistit a Milà al famós partit de la Champion League Atalanta-València CF. Eixe sistema no va suposar cap novetat per a la redactora que s'encarrega de la informació de l'Horta, perquè com que era autònoma, ja treballava, des de sempre, en sa casa. En *Las Provincias*, com en la resta del grup Correo (al qual pertany), l'ERTO sols va afectar els departaments comercials i administratius, no a la redacció, que va mantenir la seua plantilla. No obstant això, a principis d'abril, aquest diari va suprimir totes les seues edicions comarcals en paper, i ja no les ha recuperat, sinó que la informació local ha quedat reduïda en la publicació impresa a una secció general de comarques amb quatre planes.

D'altra banda, en *El Meridiano de l'Horta*, la primera mesura va ser paralitzar l'edició especial de Falles però a més, durant tres mesos, es va suspendre el periòdic en paper. Quan l'equip va decidir que era el moment de reprendre la publicació perquè és la principal font de finançament (especialment per la publicitat institucional), Sílvia Tormo confessa que li pegaren moltes voltes i tingueren por, ja que "la gent era reticent a tocar el paper". S'arribaren a plantejar envasar cada exemplar però el cost es multiplicava. Una volta recuperaren la publicació mensual en paper, varen reduir la tirada dels 13.000 exemplars anteriors a la pandèmia a 7.000, una xifra que ha anat augmentant de manera progressiva novament fins a situar-se en els 18.000 actuals, sempre segons fonts del mitjà de comunicació. En l'àmbit laboral, no era possible un ERTO perquè el personal és autònom, però una de les redactores es va acollir a les ajudes

de les administracions públiques habilitades de forma extraordinària.

En paral·lel, en *Hortanoticias*, Manuel Furió explica que l'inici de la pandèmia va ser com "pegar un volantí en l'aire" ja que "tot va ser de hui per a demà". La publicitat va caure de colp perquè no hi havia Falles, ni esdeveniments, ni festes". No obstant, la crisi sanitària arribà després de dos anys de bons d'ingressos, la qual cosa havia permés d'estalviar a l'empresa. A més, una de les redactores que integrava la plantilla va marxar en febrer de 2020 i encara no l'havien substituïda (ja no han tornat a contractar a altra persona en el seu lloc), la qual cosa va suposar un estalvi important en els mesos més durs de la crisi sanitària. "D'altra manera, segurament hauríem d'haver acudit a un ERTO. Tampoc ho vàrem fer perquè no pensàvem que duraria tant la crisi, ja que anava perllongant-se l'estat d'alarma cada dues o tres setmanes," indica. En el segon any de la pandèmia, tornà a arribar la publicitat institucional, però els ingressos encara no s'han recuperat al 100%, més de dos anys després. Com en la resta de mitjans, es va imposar el teletreball i cadascú va fer les tasques de la web des de casa, la qual cosa va requerir major coordinació. Un sistema que ja s'ha quedat en aquest mitjà de comunicació digital, ja que, una vegada superada gran part de les restriccions, l'equip fa una reunió de planificació a primera hora del matí en la seua seu, situada en el barri de Benimaclet de València, la resta del matí va a cobrir temes i, de vesprada, redacta des de casa.

La realitat de les emissores municipals de la comarca va ser ben diferent. La plantilla principal estava assegurada perquè està formada per persones contractades pels ajuntaments (o per la firma adjudicatària), que varen continuar fent el seu treball de forma presencial, tant en els estudis, com en el carrer, quan era necessari. No obstant,

les entrevistes les feien per telèfon i tota la xarxa de persones col·laboradores que fan programes no acudiren durant mesos a les instal·lacions. "Els qui tenien la possibilitat d'enregistrar els programes a casa els enviaven i s'emetien," explica Pilar Moreno. En els estudis es va aplicar un rigorós protocol d'ús de mascaretes, protecció dels micros, neteja especial i altres mesures que encara es manté.

Les notícies de la pandèmia

Després del xoc inicial, en tots els mitjans de comunicació comarcal es posaren a la feina i coincideixen en les llargues jornades de treball. En el cas de *Levante-EMV*, com en el de *Las Provincias*, el personal no es va tancar en casa sinó que eixia al carrer a buscar la notícia o cobrir les informacions "des del primer dia," amb el salconduit que corresponia en cada moment, independentment que treballara des de casa l'elaboració dels textos de les notícies. Tanmateix, en moltes ocasions calia avisar els ajuntaments o les policies locals de la presència d'una persona en un determinat escenari per a elaborar una notícia, la qual cosa implicava més control de la tasca periodística. I en les informacions que no era imprescindible la presencialitat, s'evitava. En *El Meridiano*, el personal va optar en els primers mesos pel confinament en casa i l'elaboració de les informacions es feia contactant per telèfon o per mitjans digitals. "Alguns alcaldes estaven tan farts del tancament que em demanaven de fer videoconferències. He vist les cases de tots els alcaldes i ells han vist la meua. Una vegada vaig haver de parar el forn on estava fent el dinar, enmig d'una entrevista," reconeix Silvia Tormo.

Les notícies al web varen créixer de manera exponencial en *Levante-EMV*, una vegada començaren a aparèixer les primeres xarxes de voluntariat que promovien iniciatives i els consistoris varen llançar tota mena de ser-

veis, consells, recomanacions, ajudes i altres, perquè la paralització de tota mena d'activitats va provocar també l'absència de notícies que no estigueren relacionades amb la crisi sanitària. El diari va anar informant de com es transformava el sistema per a donar servei en una pandèmia: les cites prèvies, les compres a domicili des de comerços locals, els controls de vigilància i altres. I, en una segona fase, sobre els sectors als quals afectava la crisi sanitària, més enllà dels més evidents. Una de les notícies més curioses va vindre d'un convent de Godella, on la comunitat de religioses es manté gràcies a l'elaboració de dolços, que no sols paga les despeses de la congregació sinó també els tributs com a autònoma de cada monja; però les comandes caigueren dràsticament. La Mancomunitat de l'Horta Sud no va tardar a fer una mena de decàleg de recomanacions per als negocis amb consells com renegociar els lloguers, etc. I la Fundació Horta Sud va fer valdre, des del primer moment, el paper que estava desenvolupant el moviment associatiu, que es reconvertia amb caire solidari per a cosir mascaretes, fer compres a persones de risc i altres. Respecte a la crisi sanitària, el brot en la residència Santa Elena de Torrent va ser el primer assumpte greu del qual es va informar.

El brot de la residència Santa Elena de Torrent va ser el primer assumpte greu del qual es va informar

En *Las Provincias*, la informació sobre coronavirus es va centralitzar en l'equip principal de la redacció, mentre que en primer moment, al personal de les comarques se li van encomanar les notícies no relacionades amb la crisi sanitària. No obstant, Ada Dasí recorda que hagué d'anar en més d'una ocasió a la porta de la residència Santa Elena de Torrent a tractar d'obtenir informació sobre l'evolució del brot i buscar testimonis perquè la Conselleria “no estava oferint en eixe moment dades fiables de nombre de contagis o de morts”. Com a fórmula per a mantenir l'atenció informativa, davant de l'absència de notícies no sanitàries, el diari va optar per fer una ronda d'entrevistes a alcaldesses i alcaldes on explicaven com estava afectant la crisi sanitària a cada municipi, que “va tindre molt d'èxit perquè la gent volia saber què passava al seu poble”.

Aquest recurs també el va emprar *El Meridiano*. “Al principi no sabíem cap a on tirar perquè, en els primers dies, fins i tot la informació municipal era molt difícil obtenir-la atés que el mateix funcionariat i els equips de comunicació estaven organitzant el teletreball. La informació de la conselleria era molt unidireccional i no local i nosaltres havíem de comarcalitzar, d'alguna manera, les notícies que oferíem”, recorda la directora. El punt d'inflexió, en una mena de buit informatiu per a aquest mitjà, va ser el moment en què “el voluntariat començà a desenvolupar iniciatives” i varen poder fer altre tipus de notícies locals. Sílvia Torro conta l'èxit que en la web tingueren eixes informacions perquè “en

alguns casos i, per primera vegada, veïnes i veïns de a peu eren els protagonistes de la notícia”. Un altre moment de gran interès informatiu va ser quan s’acostava l’estiu i “començaren a tancar complexos turístics en la zona de les platges de l’Horta Nord, precintant les zones comunes, etc.”

En *Hortanoticias*, les notícies de més èxit varen ser les relacionades amb les noves restriccions que s’anaven anunciant. “Com era tot tan complicat i la informació arribava de forma molt complexa, nosaltres fèiem la tasca de simplificar les mesures a la ciutadania perquè la gent de carrer entenguera el que havia de fer”, afirma Manuel Furió. De la mateixa manera, les dades setmanals de contagis per pobles, a partir del moment en què la Conselleria de Sanitat les va fer públiques, o els brots que es produïen (primer en residències de persones majors i després en escoles o centres de treball) varen ser informacions molt llegides en la web d’*Hortanoticias*. “Són informacions que sols donàvem quatre o cinc mitjans, les edicions comarcals dels dos grans diaris i els mitjans de la comarca”, defensa el periodista.

Les emissores municipals varen fer una important tasca de traslladar a la ciutadania tota la informació de servei que generaven tant els ajuntaments com altres administracions i la conselleria: dades, normatives, consells i recomanacions. Aquestes informacions no sols les varen transmetre a través de les ones sinó que desenvoluparen, d’una manera més rellevant, les seues xarxes socials, per tal que el contingut arribara a la ciutadania pels majors canals possibles. També varen fer altres tasques com la felicitació d’aniversaris i semblants per a animar a la gent que estava confinada.

La informació oficial

Els i les responsables de tots els mitjans de comunicació privats consultats coincideixen

en assenyalar que un dels principals obstacles a l’hora d’exercir el periodisme comarcal, durant els moments més durs de la pandèmia (especialment en el primer any), va ser la mateixa Conselleria de Sanitat, que va posar moltes través per a accedir a dades oficials comarcalitzades o locals. En un primer moment, tal vegada el seu sistema d’organització no els va permetre oferir la informació de contagis i brots per pobles, però a mesura que avançava la pandèmia, existeix “una voluntat clara” de no informar de certs temes o no detallar les dades amb l’excusa que no es volia “estigmatitzar” una determinada residència, escola, empresa, etc., com afirmen les i els professionals. I això es va traduir en el fet que la conselleria informava periòdicament de brots socials i laborals, però la informació estava prou desfasada en el temps (especialment en els moments de més volum de contagis). Si el o la periodista tenia coneixement d’un brot en una residència, Sanitat es negava a confirmar-lo o a confirmar el poble o centre on s’hi havia produït. Eixa manca d’informació també la denunciaren alcaldesses i alcaldes, de forma reiterada, en els primers mesos, donat que no sabien els índexs de la crisi en els seus municipis. Per eixe motiu, els mitjans havien de buscar fonts alternatives a l’oficial, amb el risc que això comporta per a aportar dades acurades. “I cada vegada les fonts tenien més por de proporcionar informació”, explica uns dels professionals.

“Quan finalment la conselleria va començar a donar dades de contagis per pobles, nosaltres pensàrem en elaborar una mena d’infogràfic en la web per a oferir de forma clara el mapa de dades. Eixes informacions han sigut de les més visualitzades en el nostre web, però implicaven més càrrega de treball perquè fins eixe moment mai n’havíem fet, d’infogràfics”, declara Sílvia Tormo de *El Meridiano*. “La Conselleria de Sanitat no ofería molta informació concreta: o era

massa tard o no te la donaven. Ens costava molt tindre informació local i havíem d'anar a parar als ajuntaments que, en molts casos, no la tenien tampoc de la conselleria; denúncia.

“Els canals informatius oficials estaven bloquejats o saturats. Tenien agilitat per a proporcionar certa informació de proximitat, que era el que necessitàvem. Ens tallaren l'accés a les fonts. Et trobaves que havies de publicar una informació greu com un brot en una residència o una empresa i en el poble es generava una alarma perquè la població demanava informació al seu ajuntament i no en disposava. Més d'una vegada hem hagut d'intentar intervenir entre una alcaldia i una conselleria. I quan te les apanyaves per a aconseguir eixa informació per altres fonts extraoficials, la conselleria es cabrejava i ens telefonava per a recriminar-nos que creàvem conflictes. No entenien que la ciutadania necessitava i volia eixa informació;” diu clarament Manuel Furió, qui afegeix que es donava “informació molt tamisada i amb comptagotes”.

“Teníem un comunicat diari amb les dades, però necessitàvem informació poble a poble. Nosaltres havíem d'informar dels pobles i si no teníem fonts oficials de la conselleria, havíem de buscar-les en altres llocs;” diu Ada Dasí.

Alguns mitjans de comunicació varen recriminar a la consellera, Ana Barceló, en dues rodes de premsa la manca d'informació local. La tendència va canviar en el segon any de pandèmia. No obstant això,

coincidim que eixa opacitat del primer any no estava justificada perquè “ni abans, ni durant, ni després” hi hagué un ús irresponsable de les dades, els casos o els testimonis. “Vàrem actuar amb molta responsabilitat perquè eren temes molt sensibles i mai férem morbo;” valoren.

En el cas de les emissores municipals, Pilar Moreno valora que, la manca d'informació inicial de la Conselleria de Sanitat estava relacionada amb la incertesa del moment i la situació sobtada, que es va pal·liar a través dels mateixos departaments de salut. “Els pobles que pertanyien a l'àrea de Ribera Salut (una desena de municipis en l'Horta Sud: Albal, Alcàsser, Alfafar, Benetússer, Beniparrell, Catarroja, Llocnou de la Corona, Massanassa, Sedaví i Silla) tenien una reunió setmanal amb els responsables de la crisi on s'aportaven dades en temps real de contagis, ja que la de la conselleria estava desfasada;” indica la professional. Esta informació, en certa manera extraoficial, però d'una font fidedigna, va permetre a les ràdios poder proporcionar dades reals i acurades de contagis.

De fet, eixe va ser altre dels problemes que es va produir durant els mesos de més contagis en les successives onades: el desajust d'informació entre les dades que proporcionava dues vegades a la setmana la Conselleria de Sanitat i la que aportaven a les alcaldies dels municipis les direccions dels diferents departaments de Salut. Al final, molts ajuntaments varen optar per difondre directament la xifra aportada per les direccions dels hospitals de referència sobre la taxa de contagis, per tal de conscienciar la ciutadania i recomanar que s'extremaren les precaucions, atés que es varen donar casos d'un retard fins a dues o tres setmanes entre les no oficials i les de la conselleria, que no dibuixaven el mapa real, en moments com el mes de gener de 2021.

Els entrebancs de la Conselleria contrastaven amb “la transparència i la col·laboració permanent” dels ajuntaments i les mancomunitats en la comunicació de mesures, incidents, imposició de sancions i etc. Però moltes vegades no estava en la seua mà donar xifres que no sabien. “Els ajuntaments varen treballar molt bé la comunicació local. I han arribat fins on han pogut per a proporcionar dades que no eren de la seua competència perquè també Sanitat els imposava silenci;” indiquen alguns professionals.

Les conseqüències

Dos anys de crisi sanitària han suposat una important transformació dels mitjans de comunicació comarcal cap a una digita-

lització accelerada i, tal vegada ,una mica forçada que no s'ha pogut planificar amb calma. Esta transformació va associada al canvi d'hàbits en la mateixa societat que ha provocat la pandèmia i també a una manera de racionalitzar ingressos i despeses en la nova realitat, amb l'encariment del paper i el tancament de negocis clau en la distribució com són els quioscos.

Pel que fa als grans diaris valencians, el treball dedicat a les edicions digitals ocupa ara entre un 70% i un 90% de la jornada de les i els periodistes, enfront del 30 o 40% d'abans de la pandèmia, mentre que entre un 30 i un 10% de la dedicació és per a

elaborar ara les edicions en paper, respecte del 60 o 70% anterior. La reducció de paper i l'aplicació de noves ferramentes tecnològiques han permès esta transformació.

En el cas del diari *Levante-EMV*, el nombre de visites a la secció de l'Horta s'ha multiplicat de forma exponencial durant la pandèmia, fins a arribar a 14.000 persones usuàries de forma habitual, que supera a la de lectures i lectors en paper. Per eixe motiu i com a estratègia de futur, el diari ha modificat la forma de treballar des de gener de 2022 i fins i tot el software que utilitza, de forma que la plantilla de l'Horta (com la resta de la redacció) ja treballa directament en la web totes les informacions durant tot el dia i a la vesprada fa un bolcat semiautomàtic al paper, gràcies a la incorporació d'una nova ferramenta tecnològica. Respecte a l'edició en paper, encara que es mantenen totes les edicions comarcals, s'està aplicant una reducció del nombre de planes per tal d'ampliar la informació en web, que té major demanda, a excepció dels suplementes especials o temàtics, que continuen sent una referència.

En el diari *Las Provincias*, la informació comarcal és ja en un 90% digital, la qual cosa ha suposat un importantíssim increment, i en el paper queda reduïda a una plana diària o menys que recull el tema més important del dia, de l'Horta Sud o l'Horta Nord. Les edicions comarcals, que feia dècades que arribaven als quioscos, es varen suprimir de manera definitiva.

També ha guanyat molt més pes l'edició digital de *El Meridiano*, que va passar en els primers mesos de la pandèmia de 100.000 planes vistes a les 400.000 de l'estiu de 2020. Una xifra que amb posterioritat s'ha moderat a mesura que la ciutadania ha retornat als seus hàbits anteriors. "Ens hem consolidat com a mitjà comarcal perquè hem prestat un servei," valora Sílvia Tormo. Res-

pecte al sistema de treball, si fins ara les redactores teletreballaven, però es plantejaven un dia tindre un espai de redacció central, la pandèmia ha consolidat una fórmula que consideren més còmoda i conciliadora.

El diari *Hortanoticias* ja era digital amb uns cinc milions de pàgines vistes a l'any, però en 2020 es varen registrar pics de 70.000 entrades en algunes notícies i una vegada estabilitzades les xifres, el mitjà està el 5,5 milions de pàgines vistes a l'any. La principal transformació és que el teletreball com a principal fórmula ja s'ha quedat per a sempre perquè la crisi sanitària ha demostrat que és tan eficaç o més que la presencialitat.

Per a les ràdios locals, la principal transformació és que la pandèmia ha donat molta més visibilitat al mitjà, que ha augmentat la seua presència en la vida de la ciutadania. També les institucions sanitàries més pròximes, com els centres de salut o els departaments de salut, han vist la plataforma que ofereix aquests mitjans per a difondre informació d'interés o de servei, i el paper que han desenvolupat i, s'ha generat una col·laboració que perviu passada l'etapa més dura de la crisi. "Ara és fàcil entrevistar als responsables del centre de salut per a informar de la grip o d'altres aspectes relacionats amb la salut, per exemple; abans era molt complicat," indica Pilar Moreno. D'altra banda, la forma de treballar no ha canviat una vegada han pogut tornar als estudis totes les persones que col·laboren perquè "la ràdio és proximitat i això t'ho dona la presencialitat." En general, totes les emissores municipals de la comarca han reforçat les seues xarxes socials, que han augmentat en seguiment.

Respecte a les xarxes socials, esta és la situació de mitjans de comunicació privats i persones que els segueixen a 5 d'abril de 2022.

MITJÀ	Facebook	Twitter	Instagram
Levante-EMV	271.000	248.559	46.700
Levante-EMV Horta	3.987	3.413	(no en té)
Las Provincias	189.000	198.774	28.300
Las Provincias Horta	1.256	129	(no en té)
El Meridiano	9.156	4.318	54
Hortanoticias	22.789	13.349	2.754

La digitalització pot enriquir la informació perquè aporta més imatges, arxius sonors, vídeos o documents a banda del text de la notícia, però també requereix més recursos humans per a desenvolupar els temes amb rigor. Per tant, caldrà analitzar passats els anys com s'ha consolidat eixe procés i quin resultat ha tingut.

Les reflexions

Entre les i els professionals dels principals mitjans comarcals queda la sensació d'haver prestat un servei públic important en un moment en què es necessitava informació malgrat els obstacles que varen tindre.

“Ha suposat una càrrega major de treball i sobretot, un gran cansament haver estat dos anys informant sempre de covid en totes les seues vessants. Però en eixos moments jo em vaig sentir molt útil. Professionalment, va ser una etapa gratificant”, reconeix Sílvia Tormo, que recull el sentiment general. La periodista també reconeix que va ser tot tan ràpid que encara li costa assumir tot el que ha passat. “Em fa la sensació que han passat més de dos anys”, expressa.

“Va ser una situació un poc claustrofòbica. Hi havia molta informació i una sobrecàrrega de treball, però havíem de fer periodisme”, valora Ada Dasí, de *Las Provincias*. “Hem estat un temps treballant al dia, sense fer previsions”, apunta Manuel Furió, d'*Hortanoticias*, qui incideix en què, més enllà de

la satisfacció pel treball desenvolupat, “la conselleria podia haver confiat més en els professionals o haver pactat condicions amb nosaltres.”

“Molta gent ha descobert les ràdios locals com a mitjà per a transmetre informació d'interès i són molts els i les professionals, tant de l'àmbit públic com del privat, que ara es presten o ofereixen participar en programes per a donar consell i difondre tota mena de continguts”, conclou Pilar Moreno.

Com deia a l'inici, la pandèmia ha posat a prova els mitjans de comunicació, no solament comarcals, sinó, en general, tot el periodisme. I tal vegada, malgrat l'esforç immens dels i les professionals, hem caigut massa en la versió oficial i la postura oficial, ja no de la Conselleria sinó la que imperava en el món occidental. Les persones que han qüestionat la crisi, les vacunes o les mesures, no han tingut cabuda en els mitjans de comunicació, cosa que no havia passat en altres situacions d'una manera tan dràstica, quan sempre hi havia hagut un espai per a mostrar altres punts de vista. És possible que la pandèmia haja acabat d'imposar la globalització i un cert pensament únic en els mitjans de comunicació. Així, tal vegada, el periodisme comarcal ha estat una finestra d'oxigen.

Aquest llibre s'ha acabat d'imprimir quan les campanes ja anuncien la proximitat de les festes majors del poble de l'any 2022. Quan els coets ja llancen les seues espurnes al cel i rebenten d'alegria pensant en els actes que estan programats. Fa calor i és una de les característiques nostres: com no va a fer calor el dia del Crist!, expressió molt nostra.

No estan tots els articles possibles, però s'ha intentat construir una imatge amb les paraules d'un grup de persones que han escrit sobre les seues vivències. Cert és que ni la persona més afeccionada a les novel·les de ciència-ficció, hauria estat capaç d'inventar-se un relat com el que hem hagut de viure, amb la qual cosa es deixa clara una màxima que diu que la realitat sempre supera la ficció. I nosaltres, l'hem superada.

Pel camí s'han quedat moltes persones que han perdut la vida per aquest maleït virus i eix dolor ha de ser molt dur perquè, per no poder, no podíem ni dir adéu a les persones més estimades. Ara bé, continuem, com a poble i com a societat.

Amb aquest llibre s'ha volgut fer una radiografia d'una societat que ha estat capaç de viure situacions inaudites i que les ha superades amb molta imaginació, amb molta calma i amb molta ciència. I, en definitiva, ens ha permés descobrir que les persones són, realment, increïbles i saben adaptar-se a les dificultats, a totes, fins i tot a les inimaginables.

Ens agradaria no haver de passar mai més per una conjuntura com la viscuda. Que aquestes paraules, que aquests textos, ens ajuden a no oblidar i a fer-nos més forts i més humans, preparats per a superar les sorpreses que ens esperen en girar qualsevol dia de qualsevol any.

Vicent Boscà Perelló

Coordinador del llibre

Amb responsabilitat
#TotAniràBé

